

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó:
Az Országos Erdészeti Egyesület.

Szerkesztő:
Dr. Bedő Albert.

Megjelenik minden hónap 28.-án.

Harminczhetedik évf. XII. füzet. 1898. december hónap.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület oly alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak, 3 frt kedvezményes árért járathatják.

— Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca, 10. szám. II. emelet. —

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.

A középerdő és szálalóerdő talaja gazdasági értékének meghatározása.

Irta: *Fekete Lajos*, m. kir. főerdőtanácsos.

Emlékezem, hogy a középerdő talaja gazdasági értékének megállapítási módját illetőleg többrendbeli kísérletet olvastam.

Legközelebről*) evvel a kérdéssel foglalkozott dr. Endres tanár, ki erdőérték- és nyereségszámítási tant is irt s így e téren kiváló tekintély. Négy módszer szerint származtatja le a talaj gazdasági értékének képletét, melyek végeredménye a következő:

$$B_u = \frac{A + D_a \cdot 1.0 p^{u-a}}{1.0 p^u - 1} = \frac{A_2 + A_3 + \dots + A_n}{1.0 p^u} = \frac{A_3 + A_4}{1.0 p^{2u}} \dots$$

*) Allg. Forst- u. J.-Zeitung. 1898. szept. és okt.

$$\dots - \frac{A_n}{1.0 p^{(n-1)u}} - \frac{c \cdot 1.0 p^n}{1.0 p^n - 1} - V$$

E képletben B_u jelöli a talaj gazdasági értékét, A az aljfa értékét a forduló végén, D_a az a korban befolyó előhasználat értékét, $A_2 A_3 \dots A_n$ a 2, 3... n fordulót elért és vágás alá kerülő főfát, u az aljfára vonatkozó forda éveinek számát, p a számítási kamatlábot és V az évi költségek tőkéjét.

A képlet elég bonyolódott, de nézetem szerint nem is helyes alaphól indult ki a szerző.

Ugyanis az a feltétele, hogy a pusztta talajon először az aljfa telepítettik meg s az első forduló végén csak aljfat vág az erdőgazda, a másodiknak végén csak aljfat és 2 fordulás főfát, a harmadik végén ilyeneket és 3 fordulásakat és csak a megtelepítés után, $n \times u$ év múlva, kezdődik a rendes használat: nem felel meg a tényeknek, valamint az sem, hogy a középerdőnek ily fokozatos kifejlesztése alatt mindig egyenlő lenne az A_1 és az $A_2, A_3 \dots A_n$.

Én azt hiszem, hogy sokkal egyszerűbben és a valószínűs tényeknek megfelelőbben lehet kiszámítani a talaj gazdasági értékét középerdőgazdaság mellett.

Jelölje ugyanis a forduló évei számát f , a számítási (erdőgazdasági) százalékot p , az évi kiadást egy hold után u , a minden vágás után szükséges beerdősítési (kifoltozási) költséget c , továbbá az összes fatömegnek értékét, mely a forda végén a talaj egy holdján áll V_f , a meghagyandó hagyás- és főfák értékét V_o , a forduló folytán befolyó előhasználatok értékét az a illetve q -adik évben B_a és B_q ; akkor lesz a véghasználat értéke a forduló végén

$$V_f - V_o.$$

Az előhasználatoknak a forda végére kamatosított értéke:

$$B_a 1 \cdot 0 p^{f-a} + B_q 1 \cdot 0 p^{f-a}$$

Ezekkel a bevételekkel szemben áll a beerdősítési költségnek a forduló végére kamatosított értéke:

$$-c \times 1 \cdot 0 p^f$$

továbbá az évi kiadásnak, mint negatív évi ideiglenes járadéknak végértéke:

$$-\frac{u(1 \cdot 0 p^f - 1)}{0 \cdot 0 p}$$

és végre a forda elején megvolt hagyásfák és főfák értékének f éven át nélkülözött, illetőleg az üzembe fektetett kamatai, vagyis értékszaporodéka kamatos kamatokkal számítva:

$$-V_o(1 \cdot 0 p^f - 1)$$

Ugyanis ha ez a forduló elején levágatott volna s értéke kamatra adatott volna ki, az a fennebbi értékszaporulatot hozta volna létre. E tekintetben az a kérdés merül fel, hogy helyes-e a hagyás- és főfáknak eladási értékét venni számításba? Ezt a kérdést kénytelenek vagyunk igenlőleg dönteni el, mert ugyanolyan fák vágattak le és értékesítettek akkor, mikor azokat meghagyták s nem vehetjük azok értékét sem nagyobbra, sem kisebbre, mint levágott társaikét.

Fennebbi mennyiségek betűszámítani összege tehát lesz a forduló végén:

$$(V_f - V_o) + B_a 1 \cdot 0 p^{f-a} + B_q 1 \cdot 0 p^{f-a} - c 1 \cdot 0 p^f - \\ - \frac{u}{0 \cdot 0 p} (1 \cdot 0 p^f - 1) - V_o (1 \cdot 0 p^f - 1)$$

Ez azon örökös korszaki járadék, mely tisztán a talajnak középerdő-üzemben való használatából ered és ha az adatokat és a számítási kamatlábat úgy választjuk, hogy rendes, okszerű, de nem valami kiváló gazdálkodásnak feleljenek meg, más szavakkal, a vállalkozói nyereséget kizárjuk, akkor a fennebbi járadéknak megfelelő tőke nem egyéb, mint a talajnak gazdasági értéke középerdő-üzem mellett.

Minthogy a tőkésítés

$$\frac{1}{1 \cdot 0 p^f - 1}$$

tényezővel történik, a fennebbi örökös korszaki járadék-nak megfelelő tőkeérték a szükséges egyszerűsítések után lesz:

$$T_g = \frac{V_f + B_a 1 \cdot 0 p^{f-a} + B_q 1 \cdot 0 p^{f-a} - (V_o + c) 1 \cdot 0 p^f}{1 \cdot 0 p^f - 1} - \frac{u}{0 \cdot 0 p}$$

Ha ezt a kifejezést összehasonlítjuk az egykoru állabokkal foglalkozó üzemmódokra érvényes talaj-gazdasági érték képletével, a legszebb összehangzást ismerjük fel. A különbség csak az, hogy az ismert talaj-gazdasági érték képletében szereplő c helyett a középerdőnél $(c + V_o)$ fordul elő.

Ezt természetesnek kell tartanunk, mert míg ott az állab megalapítása érdekében a forduló kezdetén c értéket fektet be az erdőgazda, addig a közép-erdőgazdaságnál ehhez járul még a hagyásfáknak és a meghagyott főfáknak az értéke is, melyet fennebb V_o betűvel jelöltünk.

*

Hasonló egyszerűséggel oldhatjuk meg a szálaló-üzemben használt talaj gazdasági értékének kérdését is, ha elfogadjuk azt a felfogást, hogy a szálaló-üzemben

működő egyik tőkéül az állabnak eladási értékét szabad szerepeltetnünk.

Legyen valamely, vágásokra osztott szálalóerdőnek fordulója vagy ismétlési ideje m ; a számba nem vehető csekély értékű fiatal fa (ha úgy tetszik, az aljfa) értéke A_o , a számba vett s már a hozadéknál szereplő főfák értéke egy holdon, a forduló elején, azaz közvetlen a vágás után V_o , a forduló végén V_m , akkor lesz a vágás eredménye a forda végén, pénzben kifejezve:

$$V_m - V_o.$$

Az m évi üzleti időszak alatt befektetett évi kiadások végértéke

$$\frac{u(1 \cdot 0 p^m - 1)}{0 \cdot 0 p}$$

Az aljfa kezdő értékét illető kamatok, melyek hasonlóan levonandók, mert a talajtól várt eredményt terhelik:

$$- A_o(1 \cdot 0 p^m - 1).$$

Épugy a számbavett főfának az üzleti idő elején való értékéből eredő kamatjövedelem:

$$- V_o(1 \cdot 0 p^m - 1).$$

Ezek mennyiségteni összegének, mint örökös évi járadéknak kezdő vagyis tőkeértéke képezi a talaj gazdasági értékét szálaló gazdaság mellett, ha minden adatot s így p %-ot is úgy vettük fel, hogy a vállalkozói nyereség ki legyen zárva.

Tehát az illő egyszerűsítések után lesz:

$$T_g = \frac{V_m - V_o \cdot 1 \cdot 0 p^m}{1 \cdot 0 p^m - 1} - \left(A_o + \frac{u}{0 \cdot 0 p} \right).$$

Az ákáczaiztetü gombájáról.

Irta : Kiss Ferencz, m. kir. főerdész.

Az ákáczaizzetünek a mult évtized végén való tömeges fellépte aggodalomba ejtette az alföldi erdőgazdákat, hol a legutóbbi évtizedekben az ákáczfának tenyészése a különben sok esetben parlagon heverő homokbuczkás talajokon és gazdasági földek szélein igen szép sikereket mutat fel.

Az eddigi sokoldalu tapasztalat az első időben a zaizzetünek tulajdonított igen nagy kártékonyságot az ákáczerdőkre, hála Istennek, már megdöntötte s kellő értékére szállította.

Már a mult évtizedben lehetett idősebb erdőöröktől hallani, hogy egyes helyeken, ahol emlékezetük szerint a nekik most tudományosan bemutatott zaizzetüt régebben nagy mennyiségben látták, mai nap fia sem található; ezek az adatok azonban mégis kevés értékkel bírtak, mert a kellő szakismeret hiánya az illetőknél a megbizhatóságot is kétségessé tette.

Ép azért nem tartom feleslegesnek szaklapunkban közzétenni, hogy a kezelésem alatt levő, — őgróf Pallavicini Sándor-féle, — hitbizományi 1450 k. hold kiterjedésü ákáczerdőben mintegy 1400 k. holdon 1896. évben a zaizzetü egyszerre teljesen elpusztult.

Jöllehet ez az erdőbirtok pusztaszeri részében az 1887. évben már annyira meg volt lepve zaizzetük által, hogy egyes erdőrészeknek tarravágását és a fának a határból való kihordatását rendelte el az akkori uradalmi erdőmester; ami azonban czélhoz nem vezetett, mert csak a tömegesen megtámadott csoportokra szorítkozott a levágás.

Ez az erdőbirtok négy, egymástól 8—10 kilométer távolságban lévő vágássorozatból áll, egymással csak az utak mentén lévő 2 öl széles ákác- és zöldjuhar-fasorral van összeköttetésben.

A paizstetük egyedül a 191 k. holdnyi homoki erdőnek, mintegy 50 k. holdnyi déli részében maradtak meg mai napig tömeges számban.

Egyébként sajnálattal kell megjegyezni azt is, hogy a f. évben már a többi erdőrészekben is újból fellépett szörványosan a paizstetü.

A paizstetük ily gyors elpusztulása figyelmemet magára vonta; s miután a rovar könnyebben látható ellenségeinek feltűnő elszaporodását nem tapasztaltam, gombabetegségnek tulajdonítottam ezt a jelenséget s ez irányban kezdtem kutatni.

Az 1896. év őszén találtam a homoki erdő előbb említett 50 k. holdnyi területének északi, tehát azzal a területtel határos részében, ahol ugyanebben az évben a paizstetük elpusztultak, az első gombákat.

A paizstetü gombáját meghatározás végett a m. kir. rovarügyi állomásnak küldtem fel, a honnét Párisba A. Girardhoz szállítottam, aki az élősdigombák tanulmányozásával különlegesen foglalkozik; ő a gombát ideiglenesen (provisoriusan) a *Cordyceps clavulata* egyik alakjának tartja, pontos meghatározását azonban az *Isaria* vagy egyéb alaknak mesterséges fejlesztése nélkül lehetetlennek tartja.

A gomba által való megtámadást szabad szemmel május első napjaiban, vagyis még a petelerakás megkezdése előtt lehet észlelni. Mig az egészséges paizstetük május elején vörösbarna színűek, addig a gombások viaszsárga színt kapnak, a mely szín május 25-től 29-ig hamvasfehérre

változik át s ezután pár nap alatt a paizs felületéből 5—8—12—15, 0.12 mm. hosszú, fehérszinű túske nő ki, a melyek végük felé hegyesedők s egyenesek, majd pedig ív-alakban meggörbültek.

Az egyes tuskék merevek, erősek, a paizs felületéről nehezen törhetőek le.

A gomba által megtámadott paizstetük fejlődésükben nemcsak megakadályoztatnak, hanem teljesen tönkretételnek mielőtt a petelerakást megkezdhetnék. A paizstetü belseje fehérszinű, erősen összeálló, kemény s a paizst teljesen kitöltő anyaggá változik.

Hogy helyenkint milyen pusztítást visz véghez a paizstetük között, erre vonatkozólag egypár adatot feljegyzek.

Egyik ákáczaágon volt 96 paizstetü, ebből 86 gombás; a másik ákáczaágon volt 165 paizstetü, ebből 156 volt gombás; vagyis a két adatot összevéve, ebben a facsoportban a paizstetük 92⁰/₀-át pusztította el a gomba. Ez a kedvező eredmény arra buzdított, hogy a paizstetü-gombát mestersegesen is szaporítsam oly helyeken, ahol eddig fel nem lépett.

E czélból 1897. év május hó 10.-én 3 paizstetü-gombás ágat kötöttem fel a homoki erdő gombamentes részébe, oly ágakra, hol paizstetü igen sok volt. A felkötött gombák még fejlődő állapotban voltak, mit világossárga színük árult el.

Ennek a kísérletnek azonban nem volt eredménye, részben mert az egészséges paizstetük sokkal jobban voltak kifejlődve, mint hogy a gombacsirák a kemény chitin-paizson áthatolhattak volna, másrészt mert a gombák fejlődése is megzavartatott azáltal, hogy a felkötött ágak elszáradtak.

Ezen eredménytelen kísérlet után június hó 5.-én uj-

ból felkötöttem az előbbi helyekre 3 gombás ágat, de ekkor már a paizstetü-gombák teljesen ki voltak fejlődve, a szaporodáshoz szükséges ascosporákkal is ellátva; a paizstetük pedig keltek. A fiatal paizstetü-nemzedékben már inkább megvolt az alany a fertőző betegségre, különösen a vedlés idején.

E kísérlet nem maradt meddő, mert 1898. év május hó 7.-én már szemmel látható volt az eredmény; ugyanis az első inficziált ágon, melyen sok paizstetü volt, 15 drb gombásat találtam; a második ágon csak egy gombás volt, de ezen kevés a paizstetü is; a harmadik ágon a jelzett napon 6 gombás volt, de június hó 23.-án már 26 drbot olvastam meg, melyek következőkép voltak elhelyezve: A felkötött ág felett (az az ág, melyre a gombás galyacska kötve volt, elszáradt) 50 cm.-en alul 9 drb, 50 cm.-en fölül 17 drb volt a gombás paizstetük száma.

A kérdéses erdőrészben a kísérleti helytől 20 ölnyi távolságban gombás paizstetüt a legszorgosabb kutatás mellett sem találtam; így egész biztonsággal állíthatom, hogy a gomba mesterségesen lett ezekre a paizstetükre átültetve s hogy ez a gombabetegség ragályos.

Az eredmény azonban még sem olyan, hogy e gombának fellépése ebben az *alakjában* nagyobb területen képes lenne elpusztítani a paizstetüket. Lehetséges azonban, hogy előttem ismeretlen körülmények hozzájárulásával e gombának oly alakja fejlődik ki, amelynek szaporodása sokkal rohamosabb leend s fertőzés tekintetében is sokkal hatékonyabb. Egy ily alaknak köszönhető valószínűleg az 1896. évben a Pallavicini-erdők legnagyobb részében észlelt paizstetüpusztítás is.

A kezelésem alatt lévő, mintegy 20,000 k. hold ákáczerdők mind meg vannak támadva a paizstetü által, az 1897.

évben azonban az előbb említett erdőn kívül sehol sem találtam paizstetü-gombát, jöllehet nemcsak magam vizsgáltam, de az összes erdőgondnoksági személyzet figyelmét felhívtam rá. Fenti eredmény által buzdítva a Szeged város tulajdonát képező Pillich-, Klauzál- és Honvéd-erdőben is kötöttem fel a folyó évben gombás ágakat, de a felkötés alkalmával, június hó 25.-én, előbbi két erdőben igen szórványosan már találtam is gombás paizstetüket.

Erdőgazdaság szépészeti czéllal.

Irta: *Bund Károly*, m. kir. erdész.

Az erdőgazdasági tervek készítésénél és összes gazdasági műveleteinknél azokon a korlátokon belül, melyeket az erdő fennállásának biztosítása elénk szab, az erdőt rendszerint elsősorban, mint jövedelmet hajtó vagyont tekintjük. Erdeink legnagyobb részénél ez a felfogás teljesen jogosult is, vannak azonban esetek, a hol egyéb tekinteteknek is helyt kell adnunk. (Nagyobb városok, fürdő- és nyaralóhelyek körül elterülő erdők kezelésétől méltán megkívánja a közönség, hogy itt, ha a kezelés nem is történik kizárólag szépészeti szempontok szerint, ezek mégis a lehetőség szerint figyelemben részesüljenek.)

Ezzel mintegy megállapítottam jelen soraim irányát is. (Nem oly erdőkről kívánok szólni, a melyek a park jellegével birnak, hanem szóvá akarom tenni, hogy üzemben álló erdőkben mily elvek szerint kell eljárunk, hogy a gazdaság a jövedelmezés lényeges csorbitása nélkül azoknak a kívánalmaknak is megfeleljen, melyeket a nagy közönség némely erdővel, mint üdülő helylyel szemben jogosan támaszt.) E mellett már eleve annak a nézetem-

nek adok kifejezést, hogy az ajánlott eljárások bírálásánál, ha azok egyes esetekben csak a jövedelem nagyobb csorbitásával látszanának megvalósíthatóknak, nem szabad megfélekezni arról a közvetett haszonról, mely egy fürdő-vagy nyaralóhely felvirulásából az erdőbirtokosra és a vidék népére származik, s hogy ezt a fellendülést a közelben fekvő erdők helytelen kezelése teljesen meg-hiusíthatja.

Előre kell továbbá bocsátanom, hogy bár első sorban üzemben álló erdőkről szólok, oly kifejezés hiányában, mely a szépészeti érdekek figyelembe vételével kezelt erdőt röviden és találóan megjelöli, kényszerüségből és rövidség kedvéért a »parkszerű erdő« kifejezést fogom használni, mely a kínálkozó »luxuserdő, — fényüzési erdő«-vel szemben még aránylag megfelelőbb.

Ezen tárgy felvetésére az a tapasztalat indított, hogy sok oly helyen nem felel meg a gazdaság a hozzája fűzött aesthetikai követelményeknek, ahol erre szükség volna, s hogy az üzemrendezési munkálatok ebben a tekintetben keveset javítottak a helyzeten, sőt helyenkint éppen ellenkezőleg az u. n. rendszeres erdőgazdaság felé való törekvés fosztotta meg a közönséget kedves üdülő helyétől. Sajnálatos, de tény, hogy az üzemtervek készítésénél bizonyos tulbuzgóságból nagyon sokszor oly erdő-részeket is a sablonos eljárás keretébe vontak, amelyek aesthetikai hivatásuk miatt határozottan külön elbánást igényeltek volna s ez uton a fejsze ott is kiméletlenül garázdálkodhatott, ahol az így elkövetett hiba némileg is csak évtizedek multán s egészen talán sohasem hozható helyre.

De viszont éppen az ellenkező körülmények is indokoltá teszik, hogy ez a kérdés szellőztessék, mert ugyszólván csakis az ellentétekben mozgunk, vagyis a szépészeti

értelemben kiméletlen üzemmel szemben sok erdőbirtokos parkszerű erdejében a használatot teljesen beszünteti. A szünetelést nem tartom minden körülmények között szükségesnek, sőt szépészeti szempontból is némileg aggályos volna annak a kertészkedő eljárásnak általános meghonosítása, mely a faegyedek teljes elaggását bevárja. A használat beszüntetésével az erdőbirtokos nagy pénzügyi áldozatot hoz s ezért többnyire sokkal kisebb területet hajlandó szépészeti érdekekből fenntartani, mint a mennyire szükség volna. Az arany középutra, vagyis az aesthetikai szempontokból vezetett üzemre csak nagyon kevés példát tudok hazánkban.

Figyelemmel kísérhettem egy honi erdőbirtok üzemrendezési munkáit, melyeknél a szépészeti törekvés megvolt, s a közelmúltban tett külföldi utamon is több-oly erdőben fordultam meg, melyben a szépészet befolyásolja a gazdaságot. Nem vélek meddő munkát végezni, ha az említett üzemrendezés közben, valamint a külföldön ez irányban szerzett tapasztalataimat közrebocsátom, abban a reményben, hogy azok egyike-másika szaktársaim helyeslésével találkozik és gyakorlati alkalmazásra is számíthat.

Aesthetikai mérlegelésre elsősorban akkor nyílik alkalom, amikor a *területeknek művelési ágak szerint való jövő eloszlására* nézve kell határozni, vagyis dönteni kell a felett, hogy mely terület tartozzék jövőben az erdőhöz és melyik hasznosíttassék mezőgazdasági uton. Az irtás kérdése ritkán merül fel s aligha hiszem, hogy valamely tájék szépségét erdőirtás által lehetne emelni. Legfeljebb apró területek irtásáról lehet itt szó, pl. valamely kiválóan szép kilátás megnyitása végett, vagy az erdő külső határának kikerekítése céljából; de ha ez utóbbi esetben a

határok erőszakos kiegyenlisítése volna a cél, akkor szépi-
szeti szempontból ez ellen már fel kell szólalnom.

Az összefüggő erdőn kívül álló egyes állabok és
facsoportok fölött se törnék pálcát; ezek kellemesen
szakítják meg itt-ott a mezőgazdasági területet és ebben
a tekintetben különösen az Alföldön birnak jelentőséggel.
Budapest közelében az u. n. Normafa és Disznófő táján
elterülő réteken számos vén tölgyből álló facsoport van,
melyek nagy mértékben emelik a tájkép szépségét, s bár
a fütermést talán némileg apasztják, kiirtásuk igen hátrá-
nyos volna.

Kopár területek beerdősítése természetesen a legnagyobb
mértékben szépíti a vidéket, de pártolást érdemel a mező-
gazdasági birtokban előforduló, bár kopár, de silányabb
minőségű területrészek, pl. meredek lejtők beerdősítése is,
ha mindjárt ezek az apró részletek nem is jönnek gazda-
sági kapcsolatba az összefüggő erdővel.

Leggyakrabban azonban az erdei tisztások sorsa kerül
kérdésbe, vajjon az erdei rétek berdősítsenek-e, vagy
sem? Hosszabb erdei vándorlás után bizonyára mindenkit
rokonszenvesen érint, ha a sűrű erdőt egy-egy rét szakítja
meg. A rajta végigömlő fény kellemes ellentétben áll a
zárt erdő árnyékával, a tarka virágok, a szélén álló izmos,
erős lombozatu fatörzsek, melyek egy-egy csoporttal talán
magára, a rét területére is betolakodnak, változatossá
teszik az erdőt. Este a fák meg-megujuló árnyékait, a
lenyugvó nap különféle megvilágítását tudja a természet
barátja megbecsülni. Némely rétekről szép kilátás nyílik
a környékre; élénken emlékszem arra, hogy egykor
idegen erdőben váratlanul egy tisztásra lépve, mily kedve s
szép tájkép tárult szemeim elé s hogy mennyire sajnáltam
amikor észrevettem, hogy az illető erdőtiszt buzgósága

már ezt a rétecskét is beerdősítette és nem sokáig fog az erre vonuló vándor hasonló élvezetben részesülni. A rét tehát, mely az ember hozzájárulása nélkül minden évben kizöldül, teljes összhangban áll az erdővel, ellentétben a szántóval, mely csak az emberi erő folytonos közreműködésével hozza gyümölcsét és éppen ezért az erdőben, ahol elsősorban a természet munkálkodását csodáljuk, idegenszerű. Szépészeti okokból ennél fogva a meglévő rétek, hacsak az erdőt tulságosan meg nem szakítják, kiméletet érdemelnek, sőt kívánatos, hogy oly rétek, melyek korábban czélszerűtlen módon az erdőhöz csatoltattak, az erdőterületből ismét kivonassanak.

Természetesebb s ezért szebb, ha az erdei réteket nem egyenes vonalak határolják. A négyzet alakjában kitzüött rét kétségkivül sokkal kevésbé jól hat a szemlélőre, mintha esetleges, szabálytalan az alakja. Ily többé-kevésbé bonyolódott belső erdőhatárok megóvása egyike ama apró áldozatoknak, melyeket az erdőbirtokos erdejének szépségeért bátran hozhat.

A réteken kívül legjobban tavak illenek az erdőbe. Ahol a természet maga nem gondoskodott ilyenekről, ott gyakran könnyű szerrel lehet kisebb-nagyobb mesterséges tavakat létesíteni, melyek esetleg haltenyésztésre is felhasználhatók. A közönség ezeket előszeretettel keresi fel. Számos példa igazolja ezt honunkban is.

Ha a mivelési ágak eloszlására nézve szépészetiileg is kielégítő megállapodás jött létre, következő feladat gyanánt az erdőterület gazdasági beosztása bir fontossággal. A parkszerű erdőrészek többnyire külön üzemosztályt képeznek. Nem is lehet ez ellen semmi kifogást emelnem, de okvetlenül szükségesnek nem tartom, vagy legalább is nem látom szükségét annak, hogy az üzemosztály fogalmát ez

esetben is úgy értelmezzük, hogy az külön hozamszabályozás tárgyát képezze, vagyis területén belül tartamos hozamra törekedjünk. A parkszerű erdőrészeket, ha már a világosság kedvéért külön üzemosztályt is képeznek, a hozam megállapítására nézve bátran egybeveteljük a szomszédos üzemosztályokkal, bár más módon is használtassék ki a fatermés, mint ott. *Egy* tulajdonos jövedelmét képezi a fatermés, akár az egyik, akár a másik üzemosztályból származik. Amidőn így eljárva nem erőszakoljuk reá valamely területre az önálló teljes korfokozatot akkor is, ha annak előfeltételei a jelen állabokban és egyéb itt nem tárgyalható gazdasági körülményekben fel nem található, nagyon sok esetben nemcsak gazdasági tekintetben, hanem aesthetikai szempontok szerint ítélve is helyesen cselekszünk. A szépészeti érdekek ugyanis ritkán egyeztetetők össze a mostani erdő külsejének erőszakos megváltoztatásával, mely kevés esetben kerülhető ki, ha valamely önkényesen kihatott területet, mint magában zárt egészet fogunk fel, melynek egymagában külön tartamos hozamot kell szolgáltatnia. Ez az eset áll elő pl., ha a parkszerű erdő kevés öreg állabot tartalmaz, melyeket a többi állab felnőttségig jó volna megkimélni a használattól: ez áldozatnak tűnik fel, ha az üzemosztályon belül mozog a hozamszabályozás, ezt a jellegét azonban az időleges szünetelés elveszti, ha kárpozlásként egy másik üzemosztályban fokozom megfelelően a használatot, ahol ezt mi sem akadályozza. Sokkal természetesebb eljárás ez, mint ha a szabályos állapot után való törekvéstől ösztönözve, parkszerű üzemosztályomat kevés idős állabjától megfosztom, sőt a használattal talán a vágásra kevésbé érett állabokba is áttérek. Külön üzemosztályok alkotása különösen akkor felesleges, ha csak apróbb terület bír szépészeti

fontossággal (pl. források, várromok stb. körül). Az újabb erdőrendezés legkevésbé sem idegenkedik attól, hogy *egy* gazdasági testben fekvő szomszédos területek az állabok természete szerint külön elbánásban részesüljenek, elég tehát ebben az esetben az áesthetikai tekintetből más elbánást igénylő tagot vagy osztagot a tervben megjelölni és benne a megfelelő használatot és felújítási eljárást előírni; hozamát illetőleg ez a terület is kiegészítő része maradhat a körülötte fekvő többi erdőterületnek.

Ha már az üzemosztályra nézve sem indokolt mindig önálló hozamot megállapítani, akkor annál ritkábban lehet helyén, hogy a parkszerű erdő a nálunk szokásos értelemben sok vágássorozatra osztassék, melyek mindegyikében idővel valamennyi korfok létrehozása a gazdaság, illetve hozamszabályozás egyik célja. Az erdőt ily *teljes* vágássorozatokra bontani többnyire csak nagy áldozatok árán lehet, melyek gazdaságilag indokolatlanok, áesthetikai tekintetben pedig cél nélküliek. Meglehetősen általános az a felfogás, hogy éppen a vágásterületnek sok *teljes* vágássorozatban való elaprózása a helyes eljárás, mert így nyer az erdő változatosságot és tarvágás esetén így akadályozható meg a visszatetsző nagy vágásterületek keletkezése. Egy bizonyos határon belül apró vágások vezetése egészen helyes, ezért azonban nincs szükség *teljes* vágássorozatokra, mikor is a korfokozat előállítása kedvéért az egyik vágássorozatban, melybe csakis éretlen állabok voltak sorolhatók, kényszerítő ok nélkül idő előtt veszi kezdetét a használat, míg a másik vágássorozatban, mely majdnem csupa idős állabból áll, a későbbifordaszakokba sorozott területeken a már jelenleg is használható fatömeg a teljes elvénülésnek néz elébe. Azonfelül a teljes vágássorozat fogalmából következik, hogy bennök legfeljebb

1—2 évi időközzel vágás vágás mellé sorakozik. Így azonban az apró vágások idővel szintén *egy nagy* vágás-területté egyesülnek, mely legkevésbé sem elégíti ki a közönség igényeit, sőt a változatosság értéke is kérdéses, ha minduntalan új és új elgyomosodott tarvágásra bukkanunk. Nagyon nehéz e mellett a szomszédos vágássorozatokban úgy vezetni a használatot, hogy egyik vágás lehetőleg messze essék a másiktól, mert ha a vágás-területek szomszédosak, éppenséggel semmi értelme sincs a sok teljes vágássorozatnak. A városból kimenekülő, és fáradtan erdőt kereső embert talán éppen az érinti kellemesen, ha hosszabb ideig járhat felnőtt állabokban és nem akad lépten-nyomon a vágásokban az emberi működés jeleire. Az aprólékos-ságot, 40—100 holdas *teljes* vágássorozatok alkotását tehát, amint erre van példa, nem pártolom. Nem lesz nehéz határozott esetben a helyes mértéket megtalálni, mert tény, hogy a másik ellentét sem szép, részben mert a használat alatt álló összefüggő terület igen nagy, részben pedig azért, mert nagyon kiterjedt egykoru állabok is fárasztóakká lehetnek, különösen, ha a terepviszonyok vagy rétek nem hoznak némi változatosságot beléjük.

Éretlen állabok kihasználása, hacsak arról nincs szó, hogy valamely, bármi okból visszatetsző állab eltávolíttassék, aesthetikailag éppen oly kevésbé kívánatos, mint amennyire nem szükséges egész tagokat észszerűtlen módon az elvénülésre kárhozhatni. Mindkét eset elkerülhető, ha *csonka vágássorokat* alkotunk, melyek segítségével jobban lehet a jövőben tervezett használatokkal a korfokok jelenlegi eloszlásához alkalmazkodni és a használatra érett állabokban annyi vágás helyezhető el, hogy egy-egy vágássorba csak hosszabb idő múlva, pl. minden ötödik évben tér vissza a használat. Ezáltal eleje vétetik a nagy

puszta vágásterületeknek, mert mire új vágás nyílik, az előző vágásterületen már 5 vagy több éves fiatalos áll. A főhasználat által nem érintett vágássorok pedig a zavartalan, zárt erdő képét nyújtják. De ha nem is volna lehetséges a parkszerű erdő vágás alá kerülő részeit célszerű módon annyi vágássorra bontani, hogy aránylag kicsiny vágásterületek alkalmazása mellett is legalább 5 évig lehetne egy-egy vágássorozatban szünetelni a használatlaltal, akkor is el lehet érni a célát más üzemosztályok bevonásával, ha t. i. kölcsönös beszámítással nasználjuk ki az összhozamot itt vagy ott olyképen, hogy a parkszerű erdőben legalább 5 évi időköz teljék el, mielőtt valamely vágás tőszomszédságában új vágás nyílik. Természetes, hogy az idős állaboknak ily apró, a hozamot csak rövid ideig fedező csonka vágássorozatokra való bontása a tarvágásos üzennél bir legnagyobb fontossággal, mely ily módon aránylag jól megfelelhet a szépészeti követelményeknek.

A vágással való változtatást nem szépészeti, hanem erdőtenyésztési előnyei miatt nemcsak Németországban, hanem a szomszéd Ausztriában is általánosan gyakorolják s ez adja magyarázatát annak, hogy oly nehezen felujuló nagy tarvágásokat ott miért találunk sokkal ritkábban, mint hazánkban.

A tagok képzésének kevesebb jelentősége van, ha határvonalaik különben a célszerűség jellegével birnak. A szépség ugyanis általában annál nagyobb, minél inkább egyesül vele a használhatóság érzése is. Bármily szép legyen magában véve valamely tárgy, ha célszerűtlensége kiderül, kisebb örömrünk telik benne, mint ha ebben a tekintetben is tökéletes volna. Régebben a hegységben is mindenáron szabályos nyiladékrendszerrel tagolták szét az erdőket. Árkon-bokron átvonuló, a domborulati viszonyokhoz épen-

séggel nem alkalmazkodó nyiladékok szelik ilyen helyeken a hegyoldalokat, melyek jó benyomást már azért sem tehetnek, mert nyilvánvalóan nagyon czélszerűtlenek. Többek között a Pilis- és Vértes-hegység néhány pontja nyújt erre példát. Ellenben a czélszerűen vezetett nyiladékok, különösen a síksági és dombvidéki erdőkben zavarólag nem hatnak, sőt határozottan szépek lehetnek. Hegységi erdőben sincs kifogásom ellenük, kevésbé tagolt hegyoldalakon, ellaposodó hegygerinczeken és fensikokon; ahol azonban elegendő számu, határozottan kifejlődött természetes vonal (hegygerinczek, völgyecskék) és jól vezetett utak kínálkoznak, ott a gazdasági beosztásnál ezeknek adnék aesthetikai szempontból előnyt. A természetes vonalak által eléggé tagolt erdőt mesterséges vonalakkal kár megbolygatni, mert a nyiladékok merev egyenessége ekkor kirívó ellentétben áll a természetes alakulások változó alakjaival. Sokkal enyhébb az ellentét az utaknál. Néha azonban egy jól vezetett nyiladék a hegységben is bírhat szépsézetí jogosultsággal, ugyanis akkor, amidőn valamely kiválóan szép kilátást tár föl. Erre nagyon szép példát nyújt a Thüringiában, Eisenach város mellett lévő «Hohe Sonne» nevü magaslat, melyről egy nyiladékon át a nagy történeti multtal biró Wartburgra nyílik kilátás.

Az *üzemmódok* közül kétségkívül a szálerdő üzemmódot (ideszámítva a szálaló-erdőt is) illeti az elsőség, ha szépségükre nézve bíráljuk az erdőalakokat. A szálerdőben fejtheti ki a természet alkotó erejét legtökéletesebben. Abban a hatalmas kupolában, melyet az öreg szálerdő törzsein nyugvó lombozat alkot, érezzük legközvetlenebbül a természeti erők működését, mely itt óriási tulsulyban van az emberi munka fölött.

A legtöbb fanem csak a magasabb korban fejti ki

teljes pompáját, parkszerű erdőkben tehát általánosságban a magasabb fordá van helyén, habár ezért korántsem kell a végső korhatárig mennünk.

Fejlődésének tetőpontján túl a fa kihasználásába az erdő idealista barátja is inkább belenyugszik, mint fiatalabb állatok lemészárlásába, amidőn az a tudat ébred benne, hogy ezek a fák időelőtt, fejlődésük derekán esnek az emberi önzésnek áldozatul. A talajjáradék alapján meghatározott alacsony vágásforduló már gazdasági okokból sem hódított a gyakorlatban nagy tért, annál kevésbé helyes a parkszerű erdőben. Ebben a tekintetben a százszok — a pénzügyi elmélet legbuzgóbb hívei — szintén tettek némi engedményt. Egyik százszországi erdőbirtok, melyet a folyó év őszén meglátogattam, nagyobb részében egy fensiket foglal el, a melyen 80 éves vágásforduló mellett tarvágással kezelt tiszta luczfenyő-állatok állanak. Ezek a luczfenyvesek aesthetikai szempontból kevésbé jó benyomást tettek reám. Minthogy az állatok fiatal korokban sokat szenvednek a vadtól s ezáltal legalább is 10 évi növedék meg veszendőbe, a vágás alá kerülő állatok a 70 éves erdő külsejével bírnak. Apró koronával bíró, vékony törzsekből álló, teljesen zárt luczfenyvesek ezek, melyekben az előserdények nyoma sincs s természetes felujulásra ilyen koru állatokban egyáltalában nem is lehet számítani. Nem birtam elnyomni azt az érzést, hogy ez a kép bizonyos mértékig a meddőség jellegét viseli magán s hogy itt az ember beavatkozása nagyon szembeszökő. Mennyivel szebbek a délnémetek érett, termékeny állatai!

Mintha ezt maguk a százszok is érezték volna! Szükségesnek tartják ugyanis, hogy az említett fensik lejtőit, melyek a sűrűn látogatott és kedvelt kiránduló helyet

képező völgyekre hajlanak, épen aesthetikai szempontból lényegesen más elvek szerint kezeljék. Ezeken a lejtőkön a lombfát igyekeznek fentartani, a lassu, természetes felujítást pártolják, a vágásfordulót pedig 100 évben állapították meg.

Ugy hiszem, hogy nem esem túlzásba, ha nagy általánosságban 100 és 150 év között keresem a parkszerű erdő megfelelő vágásfordulóját. E mellett még mindig módunkban áll egyes kiváló állapotokat, facsoportokat vagy egyedeket tovább is tultartani és az utókornak megóvni.

A szálerdőhöz legközelebb áll a középerdő. Hazánkban alig van középerdő s az, amit annak neveznek, többnyire a sarjerdőüzemnek csekély módosítása, néhány kevés törzs föntartása által. Szépészeti tekintetben a középerdőnek az a változata érdemel legtöbb méltánylást, mely inkább a szálerdővel rokon, vagyis tetemesebb mennyiségű felfát tartalmaz. A Rajna mentén lévő síkfekvésű lomb-erdőkben majdnem egyedül középerdőüzemben folyik a gazdaság. Ott láttam és megkedveltem ezt az erdőalakot. Ami szempontunkból értéket ad neki főleg az a körülmény, hogy a talaj a középerdőben állandóan be van árnyékolva, s hogy a főfák kellő világosságot élvezvén, dús koronával bíró jellegzetes faalakokká fejlődhetnek. A legfiatalabb vágásra, mely csak főfákat tartalmaz, a buján tenyésző sarjakkal borított idősebb vágások sorakoznak és örvendetes, kellemes látványt nyújtanak.

Legkevesebb értéket tulajdoníthatok a sarjerdőnek, melynél azonban nagyon sok függ állapotától. Kimerült talajon álló, vén tuskókról eredő ritka sarjerdők bizonyára nem szépek, ellenben a jó karban lévő, buján tenyésző sarjerdőről kedvezőbben ítélhetünk. Benne nyilvánul legfeltűnőbben a természet egyik különös ereje: a vissza-

szerző képesség. Bármilyen legyen azonban az üzemmód, egyik szépészeti főkövetelmény az, hogy a kezelés feladatának magaslatán álljon. Ahol a laikusnak is szembeötlő gazdasági hibákat követnek el, ott ezek zavarólag hatnak arra az összhangzásra, melyet az erdőben a benne működő erőkre nézve várunk. Különösen a felújítási üzem ugyancsak tökéletes legyen. A közönség, ha a felújítás sikertelenségét vagy a fiatalos sinlődését észleli, csakhamar hajlandó ebben az emberi működés káros eredményét látni és erdőpusztításról és irtásról beszél, ha szorosan véve erre nincs is ok. Hogy ebben a tekintetben mennyire érzékeny néhol a közönség, azt élénken tanúsítja a következő eset, habár nem is forog éppen a felújítás körül.

Néhány év előtt a földmivelési ministeriumnak laikus részről tudomására jutott, hogy egy kincstári fenyőerdő, mely egy fürdőhely tőszomszédságában terül el, pusztul, szárad, anélkül, hogy evvel az erdőgondnok vagy annak felettes hatósága törődne. Az illető erdőhatóság jelentés-tételre hivatott fel s erre jelentésével együtt egy csomó száraz erdei fenyőgalyat is küldött. Szerettem volna magam rájönni a baj okára, azért, mielőtt a jelentést elolvastam volna, tüzetesen szemügyre vettem a galyakat, de sehogyan sem bírtam valami gomba- vagy rovarkárnak nyomára jutni. Végre is a jelentéshez fordultam felvilágosításért. Az aztán kiderítette a dolgot. Egy sűrű, fiatal erdefenyves alsó ágaitól tisztult meg. Az alsó ágaknak leszáradását nézte valamelyik tulbuzgó fürdővendég az erdő végpusztulásának.

Tehát még a természetes folyamatokban is talál a közönség néha kifogásolni valót. Ezeket nem változtathat az erdőgazda, de törekednie kell gazdasági rendszabályait

kifogástalan tökéletességgel fogatosítani, hogy *jogos* ellenvetésekre ne legyen ok. Legfontosabb ebben a tekintetben a használat és a felújítás módja s ezekkel kapcsolatban a fanemek megválasztása. Másodrendű tényezőként szerepelnek az előhasználatok.

Amidőn a parkszerű erdőben a természet eljárásához legközelebb eső *használati és felújítási módoknak* adok előnyt, arra a lelki hatásra támaszkodom, melyet az erdő az emberre gyakorol s amely hasonlít az éghajlatra gyakorolt befolyásához. Az erdő fenséges nyugalma kiegyenlíti, elsimitja azokat az éles ellentéteket, melyek az emberi lélekben gyakran meghasonlást szülnék, vigaszt, épülést nyújt, ha az ember hozzája menekülve, a természet örök törvényeken nyugvó, egybehangzó tevékenységét észleli, mely merő ellentétben áll az emberi társadalom szenvedélyindította, önző, változó célokat hajhászó életével. Azt az igazságot, hogy a természetben nincs ugrás, mi sem tanúsítja jobban, mint az erdő, ha egyedül a természet uralkodik benne. A legnagyobb csendben születnek és halnak az erdő lényei, megszakítás nélkül változik itt minden, a hullákból merít erőt az új nemzedék, de egyik észrevétlenül váltja fel a másikat és csak hivatásának teljes betöltése után enged helyet a korábbi, hogy még halálában is táplálja a helyébe lépőt.

Önzésünk gátol abban, hogy az erdőt teljes eredetiségében hagyjuk meg, de meg lehet követelni, hogy legalább ott, ahol erre különös szükség van, városok, fürdőhelyek közelében vagy egyéb okból sűrűn látogatott erdőkben, az erdő pusztá fentartásán kívül többet is tegyünk s gazdasági műveleteinket olyképen intézzük, hogy az erdő disze maradjon a vidéknek és mint üdülőhely is megfeleljen hivatásának.

Már az előző fejtegetésekből kitűnik, hogy legkevésbé a tarvágásos gazdaság elégit ki ebben a tekintetben, különösen, ha a vágások folytonos egymásutánban sorakoznak egymás mellé. Lényegesen jobb a gazdaság, ha egyik vágás a másikat csak akkor követi, a mikor az előzőnek újraerdősítése minden kétségen kívül teljesen sikerült. A mesterséges felujításnál különben szintén több dologra kell ügyelni. Eltekintve a fanemek megválasztásától, melyről alább bővebben szólok, különösen a mesterkelt ültetési hálózatok tulhajtott alkalmazásától akarom óvni az erdőtelepítőt. Rosszul hat a szemre, ha elegyes állabokban pl. egy sor luczfenyő egy sor vörösfenyővel váltakozik nagy területen. Az elegyített fanemek külsejében nyilvánuló ellentétek a soros, rendszeres elhelyezés által kellemetlen módon kidomborodnak. Mennyivel szebb, ha a fanemek szabálytalan alaku és változó nagyságu csoportokban keverednek! A zöld színek különféle árnyalatai ebben az esetben nem mint kirivó, sértő ellentétek tünnek fel, hanem kellemesen váltakoznak egymással.

Tiszta állabok telepítésénél a különféle ültetési hálózatok több jogosultsággal birnak, különösen a fenyőerdőben. Ahol az emberi munka nyomát eltüntetni nem lehet, ott hasson az rendszeressége, csinos kivitele által. Ha naphosszat valami teljesen távoleső vadonban időztünk, jól esik egy soros ültetést látnunk, mint az emberlakta helyek előhírnökét.

Már itt, a tarvágásos üzembről szólva, lándzsát akarok törni a vágásterületen található életképes előserdény érdekében.

Vannak erdőgazdák, akiket a teljesen egykoru, egyenlően magas fiatalosokról alkotott kétes értékű eszménykép annyira elvakít, hogy a vágásterületen semmit sem tünnek

meg, ami nem az ő kezük munkája. Amit a természet, gondoskodva a jövőről, már megtelepített, a leggyönyörűbb előserdény-csoportok irgalom nélkül elpusztulnak, hogy néhány csemetesornak adjanak helyet. Én más nézetem vagyok. A természet felém nyújtott segítő karját nem utasítanám vissza, hanem már a használat és szállítás közben az előserdényt lehetőleg kimélném. Ez uton itt-ott idősebb egyedek vegyülnek a fiatalosba, igen gyakran oly fanemek is, melyeket szívesen látok erdőmben, de mesterségesen megtelepíteni a tarvágáson csak nehezen tudnék. Ilyen a jegenyefenyő- és a bükkserdény. Az alárendelten előforduló, de éppen a parkszerű erdőben nem szívesen nélkülözött fanemek közül a kőrist, szilt, juhart, sőt a hársot is láttam már előserdényképen tarravágott területen; mindmegannyi megérdemli a kiméletet. Szóval a parkszerű erdőben a tarvágásnak sem szabad elfajulnia a fejszének durva, kiméletlen garázdálkodásává!

Az erdő szépségének megóvására nézve sokkal tökéletesebb a természetes felujítás és a hol ez valamely okból sikert nem ígér, a mesterséges felujításnak azok az alakjai, melyek az állab fokozatos kihasználásával kapcsolatosak (alátelepítések). Mielőtt a felujítás egyes módjait közelebről szemügyre vennők, előre kell bocsátanom, hogy megengedhetőnek tartom, hogy egy és ugyanabban az erdőben a felujítás alá kerülő állabok minősége szerint különféle módon történjék a felujítás, hol így, hol úgy, amint ez vagy az az eljárás ígér nagyobb sikert.

A természetes felujítás módjai közül a szálalás a leg-tökéletesebb, ha helyes a kivitele. A szálaló erdő a legtermészetszerűbb erdőalak, mely legkönnyebben keltheti azt a látszatot, hogy az emberi erő közreműködése nélkül jött létre. Az üzemben álló szálaló erdő azonban némileg külön-

bőzik az őserdőtől és pedig különösen abban, hogy a legkorosabb egyedek nincsenek oly nagy számban képviselve benne. A szálaló erdő különben igen ritka látvány; amit most annak neveznek, az többnyire egykoru állab, melyet szálaló erdővé még csak át kell alakítani. A szálaló erdő tipikus alakja kisebb-nagyobb csoportokban tartalmazza a különféle korosztályokat s ez által lépten-nyomon változó képet nyújt a szemlélőnek, Azokban a szálaló erdőkben, melyeket a külföldön mint az egyesével való szálalás mintaképeit mutatták be nekem, szintén apró csoportokban gyűlnek az egyes korosztályokba tartozó törzsek, úgy hogy az a meggyőződés vert gyökeret bennem, hogy a szálaló erdőnek az az eszményképe, mely szerint a korosztályok szálankint elegyülnek, többé-kevésbé csak elméletben létezik, pedig erdőrendezési eljárásaink ebből az eszményképből indulnak ki. Szálaló használatra vonatkozó összes üzemterveink az egyenkint való szálalást írják elő. Ez ellen oly állabokban, amelyek már, jelenleg is a szálaló erdő jellegével birnak, kevesebb aggály merül fel, mint ha egykoru állabok átalakításáról van szó. Ha ezek már a szálalás megkezdésekor is ritkák, akkor az itt-ott kiszedett egy-egy törzs helyén ezekben is keletkezik talán akkora hézag, hogy az ott megtelepülő csemeték a következő szálalás bekövetkeztéig 20, 30 sőt 40 évig megélnek, több mint bizonyos azonban, hogy jól zárt erdőben a szálalás után, ha az egyenkint szedi a törzsekét, a visszamaradó törzsek koronái csakhamar újból annyira záródnak, hogy a fiatalos árnyalásukat vagy egyáltalában nem bírja ki, vagy legalább is kárát látja, sinlődik. Az első szálalás után tehát ebben az esetben felujulásra nem lehet számítani s csak a későbbi szálalásoknál, a mikor erősebb törzsek használtatnak ki, támadnak akkora hézagok, hogy a körülálló fák

koronái már nem záródnak teljesen s a megtelepülő fiatalos csoport elegendő világoságot és csapadékot élvez arra, hogy a következő száralásig fentartsa magát. Minthogy azonban az első száralás után a felujulás elmaradt vagy felette hiányos, egy korosztály hiányzik az ilyenképen száaltal erdőből. Az a fiatalos pedig, mely később apró foltokban, majdnem egyenletesen elszórva megtelepül, a következő száralásoknál sokat szenved.

Egészen másként alakul a dolog, ha kezdettől fogva zárt csoportokban történik a felujítás. Hogy a megtelepülő fiatalos a száralás visszatéréséig meg tudjon élni, mindjárt az első száralásnál egy-egy helyről legalább annyi törzset kellene kihasználni, hogy az ekként keletkező hézag többé teljesen ne záródjék, hanem a csemefékhez a csapadék és napfény kellő mértékben hozzáférhessen. A száralással a fanem természetéhez képest már 10, 15 vagy 20 év múlva vissza kellene térni ugyanarra a helyre, sőt kívánatos, hogy az üzemtervi előírás ne vágja utját annak se, hogy a kezelő erdőtiszt, ha a fiatalos a beárnyalást megsinli, előbb is visszatérhessen a vágással s legalább a már meglévő fiatal csoportok létfenntartása érdekében elkerülhetlen mértékig a csoportok szegélyén néhány törzset kivághasson, a nélkül, hogy ily helyes intézkedés miatt külön engedélyért kellene folyamodnia. A későbbi száralásnak kettős a feladata: egyrészt újabb előserdény-csoportokat előkészíteni, másrészt a meglévőket bővíteni, körülszegélyezni. Nyilvánvaló, hogy a szerint, amint a hézagokat nagyobbra vagy kisebbre, kör- vagy kerülékalakúra készítem és utóbbi esetben hossz tengelyükkel észak-, déli vagy keletnyugati irányban helyezem el, a világoságnak mértékét gondosan a tenyésztett fanem igényei szerint szabályozhatom s hogy a későbbi száralásoknál a fatermés a fiatalos csoportok

között kiméletesen szállítható ki. Szélveszélytől, amint a külföldi példák bizonyítják, keveset kell tartani.

Erre az erdőtenyésztési kitérésre egy honi szálaló erdővé átalakítandó parkszerű erdőben észlelt eljárás indított. Egyik felvidéki városunk (nomina sunt odiosa) erdejében láttam egy jegenyefenyvest egyenletes törzsenkinti szálalással megszakítva, mely az említett aggályokat keltette bennem. Minthogy ezek külföldi utam közben megerősödtek, felhasználtam az alkalmat, hogy ezen a helyen kifejezésre juttassam őket.

Minden szépsége daczára a szálaló üzem a parkszerű erdőben is korlátolt alkalmazásra számíthat, különösen azért, mert a legtöbb esetben egyenlő koru állabok átalakításával jár, ami csak nagy gazdasági áldozatok árán lehetséges. Az idős állabok nagyobb része csak igen későn kerül kihasználásra, viszont pedig a fiatal állabokban aránylag korán kell a szálalást megkezdeni. A gondos, szakavatott kezelés is oly feltétel, mely nem mindenütt talál kielégítésre.

Ugyanez érvényes a szálalásnak mesterséges felújítással kapcsolatos módjánál. Vannak állabok, melyeket szálaló erdővé kellene átalakítani, de természetes felújításra már számítani nem lehet. Ilyen eset áll elő teljesen elaggott erdőkben, különösen sarjról eredt csenevész lombfaerdőkben, melyekben igen ritka és hiányos a magtermés. Itt nincs más mód, mint a szálaló használat után a hézagokat mesterséges uton beerdősíteni. Az előzetes alátelepítésre, a fanemek okszerű elegyítésére ekkor kitűnő alkalom nyílik, többek között azért, hogy a hézagok napsütötte oldalára a fénykeresőbb, az árnyékos oldalra az árnykedvelő fanemek ültethetők, vagyis a fanemek a nekik legmegfelelőbb tenyészviszonyok közé juthatnak.

A szálalásnál jóval elterjedtebb alkalmazást találhat a fokozatos felújító vágás (Femelschlagbetrieb). Ennek is két alakja ismeretes. Az első nagyobb területek (vágások) egyenletes fokozatos megritkításával jár s hazánkban egyedül ez van alkalmazásban (vetővágásos gazdaság, Schirmschlagwirtschaft); a másik ellenben a ritkítást csoportosan foganatosítja (csoportos felújító vágás, horst- und gruppenweise Verjüngung).

A vetővágásos módnál egyszerre nagyobb területen férkőzik a világosság fokozott mértékben az állabba. Az anyaállab koronái megerősödnek s lassankint fiatalos lepi el a talajt, mely fölé az öreg törzsek még jó ideig kiterjesztik védő lombzatukat. A kiritkított vén állabokban minden törzs ugyszólván több önállóságot nyer, egyénileg jobban érvényre juthat, kivált, ha hosszabb a felújítási időtartam (15—20 év). Elsősorban a bükkösök tűnnek fel ebben a tekintetben. Amikor a vetővágást 5 év után már a végvágás követi, amint ez nálunk általános szokás, kevésbé nyilvánulhat a fokozatos felújító vágás szépsége, mindazonáltal a maga helyén így is jobb a tarvágásnál. Ebben az esetben a fiatalos felszabadulása után külsőleg csak keveset különbözik a tárvágás után telepítettől, mert majdnem egykoru s az elgyomosodás is nagy benne, ez pedig mindig az elhanyagoltság benyomását kelti fel a nézőben. Általában tehát a parkszerű erdőben a lassú menetű felújításnak, jobban mondva a védőállab fokozatos, lassu eltávolításának kell előnyt adni.

Szépészeti szempontból a csoportos felújító vágás a vetővágásos eljárás fölé helyezendő. Az átmenet az öregerdőből a fiatalosba lassubb, természetyszerűbb. Kivitelére nézve ez a mód hasonlít a csoportos szálaláshoz, melytől lényegében abban különbözik, hogy a használat nem az

egész üzemosztály területén halad végig, hanem csakis a vágható állabokban mozog, melyek 20—40 év alatt teljesen kihasználtnak, nagy korkülönbségeket magukba záró fiatal állabokat hagyva maguk után. Jó termőhelyen álló, sűrűn magot termő állaboknál ez esetben éppen úgy, mint a szálalásnál, az eljárás főelve az lehet, hogy onnan szedessék ki néhány törzs, ahol a talajt már csemeték borítják. Az anyafák, melyek a 20—40 éves felujítási idő alatt lassan jutnak szabadabb állásba, erőteljes koronát fejlesztenek, vastagságban feltűnően gyarapodnak s csak lépésről lépésre engedik át a teret a helyükbe nyomuló fiatalosnak. Az egyenlőtlenül ritkított öreg állabon átszűrődő napfény változó koru csemete-csoportokat ér, melyek az öreg erdő hűvös, üde levegőjében buján törekszenek felfelé.

A használatnak ez a módja Németországban igen elterjedt. Különösen a Schwarzwaldnak a badeni nagyhercegségben fekvő része az, a hol a jegenyefenyőt, bükköt és lúczfenyőt ily módon ritka tökéletességgel kezelik. Az osztrák tartományokban Frigyes főherceg tescheni uradalma alkalmazza ezt a felujítási eljárást, melyet a f. év nyarán tartott bécsi kiállításon néhány kitűnő fényképben be is mutatott.

A közönség csak az öreg erdőt becsüli meg, azt keresi és szereti és nem szívesen látja még a legszebb fiatalost sem, a hol megszokta, hogy ott nagy fák állottak. Ezért nagyon fontos, hogy a kihasználás a parkszerű erdőben lehetőleg észrevétlenül menjen végbe. Hogy ezt elérjék, Baden-Baden mellett, főleg azonban az ottani várom alatt elterülő, sokat látogatott erdőrészekben a felujítást a tagok közepén kezdik meg és onnan terjeszkednek lassan az utak felé, ami által elérik, hogy az utmentén az öreg fák legkésőbb kerülnek kihasználás alá, a mikor a tag belsejé-

ben levő fiatalos már 20—50 éves. Ugyanott a vetővágásos használatnak helyes és szép egyesítését láttam a csoportos felujtással. Az egyik tagban a jegenyefenyő és bükk váltakozva 2—3 holdas, többé-kevésbé tiszta állabocskákat alkot. A jegenyefenyvesek mind csoportos felujtás alatt állottak, a bükkösök ellenben egyenletes ritkításról tanuskodtak. Kérdésemre az erdőgondnok, báró Bodman főerdész úr felvilágosított, hogy ő így eljárva, a természet utmutatását követi. A jegenyefenyők alatt a fiatalos csoportokban fészkel meg magát, a bükkcsemeték ellenben egyenletesen szétszórva szoktak fellépni. Ehhez alkalmazkodott ő a felujtás megindításánál. Az átritkított szálás bükkösön keresztül a háttérben álló fiatalossal megmagszakított sötét fenyves felejthetetlen szép látvány volt.

Mint a szálalás úgy a csoportos felujtató vágás is kapcsolatos lehet a mesterséges felujtással. Hazánk egyik üdülő hely gyanánt szolgáló, de természetes felujtásra alkalmatlan lomberdeje lebeg szemem előtt, a midőn az eljárást úgy gondolom, hogy az utak által határolt tagok belsejében vágnék szabálytalan alaku hézagokat s azokat felujtánám. Ilyenképpen lassan közeledném a használattal az utak felé s ha a terület javarészben már csoportosan felujult, a maradék állapot, mely nagyobbára az utak mellett terül el, vetőre vágnám és alátelepiteném. Néhány év múlva, az utmentén álló 3—4 öles pászta kivételével a védőállab teljesen el volna takarítható. Ugy gondolom, hogy az erdő belsejéből lassan kibontakozó fiatalos a zárt vagy vetőre vágott állabszegélyen át szép látványt nyujtana s mire az öreg fák eltűntek a még mindig árnyékos utról, változó magasságu, idősebb részeiben már 15—20 éves fiatalosban lehetne gyönyörködni.

A csoportos felujtást a tarvágással is lehet kapcsolatba

hozni. Erdőm egyik tagját képezze egy luczfenyves, amelyben a jegenyefenyő csak elszórtan fordul elő. A luczfenyőt tarvágás útján akarom kihasználni, de a mellett a jegenyefenyőt, mint szép és gazdaságilag is becses fanemet, nem szeretném a fiatalosban nélkülözni. Mesterséges megtelepítése a déli hajlásu tarvágáson bizonytalan sikerű s ha egy-egy csemete meg is települne, azt a vele egykoru lucz, ifjúkori gyorsabb növekvésénél fogva, csakhamar tulszárnyalná és elnyomással fenyegetné. Tehát a jegenyefenyő csoportos elegyítésére kell törekednem és oda hatnom, hogy néhány évvel előbb települjön meg, mint a lucz s ifjú éveiben védelméről is kell gondoskodnom. Ezt elérendő az 5—20 év mulva tarvágásra kerülő helyeken a netalán már feltalálható jegenyefenyő-serdényt néhány törzs kiszálalása által a kellő világosságához és csapadékhoz juttatom, különben pedig az elszórtan álló jegenyefenyők körül egy-két luczfenyő kihasználásával új csemetecsoportok képződését előkészítem. Mire a tarvágás oda ér, zárt, eléggé megerősödött jegenyefenyő-csoportjaim vannak, melyek mesterségesen telepítendő luczfenyő-fiatalosomat tartikják. Ezzel az eljárással kivált Bajorország hegységi erdeiben találkozunk.

Csak futólagosan jellegeztem az egyes felujítási módokat, a mennyire czélom megkivánta; tüzetes leírásuk nem tartozik ide. Hasonlóképpen nem bocsátkozhatom ezen a helyen azon erdőrendezési eljárások ismertetésébe, a melyek ezekhez a felujítási eljárásokhoz alkalmazkodnak, ezeket azonban talán később nyilik alkalmam megismertetni, függetlenül a parkszerű erdők kezelésének kérdésétől.

A felujítással kapcsolatosan meg kell még emlékeznem egyes törzsek, csoportok vagy állabrészek tultartásáról is, melyek nagy mértékben emelhetik az erdő szépségét.

Maga a nép, de nem kevésbé a művelt ember bizonyos kegyelettel viseltetik kiválóan szép öreg fák iránt. Sok nemzedék élt, szenvedett és mult ki alattuk, csak ők, az erdő óriásai állnak tántoríthatlanul, mint rég letűnt idők tanui. Annak az országos mozgalomnak, mely a közelmúltban a milléniumi emlékfák ültetésére irányult, szintén az volt a célja, hogy hazánk ezen ünnepi idejének emlékét a késő unokák számára is megóvjá.

Az erdőgazda nagyobb áldozat nélkül tarthat fenn annyi idős törzset, hogy a szépészeti érdekek teljes kielégítést találnak. Igen sok törzs tultartása ugyanis a szálerdőben, hacsak éppenséggel kétkoru erdőt nem akarunk nevelni, nemcsak szükségtelen, de nem is mindig szép. Dunántul láttam egykor egy tölgyest, melynek fiatalosai-ban meglehetősen egyenletesen elszórva számos óriási erős tölgytörzs állott. Daczára a tultartott fák ritka méreteinek, mégsem mondhatnám, hogy ez a kép nagyon megnyerő lett volna. A legtöbb esetben elegendő, ha első-sorban azokat a fákat kiméljük meg, melyekhez valami történeti esemény emléke fűződik, aztán azokat, melyek ritka nagy méreteik által már most is kitűnnek társaik közül, különben pedig csak néhány erre alkalmas és gondosan kiválasztott helyen tartsunk tul egyes törzseket, vagy jobban kisebb-nagyobb csoportokat. Ilyen helyek: az előforduló sziklacsoportok, szép kilátást nyújtó pontok, várromok, források, vizesések, tavak melléke, rétek széle, menházak főutak keresztezési pontjai stb. Kiterjedtebb fiatalosok közepette is jól esik, ha a szem egy-egy csoport idős, terebélyes fán pihenhet meg, de ez esetben ugyancsak gondosan, a helyi viszonyokhoz mérten kell a törzseket kiválasztani, mert csak ugy akárhol meghagyott törzsek éppen ellenkezőleg hathatnak és a rendszertelen, felületes

kihasználás benyomását idézhetik elő. A fanemek nem egyenlő mértékben alkalmasak arra, hogy több vágásfordulón át fentartassanak. Mindenekelőtt a hosszúéletű, terebélyes koronát fejlesztő, festői alaku fanemek érdemelnek figyelmet és pedig a legtöbb lombfa, elsősorban a tölgyek, a hárs, bükk, szelid gesztenye, kőris, szil, juhar, a fenyvek közül főleg a jegenyefenyő, vörösfenyő, erdei- és fekete-fenyő, kevésbé a luczfenyő.

Hogy a tultartott törzsekkel célunkat elérjük, nagyon fontos, hogy ne egyszerre kerüljenek szabad állásba, hanem lombozatuk lassu felszabadítás útján fejlesszék. Hosszabb ideig tartó természetes felujításnál ez ugyanis bekövetkezik. Hirtelen felszabadított törzsek egy ideig sinlenek és fejletlen koronájukkal nem is szépek.

Néhol, így pl.: Budapest erdeiben és a Berlin melletti «Grünwald»-ban a sétautak mentén néhány öl széles pásztában nem vágják ki a fákat, hanem az utak beárnyékolása végett állva hagyják. Ezt a közönség nagyon szívesen veszi és különösen ott, ahol nagyok a vágásterületek, valódi jótétemény ez az eljárás. Az árnyas utról jól veszik ki magukat a fiatalosok. Tarvágásos üzem mellett ugyan az utakat egyenlő szélességben kísérő pászták aesthetikailag annyiban zavarók, hogy fentartásuk szándékossága nagyon feltűnő, ezt azonban szívesen megbocsátjuk, ha meggondoljuk, hogy nélkülök a forró napon kellene járnunk. Ezekben a pásztákban csak a kivesző egyedek képezik a használat tárgyát s az így támadó hézagok ültetés útján pótolhatók. A pásztáknak 1—2 sor csemetével való alátelepítése, amint az itt-ott szokásos, szükségtelen, de nem is szép, mert még jobban kidomborítja a pásztáknak fasorszerű jellegét. Fasorok egyáltalában ritkán illenek az erdőbe s feleslegesnek látszanak

ott. A mily kellemes, ha az erdőig fasorral szegélyezett uton jutunk, annyira mesterkélt benyomást tesz, ha a fasor az erdőben is folytatódik.*)

Egyike a leglényegesebb kérdéseknek az, hogy *mely fanemek tenyésztendők a parkszerű erdőben*. A fanemek a nekik legmegfelelőbb tenyészviszonyok között juttatják egyéni sajátságukat leginkább érvényre, amire sehol sincs nagyobb szükség, mint a parkszerű erdőben. Általánosságban tehát ebben is a termőhelyi viszonyoknak megfelelő, az egész vidék jellegéhez alkalmazkodó fanemek tenyésztendők. A lombfa-régióban nem erőszakolnám mindenhová a fenyőt, a fenyők hazájában viszont nem tennék hiába való kísérletet oly lombfanemekkel, melyeknek jó növekvésére ott számítani már nem lehet. Nyomorgó, lassan fejlődő állabok bizonyára nem elégitenek ki a parkszerű erdőben. Tapasztalásom szerint inkább a fenyőféle erőszakos terjesztésétől kell tartani, mint a lombfákétól. Előhegységben is, ahol az idősebb állabokat tisztán lombfák alkotják, nagyon gyakori a fiatalosokban a fenyőféle. Ez szépészetileg azért hat kedvezőtlenül, mert a vidék jellegét megzavarja és az emberi kéz beavatkozásának feltűnő jele. Mintha a természetnek szüksége volna arra, hogy az ember *megkorrigálja!* Igaz, hogy a fenyők kezdetben buján tenyésznek, jövő sorsuk azonban nagyon kétes. Korán aggó, beteg, pudvás törzsek lesznek és össze sem hasonlíthatók a maga termőhelyén nőtt hatalmas fenyővel. A közönség, mely valamely fenyves vidéken nyaral, többnyire pártolja a fenyőknek mindenféle való telepítését, mert szeretné, ha állandó lakhelye közelében is fenyők alatt sétálhatna. Ha ennek természetes előfeltételei az

*) A fasorokról. Illés Nándor. E. L. 1895. 747. oldal.

éghajlatban és a többi termőhelyi viszonyokban nincsenek meg, a laikus közönség óhajával szemben az ő jól fel-fogott érdekében ellenállást kell kifejtenünk s különösen a fenyőknek mindenféle válogatás nélkül való közbe-elegyítését jobb mellőznünk. Ennél sokkal jobb, ha a közönség kívánságának úgy igyekszünk eleget tenni, hogy néhány holdnyi területet, mely a fenyőknek még legjobban megfelel, egészen vagy tulnyomó részben átengedünk nekik.

Legidegenebb a lombfaövben a luczfenyő, kevésbé az erdei- és feketefenyő, mely utóbbiakat néha kényszerűségből is be kell engedni lombfaerdeinkbe, ha nagyon silány részletek beerdősítéséről kell gondoskodni, amelyeken a lombfa tenyésztése sikert már nem ígér.

Másként áll a dolog abban a tenyészővben, ahol a lombfaerdő határos a fenyvessel és úgy a lombfa, mint a fenyő jól tenyészik. (Itt teljes jogosultsággal bír az elegyítés aesthetikai szempontból. is. A jegenyefenyőből és tölgyből vagy bükkből és fenyőből álló állabok azáltal, hogy a vegyülő fanemek törzs- és lombszine, valamint alakja is eltérő és bár enyhe ellentétben áll, mégis harmonikusan illik egymáshoz, igen kedvezően hatnak a szemlélőre.) A lombfa egyáltalában könnyebben érvényesíthető a fenyőerdőben, mint viszont a fenyőfélék a lomberdőben. A bükk, kőris, juhar és szil kisebb-nagyobb mértékben teljes joggal tolakszik a fenyvesbe és csak a tölgynek, különösen a kocsános tölgynek, magasan fekvő termőhelyen való tenyészését kell gyakran hibáztatni.

Elegyes és tiszta állabok egyaránt bírnak aesthetikai előnyökkel. Nagy kiterjedésű tiszta állabok kissé egyhanguak — ahol egy lombfa sem tartítja a fenyvest, ott talán komornak is nevezzük a vidéket; — de a válto-

zatosság hiánya oly elegyes erdőben is érezhető, amelyben az elegyarány és a fanemek elosztása nagy területen ugyanaz. Én tehát annak az elvnek az alapján, hogy: a változatoság gyönyörködtet, a vegyes erdő ama nemének adok előnyt, ahol a fanemek hol szálankint, hol csoportosan vegyülnek, itt-ott pedig kisebb kiterjedésű, néhány holdnyi tiszta állabokat is alkotnak, a szerint, amint a talaj és fekvés az elegyülő fanemeknek egyaránt megfelel vagy az egyiknek jobban kedvez, mint a másiknak. A mesterséges uton létrejött soros elegyről már fennebb emlékeztem meg.

Hátra volna még, hogy a fanemeket egyenkint ismeressem szépiészeti hatásukra nézve. Ez azonban magában véve külön tanulmány tárgyát képezhetné s nekem itt néhány rövid megjegyzéssel kell beérnem.

A *tölgy* valamennyi fajtájánál az erős, zömök törzsben, az akaratosan inkább vízszintesen terjeszkedő ágakban a viharoknak is daczoló erő jut kifejezésre. Mintegy legelőkelőbb fanemünk, mely későn zöldül ki, de festői hatása, hatalmas lombkoronáját későn is hullatja, mintha ezáltal is daczolni akarna az őszi enyészettel.

A sokat üldözött *bükk* egyike a legszebb fanemeknek és fentartása, sőt megtelepítése a parkszerű erdőben nagyon ajánlható. Éppen ellentéte a tölgynek. Míg ez vén korban ritka állabokat alkot, melyekben ugyszólván minden törzs külön akar érvényre jutni, addig a bükk nagyon magas koráig zárt állásban marad s egymásba fonja hatalmas szürke kérgű oszlopokon nyugvó, felfelé törekvő ágazatát. Sűrű lombsátra őszzsel a sárga, barna és vörös színnek mindenféle árnyalatában pompázik. Kegyelmet számára legalább a parkszerű erdőben!

Mint a tölgy és bükk kísérői a *gyertyán*, a *kőrös*,

szil és *juhar* méltánylást érdemelnek. Különösen az utóbbi három fanem, mely a fenyők birodalmában is otthonos, szép lombozata és alakja miatt érdemes a felkarolásra. Itt-ott a hosszuéletű *hárst*, a *játszi nyírt*, a *szelid-* és *vadgesztenyét* szivesen látjuk az erdőben. A szelid gesztenyét pl. Heidelberg mellett tenyésztik «erdei diszfának», a nyírral pedig, mint az erdei utakat szegélyező fanemmel, találkozunk több helyen is Németországban. Mihelyt azonban elrendezése oly szabályos, hogy fasornak is beillik, már kevésbé válik diszére az erdőnek. Mint a tavasz előhírnökei, melyek virágzásukkal jelzik a természet újraébredését, a legtöbb *erdei gyümölcsfa* és egy-egy *fűz* és *nyár* is számot tarthat arra, hogy megtűrjük az erdőben. A gyümölcsfák őszszel gyümölcseikkel is tarkítják az erdőt. Így pl. a *Sorbus aucuparia* vörös gyümölcsei nagyon jól hatnak az őszi erdőben, a *Prunus Padust* pedig fehér, kellemes illatu virágai miatt nem tiltanám ki az erdőből. Az erdő szélén, rétek, utak mentén ezeket a diszitó fanemeket, de még a *bokrokat* és *cserjéket* is kiméletben kell részesíteni. Ez szintén egyik engedmény, melyet az esztétikai érdekek kívánnak, de az erdő ezáltal még korántsem lesz parkká. A cserjék jó hatására nézve kiváló példa a *visegrádi várhegy*. Mennyivel kopárabb volna, ha annyi orgonabokor nem diszitené! Végül a lombfák közül még az *éger* és *platánt* ajánlom. Az éger nyirkos helyen, patakok partján szép hengeres törzsű nagy fává nő, amint ezt pl. a besztercebányai gereb mellett tenyésző példányok igazolják, a *platán* pedig a homoktalajban tenyészvén jól, az ákác társaságában érvényesülhet (budapesti városliget).

A fenyők sokkal kedveltebb pártfogoltjai ugy a közönségnek, mint az erdészeknek, semhogy velük bővebben

kellene foglalkoznom. Ebben a tekintetben talán csak a *jegenyefenyő* tesz kivételt, mely lassankint kiszorul erdeinkből, pedig határozottan megérdemelné a fentartást és terjesztést. Fészekalaku koronája, vízszintesen elálló ágazata nem kevésbé szép, mint a csucsosan égnek törő, hajlott ágazatu *luczfenyőé*, mely oly nagy felkarolásnak örvend.

A *vörösfenyőnek* világos, ritka tülombja kellemes ellentétben áll a többi fenyő sötét, sűrű koronájával; megtelepítésénél azonban nagyon ajánlatos az óvatosság, mert meg nem felelő viszonyok között sinlődő, zuzmóval fedett törzset növeszt és korán kivész, elhaló egyedei kellemetlenül érintenek ott, ahol pezsdülő életet várunk. Az *erdei- és feketefenyő* tiszta állabok alakjában kevésbé szép, ellenben erdő szélén, utak, nyiladékok mentén, sziklafalakon, mint tultartott fanem ernyőalaku koronájával, mely a többi fenyőkétől elüt, kedvező hatást kelt. Zólyomvármegyében a jegenyefenyővel vegyes szép öreg erdeifenyőkre emlékszem, de a lomberdőben is helyén van csekély mennyiségben. Pl. Frankfurt (a/M.) város erdejében láttam helylyel-közzel igen szép vén erdeifenyőket (Hainerweg), melyek különösen ott hatnak jól, ahol alattuk sűrű lombfajtalos verte fel magát. Néhol az erdeifenyőnek vörösén virágzó válfaja is van, mely, ha jól emlékszem, erdészeti akadémiánk kisiblyei erdejében is előfordul.

A *feketefenyő*, tudomásom szerint, Herkules-fürdő mellett fordul elő nagyobb számban és festői csoportokat alkot a Damokles szikláin. Erről azonban saját tapasztalat alapján nem szólhatok.

A *törpefenyőt* néhol magas tenyészhelyéről letelepítették diszcserjének. Baden-Baden mellett észleltem ezt, de nem mondhatnám, hogy valami különös előnyét látnám. Ellenben

meg kellene védeni erdeinkben a *tiszafát*, mely immár oly ritka helyen fordul elő.

Miután ekként végigpillantottam a honi fanemeken, meg kell még emlékezni arról, vajjon a válfajoknak, mint a milyenek a különféle vöröslombu és függő ágazatu válfajok, továbbá az idegen fanemeknek van-e vendégjoguk a parkszerű erdőben? Véleményem szerint nem valóik oda. A honi fanemektől elütő, szokatlan külsejük miatt mindig idegenek az erdőben, megtelepítésükkel a kertészkedés egy nemét vinnők az erdőbe, mely ott nem érint rokon-szenvesen. A laikus közönség jó ismerőseit keresi az erdőben, nem a növénytani feladatokat. Városok, fürdők mellett egyaránt vannak parkok, melyekben bő alkalom van a külföldiek és kerti válfajok tenyésztésére. Ott helyükön vannak, nevük esetleg ki is írható. Mint oly idegen fanemet, mely még leginkább számíthat befogadásra erdeinkben, a *simafenyőt* és a *Quercus rubrát* említem meg. Éghajlatunk mindkettőnek megfelel, növekvésük igen gyors, alakjuk igen szép és elég jól illik honi fanemeink közé. Az idegenszerű jelenségek távoltartására nézve egyébiránt annyira mennék, hogy még a honi fanemek megtelepítésénél is óvatosan járnék el, ha különben az illető vidéken nem fordulnak elő és feltűnő külsővel bírnak, mint pl. a nyír vagy fehér nyár. Megelégedném néhány példánnyal és azokat sem helyezném el valami határozott rendszer szerint, hanem igyekezném az esetlegesség látszatát megóvni.

Ennyit a felujtásról és a vele kapcsolatos kérdésekről, melyeknél a szépészet nagy szerepet játszik. Sokkal kisebb a befolyása a fiatalosok ápolására és az átterdölésekre. A tisztító vágásnál talán néhány gyomfanemet, mint pl. a nyírt és nyárt, nem irtjuk ki teljesen. Jól megválasztott helyen néhány ilyen fa is beillik az erdőbe; természetesen

csak aránylag kevés egyedről lehet szó, nehogy a főállab szenvedjen vagy a gondatlan kezelés gyanujába essünk. Az áterdölések csekély és mulandó változást okoznak az állabok külsejében.

Miután azon elveket ismertettem, melyek szerint az erdei üzemnek módosulnia kell, hogy az erdő természetes szépségét lehetőleg teljes mértékben megóvja, végül még egyről-másról kell említést tennem, ami az erdő aestetikájával lényeges összefüggésben áll. Ez az uthálózat, az erdei építkezés és az állatvilág az erdőben.

Nemcsak a közönség hálás, ha kirándulásait jó karban lévő és czélszerűen vezetett utakon teheti meg, hanem a parkszerű erdőben kívánatosnak jelzett bonyolultabb használati és felújítási módok is a tengelyen való szállítást s ennél fogva a jó uthálózatot teszik szükségessé. Mint szállítási eszközök, az utak, cikkem keretén kívül esnek, csupán néhány szépiészeti szempontot kell kiemelni, mely az utak tervezésénél és kivitelénél figyelemre méltó. Az uthálózat sűrűségére nézve, úgy hiszem, bizonyos mértéken nem kell túlmenni. A szállítási célokra szolgáló utakon kívül a parkszerű erdőben szükség van külön sétautakra és ösvényekre is, de helytelen volna nézetem szerint az erdőt az utakkal igen apró részekre széttagolni. Általános szabályt erre nézve nehéz felállítani, sokkal könnyebb határozott esetekben a helyes mértéket eltalálni. Az erdő legszebb részleteit, kilátásokat, sziklacsoportokat az utakkal lehetőleg meg kell közelíteni s ha nem is vezethet mindenhová kocsit, melynél a lejtőkre nézve szűk határok között mozoghatunk, legalább gyalogutak tegyék hozzáférhetővé a szebb pontokat. Siksági erdőkben, melyeken nyiladékok vonulnak át, az utépitésnél czélszerű az egészen egyenes vonalat kerülni. A mérsékelt

kanyargó utak akkor kellemes ellentétet képeznek a mér-tani szabályossággal kitüzött nyiladékhálózat-tal.

Fontos kérdés az utak jókarban tartása. Az állandóan használt kocsiutaktól méltán megkivánhatjuk, hogy teljesen jó állapotban legyenek s a többi utnak sem szabad az elhanyagoltság érzését kelteni bennünk. Viszont nem lenne jó benyomást, ha az erdő mélyében lévő utakat minduntalan újra kavicsolnák vagy őszzsel a lombot elsöpörnék. Az *erdei ut* jellegét megtartja s ennek daczára nem is kényelmetlen, ha annyira jó karban van, hogy nem göröngyösés nem egy könnyen lesz sárossá. Vajjon oldalt szigoruan párhuzamos-e az ut szegélye, kevesebb jelentőséggel bír. Egy kis változatosság ebben a tekintetben is jól hat. Így pl. a hegyoldalba metszett, gondosabban elkészített sétautat ott, ahol egy fensikra tér, egyszerű gyalogut válthatja fel, mely szoros határ nélkül kanyarog a fák között. A gondozott sétautakon kívül mindig megtürhető néhány magára hagyott erdei ut. Igen szép, ha az ilyen félreeső utakat gyep vagy moha fedi, amire az óhegyi kincstári erdőségekben (Zólyom vm.) az elhagyott bányászati vízvezetékek mentén lévő régi utak nyujtanak szép példát.

Az utakon szükséges korlátoknál és hidaknál a szilárd, de egyszerű építésmódot pártolom. Az erdő egymagában elég szép arra, hogy az építményeknél a tiszta, tetszetős kivitelén kívül többet ne kívánjunk és a czifraságot könnyen nélkülözzük. Nevezetesen nagyon visszatetsző, ha az erdei utakon lévő korlátok és czölöpök tarkára vannak mázolva, amint ezt néhol a legjobb szándékkal, de nagyon kevés érzéssel a szép iránt megcselekszik. Ismerek egy erdőt, melynek némely részében a sétautakat minden kanyarodónál két tarkára festett oszlop és ezek között áll ugyanolyan forgóczölöp zárja el, daczára annak, hogy teljesen

ki van zárva, hogy oda bármi fuvar, lovas vagy kerék-pározó eltévedhetne. Végtelenül bosszantó az erdőben folyton földi pályafutásunk eme tarka akadályaira bukkanni, sőt nem tudom, hogy valamelyik testesebb embertársam nem volt-e már kénytelen az utról letérni, mert a sok oszlop és forgó között nem férkőzhetett keresztül.

Távolfekvő erdőrészekben jól megválasztott helyen, leginkább utak góczpotjain, néhány egyszerű menház is jó szolgálatot tesz a közönségnek, ha zápor lepi az erdőben. Egyszerű, de izléses kivitel ezeknél is jobb a keresett czifraságnál. Természetes, hogy pajta vagy fabódé külsejével sem szabad birniok az erdei házaknak. A tetőzet csekély tagozása, a falaknak vagy egyes részeinek kéreggel való burkolása, mindmeggannyi egyszerű eszköz arra, hogy az épület környezetéhez illő külsőt nyerjen. Sokkal kevésbé vagyok jártas az építészetben, semhogy ennek a kérdésnek további taglalásába belebocsátkoznám (bár elég érdekes feladatnak vélem), csak még azt a megjegyzést kockáztatom meg, hogy a lucz- és jegenyefenyvesben, melyet nyulánk, csucsban végződő törzsek alkotnak, inkább a vízszintes irányban tagolt épületek hatnak jól, míg a széles, legömbölyített koronával bíró lomberdő inkább a függőleges irányban kifejlesztett, csucsosabb tetővel bíró épületeknek szolgál jó háttér gyanánt.

Padok felállítása távolabb fekvő erdőrészekben néhány kiválóan szép vagy emlékezetes helyre szorítkozhatik, a helységek közelében azonban sűrűbben kell pihenő helyekről gondoskodni. Néhány szóra az utjelzéseket is kell méltatnom. Az idegenre nézve nagyon kellemes és megnyugtató, ha erdei sétája vagy kirándulása közben aggodalom nélkül engedheti át magát a természeti szépségek élvezetének s nem kell attól tartania, hogy eltéved; ut-

mutatókra tehát szükség van s csak az képezheti kérdés tárgyát, hogy a használt utjelző módok melyike illik legjobban az erdőbe. Leggyakrabban az utirányt az által jelölik meg, hogy az utszéli fákat, köveket különféle színű sávokkal látják el. Ezek a rikitó, sárga, vörös és kék jelzések semmiképpen sem szépítik az utat, a tolakodóan feltűnő színek zavarólag hatnak az erdő összhangzó, egybeillő színárnyalatai között. Jobbnak tetszik már, ha csak egy szín van alkalmazásban és inkább a jel alakja változik az utirány szerint (pont, sáv, kereszt).*) Ennél is jobbak az utkeresztzésekre állított egyszerű utmutató táblák, melyeken a távolságok is megjelölhetők. (Jobb a távolságot kiírni, mint az időt, mert ez nagyon függ a menet gyorsaságától.) Minden felesleges mázolás az utmutatóknál is zavaró. Néhol (pl. Heidelberg mellett) az utjelző táblák helyett az utak mellett fekvő vagy oda hozott kövek egyik, kissé lesimitott oldalába vésik az utirányt. Ez a mód talán a karóra erősített utmutatótábláknál is kevésbé zavaró arra nézve, kinek az utbaigazításra nincs szüksége.

Még egy nagyon zavaró dolog van: a reklám, ha beférkőzik az erdőbe! Hazánkban talán még nem tolakodott az erdőbe, Németországban ellenben több helyütt akadtam nyomára. Vendéglősök hirdetéseit még el lehet tűrni, ha nem nagyon rikitóak, de már azon nagyon megütköztem, amikor egy sziklafalon nagy fehér betűk hirdették, hogy a legszebb fényképfelvételeket N. N. kereskedésében lehet kapni! Az üzleti szellem ilyen megnyilvánulásai teljesen megronthatják az erdő poézisét.

Fejtegetéseim közben eddig a természetszerüségét

*) Über Wegmarkirungen, Centralblatt f. d. ges. Forstwesen 1896. 53. oldal.

többé-kevésbé egyértelműnek találtuk a széppel, nem szabad tehát egy elemről megfeledezni, mely hajdan sohasem hiányzott az erdőből és annak természetszerű tartozéka: a vadról és az állatvilágról általában. Bizonyára egygyel több vonzerővel bír az erdő, ha nem kihalt, ha nemcsak a néma növénytenyészet színhelye, hanem az állatvilág rejtekéül is szolgál. Az erdőre nézve ártalmatlan állatok, elsősorban az énekes madarak kiméltése egyik fő-törekvése legyen az erdőgazdának. Hogy a madaraknak jó fészkelő helyük legyen, az utaktól távol, az erdő bel-sejében néhány odvas fát is eltűrünk, a koczavadások és fészekrablók ellen pedig kiméltetlen szigorral járunk el. Másként áll a dolog azzal a vaddal, mely az erdőtenyésztésre káros. Ezt csak oly mennyiségben lehet megtűrni, hogy bő táplálékot találjon és ne kényszerüljön a fiatalosokat lerágni. Ennek elejét veendő, télen esetleg az etetésről is kell gondoskodni. Ahol a szarvas — bármily disze is az erdőnek ez a fenséges vad — annyira elszaporodott, hogy keményre taposott ösvényekben, csúcsafosztott, lerágott csemetékben lépten-nyomon reáakadunk ittlétének jeleire, ott aesthétikailag kielégítő erdőgazdaságról már nem lehet szó, mert megbillen a növény- és állatvilág közötti egyensúly és veszendőbe megy az erdő szépségének egyik főfeltétele: a felújítási üzem tökéletessége. Az erdőre nézve veszélyes vadból tehát csak mérsékelt állománynak van helye a parkszerű erdőben.

Az erdőőrzés tekintetében néhol észlelt tubuzgóság indít arra, hogy ezt a kérdést is megemlítsen ez alkalommal. Bármennyire szükséges a szigorú felügyelet az énekes madarak érdekében és a fák és csemeték rosszakaratu megrongálásának megakadályozására, más tekintetben a közönségnek bizonyos engedelményeket kell tennünk. Bizo-

nyos tekintetben éppen a parkszerű erdőben lehet helyt adni annak a felfogásnak, hogy az erdő, nem ugyan anyagi hasznára nézve, de testi és lelki jólétünkre gyakorolt — ha szabad e kifejezéssel élnem: *társadalmi* hatására nézve köztulajdon. Főlöskéges rendőri intézkedések elriasztják a közönséget.

A fiatalosok elzárását a szükséges mértékre kell szorítani s nevezetesen a virágszedést, mely néhol mint «erdei kihágás» tiltva van, bátran meg lehet engedni.

Elvégre is, ha az erdőbe megyünk, szabadon akarjuk magunkat érezni és az erdő emlékét egy-egy virágcsokor alakjában otthonunkba is el akarjuk vinni. Ettől ugyan még egy erdő sem ment tönkre!

Ezek volnának azok a főbb elvek és tekintetek, melyekből városok, fürdő- és nyaralóhelyek körül elterülő erdők kezelésénél nézetem szerint ki kellene indulni, hogy azok a szabad természetet kereső üdülő közönség igényeinek megfeleljenek. Városaink, fürdőink fejlődésével mindinkább szaporodik azon erdőterületek száma, melyekben annak mérlegelése, hogy valamely gazdasági művelet aesthetikai tekintetben mily hatásu, nem tulhajtott idealismus vagy hóbort, hanem követelmény, melyet, ha nem teljesítünk, megtámadtatásoknak vagyunk kitéve. Nem elégti ki a közönséget, ha a legközelebbi hegyoldalon szünetel a használat, azontul azonban annál kiméletlenebbül folyik az üzem.

Minél nagyobb területen óvja meg az erdő azt a természetszerű külsejét, mely lélekemelő, üdítő hatással van reánk, annál vonzóbb, látogatottabb valamely vidék; mivel pedig az erdő hasznosításáról lemondani ezért nem lehet, de nem is szükséges, ezen soraim feladatának azt tekintettem, hogy megismertessem azokat a szépészeti

szempontokat, melyek *üzemben álló*, jövedelmező erdőben érvényesülhetnek. Egyik-másik állításom talán nincs eléggé okadatolva, némely részletre ki sem terjeszkedhettem, ezt mentse ki a térszüke. Az érdeklődő bővebbet talál az erdészeti aesthetikáról Salisch «Forstaesthetik» czimü könyvében (Berlin, 1885., J. Springer) és a német szakfolyóiratok több czikkében. Legutóbb ugyancsak Salisch a «Zeitschrift für Forst und Jagdwesen» f. é. juniusi füzetében irt «Forstästhetische Tagesfragen» czim alatt, fejtegetései azonban az északnémet viszonyokon alapulván, nem minden részletre nézve fogadhatók el módosítás nélkül.

Végül egy szerény eszmét penditek meg. Ha igaz, hogy mindinkább szaporodik az az erdő, melyben a szépészetnek joga van a beleszólásra, akkor talán jövő erdőgazda-nemzedékünkben néhány kevés órai előadással az erdőakadémián fel lehetne ébreszteni az erdészeti szépészet iránti érdeklődést, melynek csiráit az erdő iránt táplált szeretettel mindenki már öntudatlanul magával hozza, aki hajlamból lép az erdészeti pályára.

Levélhullás.

Irta: Hajdu János, járási erdész.

Festői szép színváltozatot mutatnak ősszel a hegységi lombfaerdők s különösen ott, a hol fenyvesekkel váltakoznak, az elegyes állabokban ez a szinkülönbözet annyira élénk, hogy gyakorlott szem a különféle színárnyalatokból az állabok fanemeinek elegyarányát több kilométernyi távolságból is meglehetősen pontossággal megállapíthatja, míg ellenben a nyári időszakban, a mikor a különböző fanemek levélzete kevés kivétellel meglehetősen egyforma, monoton zöld színezetű, az elegyarányt csupán a lombozat színé-

ből nem igen lehet meghatározni. Ilyenkor az erdőbecslőnek vagy botanikusnak többet kell járnia, hogy tévedésbe ne essék.

Szeptember közepe után kezd pirulni hegységeink legelterjedtebb fájának, a *bükknek* a lombja s néhány napra rá lassan-lassan ritkul a levélzet. Őszelő 25.-e körül aztán a lombozotnak már alig felerésze tartja még a zöld szint, másik felerésze már piros, sőt ha korai dér vagy épen havazás is jön közbe, már halványkávészinü, száraz levelek is akadnak. Október első felében egészen megpirul a lombozat, «*vért sir az erdő*». Abonyi Árpád írja ugyanis egy tárczaczikkében («*Pesti Napló*» 1887. márcz. 9. szám.), hogy ősszel Deziel tündér végig suhint a rengeteg felett s arra a fagyfaló suhintásra vörösre zsugorodnak össze a levelek; az ilyen dércsipte vörös levelekre mondják aztán a mátrai tót bányászok, hogy «*vért sir az erdő*». Október hó vége felé a 600—800 méter magas fekvésű erdőkben már csak a sűrűségekben, a fiatal fákon lehet imitt-amott elvétele egy-egy ép levelet találni, bronz szint váltva, elszáradtan valamennyi aláhull a földre, bőven szaporitva a talaj televénytartalmát.

Mig azonban ez a folyamat, — miként azt ez idén is az Olt menténi, fogaras- és brassóvármegyei erdők nagy részében megfigyeltem, — az elő- és középhegységi bükkösökben véghezmegy, addig a 800 méteren felüli magas hegységeikben a teljes lombhullás 2—4 héttel is később fejeződik be. Az ó-sinkai, almásmezei, ótoháni, zernesti és törcsvári hegyeken 800—1400 méter magasságig tavasszal 2—4 héttel is később fakad a lomb, de aztán ősszel november 10.-én is meg van még a bükkfák lombozatának $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{10}$ része, az igaz, hogy már bronz színü valamennyi, de a fákról csak november közepe után fog teljesen le-

hullani a levélzet, a mikor aztán egyes lelegelt, cserje kinézésű fiatal bükk kivitelével csupán csak a kifejlett rügyekkel setétlő csupasz ágak meredeznek az ég felé, míg a beálló téli havazás ezt a komor színezetet fehérrel be nem vonja.

A nyírfákon már augusztus 20.-a után látható egy-egy sárguló levél s az idő előrehaladásával ez a sárgulás folytonosan terjedelmesebbé válik és lassu, de folytonos lombhullás kíséretében a magas hegységeken egészen november közepéig eltart. Szeptemberben a nyírfák lombozata még mindig zöld és sárga levelek elegyéből áll s nagyobb távolságból a nyirállabok zöldes-sárga kinézésűek, de október elején a zöld szín kezd háttérbe vonulni s e hó közepe táján már egészen a sárga szín lesz az uralkodó. Az aránylag alacsonyabban fekvő, elő- és középhegy jellegű persányi hegységen október 28—31.-én alig állott már egy-egy sárga levél a fákon. Ellenben a magas hegységhez számítható Ó-Tohán erdejében november 3.-án a nyírfák lombozata egészen sárgán ugyan, de felerészben még megvolt, a zernesti erdőkben nov. 4—5.-én $\frac{1}{3}$ részben volt fenn a sárga levélzet, a töröcsvári erdőkben nov. 8.-án $\frac{1}{6}$ részben, nov. 12.-én $\frac{1}{10}$ részben állott a nyírfák elsárgult lombozata. November közepén tul már alig marad levél a fákon s csak a setétvörös galyakkal hajladozó gyertyaszálszerűen fehér nyirtörzsek világlanak ki messze felismerhetően a hegyoldalak többi fanemei közül. A nyír lombhullatási folyamata tehát sokkal lassabb menetű, mint a bükké s elváltozás és alláhullási idő tekintetében emezt körülbelől egy hónappal is túlhaladja ugyan, de talajjavító képességében gyér lombozatával messze hátramarad a bükk után.

Ellentétben ezekkel a *tölgy* lombozata szeptemberben

még eredeti zöld színében élénkíti a fa koronáját s csak október első felében kezd sárgás színbe hajolva száraz tapintatuvá válni s október hó végéig lassan-lassan aláhullani az öreg egyedekről, de a fiatalosokon rajta marad az elszáradt lomb egész télen át a következő tavaszig. Érdekes látvány az, a mikor őszzsel már a lombzat nagy része elszáradott, hogy az öreg tölgyek ágvégein vagy a fiatalok csucsain az utóhajtásokon — miként azt a «Fekete-halmi hegy» körüli tölgyesekben is tapasztaltam, — még november elején is egészen zöld vagy félig zöld, félig elszáradt sötétsárga, bronzszinbe hajló levelek állanak a csupasz ágak végein vagy az ott maradt száraz lombok közül kikandikálva küzdenek a további létért s mintegy összekötő kapcsot látszanak alkotni az örökzöld tölgyfajok között, ezzel is bebizonyítván az azokat való közös eredetet.

Halvány zöldes-sárgán hullatja lombzatát a bükk után egy héttel később a *gyertyán* s megkopaszodása után november elejétől kezdve, nagyobb távolságból törzsének és ágazatának setétebb szinezete által különböztethető meg a bükkötől. Ellenben a *körisnek* sárguló szárnyas levele megelőzi a bükk levélhullását úgy, hogy október közepén már csupasz körist lehet látni mindenfelé s legfennebb bő magtermő évek alkalmával tévedhet a felületes szemlélő, ha a lombhullatás után egész télen át sűrűn fennmaradó szárnyas magvakat esetleg összeaszott, száraz leveleknek nézi.

A *gyertyán* lombokkal együtt hull a *nyárfák* levele is s csak néhány vérvörös színű *rezgőnyárfa* levél van még az ágakon, mikor november elején a lomberdők magasabb részein már csak néhány, felerészeig megritkult, zöld lombozatu *mezgés éger* vagy a patakok melletti alsóbb

részekén sokkal erősebben meggyérülve, ennek testvére a *hamvas éger* a még mindig zöld *füzekkel* elegyesen hirdeti november közepén is, hogy a tél csak ezután jön. Az égerek után a füzék hullatják el lassanként sárguló leveleiket.

Hogy a színváltozatból a gyász se hiányozzék, képviselik azt a *juharok*. Megsárgult vagy egészen zöld juharleveleken koromfekete, pecsétszerű foltok keletkeznek s ezekkel az egész lombzat fekélyszerűen tarkázva csak november közepén hull le teljesen a lassanként kopaszodó fákról. Ezeket a sajátságos kinézésű, pecsétszerű foltokat Péch D.-nek az «Erdészeti Lapok» legutóbbi X. füzete 1030—1031. lapjain megjelent közleménye szerint a „*Rhytisma acerinum* (Pers) Fr.» nevű gomba okozza, mely a juharfák leveleit július hónapban sárga foltok alakjában lepi el, mely foltok később megfeketednek, csak a szélükön marad keskeny világos sáv. A foltok legfeljebb 2 cm. szélesek; az epidermis ott egészen felhámlik és valóságos kérget képez. A *Rhytisma acerinum* gomba, különösen a parkokban tenyésző fürtös juharfát támadja meg..... Nos hát ezeket a dolgokat saját, közvetlen megfigyeléseim alapján mind megerősítem és tökéletesen igazaknak tartom azzal a hozzáadással, hogy a kérdéses gomba — miként arról főképen az idén is meggyőződtem, — az 52 ezer kat. holdnyi kiterjedésű, töröcsvári járási erdőgondnoksághoz tartozó erdőségekben is mindenütt, a hol juharfa van, az pedig elszórtan majd minden egyes erdőbirtokban előforbul, tehát nemcsak a parkokban tenyésző, hanem az erdőkben termő juharokat is és nemcsak a fürtös juhar leveleit, de a fodor juharéit is mindenütt úgy megtámadta, hogy az őszön a leggondosabb kezelésre is alig találtam ilyen pecsét nélküli juharlevelet s így a juharlevélhullással,

legalább is ezen a vidéken egészen kapcsolatosnak kell tekintenem ezt a megfigyelést.

A *szil*, *hárs*, *vadgesztenye*, *gerezdes zelnice*, *közönséges berkenye* levélhullása megelőzi a kükköt, de a berkenye fürtszerű piros gyümölcsének élénk színével egész télen át messze kitűnik a köröskörül lévő megcsupaszodott águ többi fanem közül.

Valamennyi eddig elősorolt fanemnél korábban változtatja meg zöld színét az *ákác*ok szárnyas levele. Feljegyeztem, hogy Nagyszebenben 1887 augusztus 17.-én mársárgulni kezdtek az ákáczlombok s azután néhány hétre rá szeptemberben alá is hullottak. A Sárkány környékén megtelepített néhány ákáczon sem volt már szeptember végén levélzet s emlékezetem szerint az Alföld és Mezőség ákáczosainál sem történik ez másképen s októberben mindenütt már csak a részben felpattant, bronzszínű maghüvelyek függnek a leveletlen, tüskés galyakon.

Cserjék közül a *mogyoró* lassan gyérülő, imitt-amott még zöld, de többnyire elsárgult leveleivel követi a bükköt.

November elején a *bodza*, *málna* még zölden aláhulló levélzetének $\frac{1}{4}$ részét fentartja s majdnem teljes levélzetével zöldül még a *szederj-bokor*, de nagyobbára már csak piros gyümölcsével ékeskedik a *vadrózsa* és *galagonya* s egészen kopasz a *veresgyűrű*, *bangita* és a *kökénybokor*.

A *kecskerágó* élénk piros gyümölcsét november elején már alig tarkázza zöld levél, éles ellentétül az *iszalagbércse* termése tetején sokáig fennmaradó, árvalányhajszerűen pelyhes, fehér bibeszálakkal, míg e kettő mellett, mintegy nemzeti szint teremtve, szerényen huzódik meg az *örökzöld repkényborostyán*.

Gyümölcsfáink közül a sárguló *dió*, *alma*, *szilva*, *piruló körte* lombzatát tuléli az elfonyadt, zöld és sárga levelekkel elegyesen hulló *cseresnye* és *meggy* vérvörös színbe hajló levélzete, sőt ez utóbbi november közepén is hagy képviselőt a fáján, a mikor már az *egres*, *ribizke* rég csupaszszá vált s legfennebb a *kerti málnabokornak* egy-egy társaitól visszamaradott szennyes-zöld színű levele várja még elhagyatottan az erős szél fuvalmát.

Egyetlen tüvesztőnk, a *vörösfenyő*, mintha tul akarna tenni a lombfákon, október közepe táján kezd halaványodni s sárgulása szüntelen tühullatás kíséretében ezután is olyan lasan halad, hogy november közepéig sem ér véget s a sárga tüket az ekkor már $\frac{1}{10}$ részben megritkult bojtokból csak november végén vagy deczember elején beköszöntő nagyobb havazás veri le teljesen a szél együttes erejével a hajlékony galyakról, csupán csak rozsdaszínű tobozait hagyva meg a megkoppasztott fának.

Magasabb hegységeken tavasszal a kizöldülés fokozatosan, általában 1—4 héttel is később áll be, mint az alacsonyabban fekvő helyeken, de aztán ősszel az általános levélhullás is ugyanannyival később következik be rendes időjárás mellett.

November végén csak az örökzöld *tiszafa*, *boróka*, *lucz*, *jegenye*-, *erdei*- és *törpefenyők* maradnak már levélzettel, még a *havasi éger* is lombvesztetten áll közöttük s legfennebb a *fehér fagyöngy* élőködik örökzöld leveleivel válogatás nélkül, valamelyik megtámadott lomblevelű vagy tülevelű fán.

Az erdőtenyészet felső határát szegélyező *havasi rózsza* és *veres áfonya* s az ezekkel együtt is előforduló, de a közép- és előhegységi erdőkből sem hiányzó *fekete áfonya* mindannyia is lombvesztetten áll már egyes példányok

másodvirágzása után kis törzsökével s a diszcserjének is beillő, de a töröcsvári patakok mentén a fenyvesek és bükkösök között vadon, elége tömegesen növő *tamariskabokor* pikkelyleveleitől megfosztottan tekint fel ősztön fiatal zöld galyaival a völgyekből ama, magasan felette növő cserjetársai felé.

Ősz derekán kezd kialakulni a lombfák elváltozott színü levélzete az örökzöld, setét fenyvesek közül s az ellentét mindig élesebbé-élesebbé válik, mig aztán végre a deczemberi rendes nagy havazások az elvesztett, általános nyári zöld szín helyett egyenlően fehér színüvé változtatnak minden fát, növényt, hegyet, völgyet... és az egész természetet, hogy aztán kikeletkor ismét meginduljon az élet mindenütt a természetben, a mikor majd újra kizöldül minden fa és cserje, hogy a színváltozás beálltakor a lombhullatás örökké ismétlődő körforgása újra kezdőd-hessék.

Egyesületi közlemények.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1898. évi deczember 9-én tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: *Bedő* Albert alelnök; *Arató* Gyula, *Bartha* Gyula, *Ghyeczy* Emil, *Kallina* Károly, *Krajcsovicz* Béla, *Lászlóffy* Gábor, *Reinfuss* Felix, *Sóltz* Gyula, *Tavi* Gusztáv és *Tomcsányi* Gyula vál. tagok; *Horváth* Sándor titkár és *Levitky* Albert pénztárnok.

Csiby Lőrincz, *Eleöd* Jósa, *Havas* József, *Hirsch* István, *Máday* Izidor, *Szabó* Adolf, *Schmidt* Ferencz részint hivatalos elfoglaltságuk, részint egészségi állapotuk miatt nem jelenhettek meg az ülésen.

I. A pénztárnok a pénztár állásáról a következő jelentést terjeszti elő.

Az egyesület bevételei 1898 január	
1-től a mai napig	32,507 frt 76 kr.
kiadásai	21,237 frt 61 kr.
rugtak, a kőzépénztár készlete tehát	11,270 frt 15 kr.

A kimutatott bevételekből az alapító tagok magánkötvényeinek értékapasztására 1211 frt, készpénz-alapítványként 260 frt, a Wagner Károly-alapítvány javára 54 frt 58 kr., a magyar erdő-tisztek árvaleányait segélyző alapítvány javára 33 frt 35 kr., a gróf Tisza Lajos-alapítvány javára 5 frt folyt be. A többi bevételekre tehát 30,943 frt 83 kr. esik.

A pénztárban őriztetik továbbá az alapítványi számadás 983 frt 43 kr és a letéti számadás 4745 frt 52 kr készlete.

Ezek szerint a pénztárban levő készlet a következő:

Pénztári számadás készlete	11,270 frt 15 kr.
Alapítványi „ „	983 frt 43 kr.
Letéti „ „	4,745 frt 52 kr.
Összesen	16,999 frt 10 kr.

A kimutatott összegeken kívül az egyesületnek a magyar földhitelintézetnél 42,400 frt n. é. 4%-os magyar koronajáradék-kötvényből, 22,500 frt n. é. 4%-os földhitelintézeti záloglevélből, 29,300 frt n. é. 4%-os földhitelintézeti szab. és talajjavítási záloglevélből, 600 frt. n. é. 1860. évi államsorsjegyből és 300 frt n. é. osztrák földhitelintézeti 1889. évi sorsjegyből, összesen 95,100 frt n. é. értékpapirból álló letétje van. Ezek az értékpapírok az alap-tőke és az alapítványok értékpapirkészletét képezik.

A kimutatott letétből 4010 frt irodalmi letét, 735 frt 52 kr. egyéb letét.

A fentiekkel kapcsolatban van szerencsém előadni, hogy a folyó évben Sepsi-Szent-Györgyön tartott közgyűlés ama határozatának végrehajtásáról kell gondoskodni, mely szerint a folyó bevételek feleslegéből a Wagner Károly-alapítvány tőkéje 18,000 frtra, a magyar erdő-tisztek árvaleányait segélyező alapítvány tőkéje pedig 7000 frtra kiegészítendő.

Az előbb említett alapítvány tőkéje jelenleg 16,000 frt n. é. értékpapirból és 54 frt 58 kr. készpénzből, az utóbb említett alapítvány 6000 frt n. é. értékpapirból és 33 frt 35 kr. készpénzből

áll; az alapítványok kiegészítéséhez tehát közel 2000 frt szükséges, mely azonban az év végével rendelkezésre fog állani.

Az alapítványok kiegészítése mostanáig értékpapírok vásárlásával kapcsolatban történt, mely eljárás a jelen esetben is követendő volna.

Indítványozom tehát, méltóztassék a pénztárt felhatalmazni, hogy az említett alapítványok pénzkészletéhez az év végével, az esetleg még befolyó adományok betudásával, annyi készpénzt csatoljon, hogy a Wagner Károly-alapítvány részére 1000 frt n. é. magyar koronajáradék-kötvényt, a magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapítványhoz pedig 1000 frt n. é. magyar földhitelintézeti szabályozási és talajjavítási záloglevelet lehessen beszerezni.

Egyidejűleg bejelentem, hogy a Bedő Albert-alapítvány pénzkészlete folyó év végével 247 frt 20 kr-ra fog emelkedni; czélszerű lenne a készpénz egy részét 200 frt n. é. magyar földhitelintézeti szab. és talajj. záloglevél vásárlására fordítani.

Az igazgató-választmány a kimutatott készleteket a pénztár tényleges készleteivel egyezőknak találván, a jelentést tudomásul vette és a javaslatba hozott 2200 frt névértékű értékpapír vásárlására a felhatalmazást megadta.

II. A titkár bemutatja az egyesület jótékony alapítványaiból való segélyeztetésért benyújtott folyamodványokat s ezzel kapcsolatban a következőket jelenti:

A Wagner Károly-alapítvány kamataiból 677 frt osztható ki segélyképen. Folyamodott összesen 34 özvegy, ezek közül azonban egynek a folyamodványa a folyamodványok beterjesztésére kitűzött határidő letelte után elkésve érkezett be s ennek folytán az 1894. évi december hó 7.-én tartott választmányi ülés határozata értelmében nem volt figyelembe vehető; egy másiknak pedig nincs meg a jogcíme a segélyeztetésre, mert bár férje az egyesületnek alapító tagja volt, alapítványát nem fizette le s az halála után behajthatatlanság folytán leiratott. Összesen tehát 32 folyamodó özvegy részesíthető az alapszabályok értelmében segélyben a Wagner Károly-alapítványból.

A magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapítvány kamataiból 240 frt áll rendelkezésre.

Folyamodvány adatott be összesen 28 árvaleány nevében, segélyben azonban csak 26 árva részesíthető, mivel két árva nevében a folyamodvány elkésve nyújtott be.

A gróf Tisza Lajos-alapítvány folyó évi kamatai 1005 frtra rugnak, a múlt évben fel nem használt kamatoknak az a része pedig, amely a folyó évben fordítható segélyezésre, 502 frt 52 krt tesz; egészben véve tehát 1507 frt 50 kr. áll rendelkezésre.

Folyamodott összesen 17 erdőtiszt és 6 erdőőr. Az erdőtisztek közül azonban egynek (Giller Edének) a folyamodványa nem vehető figyelembe, mivel a folyó évi tagsági díján kívül a megelőző évek tagsági díjaival is hátralékban van.

Az igazgató-választmány a folyamodók anyagi helyzetének és egyéb körülményeinek a figyelembevételével az egyes alapítványokból a következő segélyeket szavazza meg:

1. A *Wagner Károly-alapítványból*: *Janák* Lászlónénak, *Hoffer* Tivadarnénak és *Hajnal* Istvánnénak egyenkint 40 frtot; *Láng* Gábornénak 30 frtot; *Melts* Vinczénének 25 frtot; *Bátyka* Jánosnénak 22 frtot; továbbá *Ernhoffer* Ignácznénak, *Guha* Károlynénak, *Pukács* Antalnénak, *Sável* Sándornénak, *Werner* Emilnénak, *Kolbenheyer* Józsefnénak, *Scultéty* Nátánnénak, *Vassányi* Aurélnénak, *Collinászy* Flórisnénak, *Györke* Istvánnénak, *Makonyi* Sámuelnénak, *Schusztér* Mihálynénak, *Lönhárt* Frigyesnének, *Plech* Józsefnének, *Matuskovics* Bélánénak, *Révai* Lajosnénak, *Kádár* Istvánnénak, *Szántó* Istvánnénak, *Lengyel* Ödönnének, *Csaszkoóczy* Mihálynénak, *Marczelly* Gusztávnénak, *Hantos* Jánosnénak, *Révi* Józsefnénak és *Prodanovics* Jánosnénak egyenkint 20 frtot.

A megszavazott összegből *Janák* Lászlóné 10 frtot alapítványi tőketörlesztésre, *Bátyka* Jánosné 20 frtot alapítványi tőke- és 2 frtot alapítványi kamattörlesztésre; *Guha* Károlyné 10 frtot alapítványi tőketörlesztésre; *Pukács* Antalné 10 frtot alapítványi tőke- és 10 frtot alapítványi kamattörlesztésre; *Györke* Istvánné 20 frtot alapítványi tőketörlesztésre; *Szántó* Istvánné 10 frtot alapítványi tőke- és 6 frtot alapítványi kamattörlesztésre; *Révi* Józsefné 10 frtot alapítványi tőketörlesztésre és végül *Prodanovics* Jánosné 5 frtot alapítványi tőketörlesztésre kötelesek fordítani.

2. A *magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapítványból*: *Janák* Lászlóné *Helena* leányának és *Hajnal* Istvánné *Stefánia*

leányának egyenkint 30 frtot; továbbá *Vassányi* Aurélné legidősebb leányának, *Collinászy* Flórisné *Anna* leányának, *Györke* Istvánné *Luiza* leányának, *Schusztér* Mihályné *Jozefin* leányának, *Plech* Józsefné *Anna* leányának, *Révai* Lajosné *Bella* leányának, *Szántó* Istvánné *Erzsébet* leányának, *Marczelly* Gusztávné *Malvin* leányának és *Hantos* Jánosné *Mariska* leányának egyenkint 20 frtot.

Janák Lászlóné másik 3 leánya, *Vassányi* Aurélné másik 2 leánya, *Györke* Istvánné másik 3 leánya, a három *Plecheisz* testvér, *Révai* Lajosné *Böske* leánya, *Szántó* Istvánné *Mártha* leánya és *Hantos* Jánosné 2 leánya a rendelkezésre állott összeg elégtelensége folytán, nem voltak segélyben részesíthetők.

3. A *gróf Tisza Lajos-alapítványból*: *Majer* József volt járási főerdésznek 100 frtot, *Pisó* Cornél főerdésznek 90 frtot; *Blattny* Ernő erdőszámtisztnek 85 frtot, *Szepesházy* János erdőszámellenőrnek 80 frtot, továbbá *Pulez* Ferencz urad. főerdésznek, *Káspár* József ny. főerdésznek, *Kass* Ede nyug. számv. ellenőrnek, *Spanyol* Géza főerdésznek, *Lux* Vilmos ny. főerdésznek, *Wilhelm* Gyula erdőszámellenőrnek, *Hajdu* Dezső erdőgyakornoknak, *Kolbenheyer* József erdészjelöltnek, *Kákossy* László volt urad. erdőtisztnek, *Kostenszky* Béla erdésznek és *Ondrus* Gyula erdésznek egyenkint 70 frtot; *Gere* András erdőőrnek 60 frtot, *Rácz* Imre főerdőőrnek 50 frtot, *Deé* Mihály erdőőrnek, *Smisik* Mihály erdőőrnek, *Szálka* Albert főerdőőrnek és *Markocsány* Ferencz főerdőőrnek egyenkint 40 frtot. *Szondi* János kérése nem volt teljesíthető.

A megszavazott összegből *Majer* József 25 krt, *Szepesházy* János 8 frtot, *Kolbenheyer* József 4 frt 50 krt, *Ondrus* Gyula 8 frtot, *Gere* András 2 frt 55 krt, *Smisik* Mihály 8 frtot és *Markocsány* Ferencz 2 frtot idei hátralékos tagsági díjuk törlesztésére kötelesek fordítani.

A megszavazott segélyekkel a *Wagner* Károly-alapítvány és a magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapítvány kamatai teljesen kimerítették, a *gróf Tisza Lajos-alapítvány* rendelkezésre álló kamataiból ellenben 112 frt 50 kr. felhasználatlanul maradt. Ez a maradvány az alapszabályok értelmében egész összegében az alapítvány jövő évi kamataihoz csatolva a jövő évben fog segélyezésre felhasználtatni.

III. A titkár bemutatja *Fekete* Lajos, *Illés* Nándor, *Vadas*

Jenő, Bencze Gergely, Csiby Lőrincz, Rózsay Rezső és Arató Gyula nyilatkozatait, melyben kijelentik, hogy, mint az Erdészeti Műszótár szerkesztő bizottságába megválasztott tagok, a nekik adott megbízást elfogadják. Bemutatja továbbá Cséti Ottó bizottsági-tag nyilatkozatát, melyben hivatkozva arra, hogy szabadideje már elvállalt munkák által két évre teljesen le van foglalva, kijelenti, hogy a műszótári munkálatokból neki fentartott részt csak úgy vállalhatná el, ha annak megkezdését két évig elhalaszthatná.

Kiadatnak a szerkesztő-bizottságnak.

IV. A titkár bemutatja a kereskedelemügyi minister ur következő leiratát:

Az Országos Erdészeti Egyesületnek.

74914/IX. sz. — Az iparfejlesztés, kereskedelem és munkásvédelem terén való rendszeres és fokozatos tevékenység szükségessé tevén a gyakorlati élettel való szorosabb kapcsolatot, illetőleg a közgazdaság különböző ágaiban gyakorlatilag működő szakkörökkel való közvetlen érintkezést: „országos ipartanács“ czimén oly véleményező testület szervezését határoztam el, melyet a megfelelő érdekkörök képviselőiből alakítva, fontosabb kérdésekben meghallgathassak.

Ezen alakítandó ipartanácsban — melynek idezárt szervezeti szabályzatát Ő császári és apostoli királyi Felsege folyó évi október hó 26-án Gödöllőn kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben jóváhagyni méltóztatott — az érdekeltség választott képviselőinek 24 tagsági helyet tartván fenn, azon szoros érdekközösségnél fogva, mely az ipar és az őstermelés különböző ágai között természetszerűleg, de különösen speciális hazai viszonyaink között fennáll, kívánatosnak, sőt az ügy érdekében szükségesnek is tartom, hogy egyes ipari és kereskedelmi kérdések elbírálásánál az őstermelés érdekeltsége is meghallgattassék.

E végből az említett, választás útján betöltendő 24 tagsági helyből, az egyes őstermelési iparágak érdekeinek képviselőire hivatott testületek által kiküldendő tagokon kívül négy helyet az őstermelés közvetlen képviselőinek tartottam fenn és ezek között egyet az erdészeti, melynek kiküldésére az egyesületet, mint erre illetékesebb testületet jelöltem ki.

Felhívom ennél fogva az egyesületét, hogy ezen tagsági helyre képviselőjét megválasztani és erre vonatkozó határozatát nálam bejelenteni sziveskedjék.

Midőn még megjegyezném, hogy a szóban levő tanács működését folyó évi december hó elején megkezdetni óhajtanám s ebből folyólag egyesület határozatának bejelentéseül folyó évi november hó 25-ikét kell legkésőbbi határidő gyanánt megállapítanom: kifejezést adok azon reményemnek, hogy az érdekeltség egyetértő támogatása és képviselőinek a gyakorlati életben szerzett tapasztalataikkal való buzgó közreműködése biztosítandja ezen tanácsnak a hazai közgazdaság javára való működését.

Budapest, 1898 november hó 11.-én.

Báró Dániel.

A leirattal kapcsolatban megjegyzi egyszersmind a titkár, hogy az elnökség kérelmére a kereskedelemügyi minister ur az egyesület által kiküldendő tag bejelentésére f. hó 10.-ig időhaladéket adott.

Az igazgató-választmány a leiratot örömmel veszi tudomásul és az Országos Ipartanács fentartott tagsági helyére az egyesület képviselőjében Horváth Sándort küldi ki.

V. A titkár bemutatja Darányi Ignác földmivelésügyi minister urnak azt az egész országban meleg rokonszenvvel fogadott köriratát, melyet az „Erzsébet királyné emlékfák“ ültetése ügyében idei 71544. szám alatt kiboocsátott.

Kiadatik az Erdészeti Lapok szerkesztőségének közlés végett.

VI. Kassa szab. kir. város az Országos Erdészeti Egyesület javára 1868. évi 4958. számú határozattal megszavazott 200 frt alapítványt készpénzben lefizetvén, f. évi 7020. szám alatt kelt átiratában értesíti az egyesületet, hogy az alapítvány 5⁰/₀-os kamatain felül, 1868 óta rendkívüli segélyképen fizetett 32 frtot az egyesület anyagi viszonyainak kedvezővé történt átalakulása okából beszűntette.

Az igazgató-választmány Kassa sz. kir. város átiratát tudomásul vette.

VII. A földmivelésügyi minister ur megküldi a Kozma Ferenc emléke ezimű albumot.

Köszönettel fogadtatik.

VIII. A tikár bemutatja az időközben beérkezett fizetési halasztást kérő folyamodványokat.

Az igazgató-választmány az előterjesztett kérelmek alapján Halász Géza járási erdőgondnoknak 24 frtnyi tartozása törlesztésére 1899. évi január végéig terjedő időhaladékot ad, továbbá megengedi, hogy Giller Ede 57 frtnyi hátralékos tartozását, Ferenczy Béla 49 frtnyi tartozását, Ursprunger Imre 24 frtnyi tartozását és Polakovics György 24 frtnyi tartozását 1899 január 1-től kezdve 2 frtos havi részletekben, Hoffmann Brunó pedig 139 frt alapítványi tőke és 21 frtnyi alapítványi kamattartozását 1899 január 1-től kezdve havi 5 frtos részletekben törleszthessék oly kikötéssel azonban, hogy a törlesztés ideje alatt ezen részleteken kívül egyszersemind az illető évekre eső folyó tagsági díjait, illetve alapítványi kamatokat is megfizetni tartoznak, továbbá, hogy a mennyiben nevezettek ellen az eljárás már megindított, a felmerült perköltségeket is megtéríteni kötelesek.

Végül Molnár Lajos 20 frt 91 krnyi tartozását, mint behajthatlant, leírni rendelte.

XI. A következő új tendes tagok vétettek fel: *Bobinka* Miklós megyei erdőőr, ajánlja Hajdu János; *Spettmann* János akadémiai tanársegéd, aj. Fekete Lajos; *Teplanszky* Ármin fakereskedő, aj. Levitzky Albert; *Leidenfrost* Ernő III. éves és *Terray* Gyula II. éves erdőakadémiai hallgatók, aj. Tomasovszky Imre.

A beterjesztett tagsági nyilatkozatok szerint *Teplanszky* Ármin tagsági jogai és kötelezettségei 1898-tól, a többi új tagé pedig 1899-től kezdődnek.

X. A megelőző választmányi ülés óta a következő rendkívüli befizetések történtek:

Kötvényben tett alapítványaik értékasztására befizettek: Kassa sz. kir. város 200 frtot, Ruttkay Géza 2 frtot.

XI. Ezen jegyzőkönyv hitelesítésére Sóltz Gyula és Ghyeczy Emil választmányi tagok küldetnek ki.

K. m. f.

Horváth Sándor s. k.,
titkár.

Dr. Bedő Albert s. k.,
alelnök.

Hitelesítésül:

Sóltz Gyula s. k.,
választm. tag.

Ghyeczy Emil s. k.,
választm. tag.

Lapszemle.

A cserkéreg-termelés válságos állapotáról a mult füzetnek ugyanebben a rovatában előadottakat még a következőkkel kívánjuk kiegészíteni, még pedig elsősorban annak a közleménynek alapján, melyet az *N.* betű alá rejtőző szerző a „Forstwissensch. Centralblatt“ f. évi 9. számában a cserüzemről s az idei kéregvásárokról tett közzé.

Ezt a közleményt *N.* mindjárt azzal kezdi, hogy a cserkéreg-termelés állandó s föltartóztathatlan hanyatlásnak indult; s ha egy-egy felöltő jelenség pillanatra úgy mutatná, mintha a koczka jobbra fordul, — amint pl. az idén is némileg kedvezőbb volt a vásárok eredménye, — a csak ideig-óráig tartó s bizonyára valamely rendkívüli körülménynek tulajdonítható fordulatból veszedelmes lenne megint jobb reményeket szövögetni, melyeket ugyanis széttépne a legközelebbi jövő. S különben az idei kedvezőbb eredmény is nem minden német piacra terjedt ki, sőt egyik-másik nagyobb kéregvásár még rosszabb árakat mutat, mint a mult évi (pl. a kreuznachi). *N.* a rendkívüli körülményt is megemlíti, amelynek a jobb eredmény tulajdonítható, amiről már a mult alkalommal is volt szó, t. i. hogy a délamerikai La Plata köztársaság vasutvonalainak kiépítéséhez nagymennyiségű Quebrachó-fát biztosított magának, úgy, hogy a mult évben 80 ezer métermázsára rugott a visszamaradás ennek a cserzőanyagának Németországba való bevitelénél. *N.* tehát most már egész meggyőződéssel s elsősorban a Quebrachó-fát okozza a német cserkéregtermelés hanyatlásáért, mindazonáltal mintegy megszólásképpen emlékezik meg arról a „gyűlöletről“, melylyel, szerinte, a német agráriusok ennek a cserzőanyagának behozatala ellen támadtak, egyenesen szerződészegésre igyekeztvén birni a német birodalmat, hogy az Argentiniából származó czikkekre nagy behozatali vámot róna ki; nem vevén figyelembe, hogy a cserzőanyagok behozatalának megnehezítése s illetve bármely intézkedés, mely a cserzés műveletét nehézkesebbé vagy drágábbá teheti, Németország nagyrafejlett bőrparát igen megkárosítaná.

N. közleményének további részéből különben az is kitűnik, hogy a cserkéregtermelés, amint azt Németország különböző részei-

ben üzik, nem mindenütt történik kifogástalan módon. Az u. n. csererdőket tulnyomó mértékben cserkéregtermelésre rendezik ugyan be, de helyenkint ezek az erdők vegyes koru állabjaikkal más célokat is szolgálnak. A tisztán kéregtermelésre szánt erdők közt is lehet *N.* szerint éles megkülönböztetést tenni arra való tekintettel, hogy ezek a területek kitettségükhöz s emelkedettségükhöz képest mennyire alkalmasak jó cserkéregtermelésre, amennyiben a nagyon magas és kitett északi oldalakon és a nedves, hideg helyeken, melyek e kívül a korai és késő fagyoknak is ki vannak téve, a fák sokkal csekélyebb értékű kérget szolgáltatnak, mint a közép magas fekvésű, délkeleti vagy déli hajlású, meleg helyek.

Már most *N.* a cserkéregtermelés feltartóztathatlan hanyatlásából kiindulva, az imént jelzett termőhelyi különbségek figyelembevételével arra a következtetésre jut s arra inti a német cserkéregtermelőket, hogy ha nem is kell a cserkéreg termelésével azonnal mindenütt felhagyni, de legalább is azokon a helyeken, amelyeknek termőhelyi jósága *teljesen* meg nem felel, okvetlenül át kellene térni valamely más gazdálkodásmódra, mi megint nem annyit jelent, hogy a kéregtermelést azonnal s egyszerre abba kell hagyni.

Az ilyen erdőket — mondja *N.* — nem kellene ezentúl tisztán csererdőknek fentartani, hanem a termőhelyi minőségnek megfelelő valamely más fanemet kellene elsősorban közbeegyíteni ültetés útján, még pedig oly sűrűen, hogy majdan ez a fanem *kellő* záródottságu állapot adjon. *Kellő* záródottságu — hangsúlyozza *N.* — mert ujabban végre mégis tért hódít az a nézet, hogy *a nap érleli a fát.*

Magától értetődik — mondja *N.* — hogy a közbeegyítendő fanem se lassan növé, se a talajjal szemben nagy igényű ne legyen, nehogy az állabátalakítás hosszú időre terjedjen s az üzemváltoztatásra fordított áldozat eképen is fokozódjék. Ehez mérten *N.* három fanemet ajánl. Az erdefenyőt, a simafenyőt és a vörösfenyőt. E fanemeknek mérsékelt mennyiségben való közbeegyítését különben *N.* a továbbra is cserkéregtermelésre szánt erdőkbe is ajánlja, egyrészt, hogy a tölgyet növéseben hajtsák s védelméül is szolgáljanak, másrészt, hogy vágáskor azok fatömege is hasznot hajtsón, anélkül, hogy a kéregtermelésben bármily hát-

rány is mutatkoznék. Erre nézve példát is említ *N.*, t. i. azt mondja, hogy egy erdőben, a hol már a korábbi vágások alkalmával is vetettek erdeifenyőt közbe, s azt utóbb sem vágták ki, úgy tapasztalták, hogy a tölgy az erdeifenyő közt épen nem mutatott gyengébb növekvést s kéregtermése sem volt kevésbé értékes, mint a többi, a második vágásnál sem, mikor a fenyő már 30 éves kort ért el. Már most ez a fanem tovább nő, erősbödik, a főállapot ez alkotja; — közben azonban a bár kissé meggyérült tölgyсарjak még mindig jó szolgálatot tesznek a talaj védelmét illetőleg.

Annak megemlítése után, hogy a közbeegyülés vetés helyett sokkal czélszerűbben történhetik 1—2 éves fenyőcsemeték ültetése utján, *N.* áttér az idei kéregvágások eredményének rövid ismertetésére. A *hirschhorni* árverésen csak némileg volt kevesebb az eladásra szánt anyag, mint 1897-ben; ámbár a neckar-steinachi vágást nem használták ki, amennyiben az ott levő összes vágásokat elvonják a kéregtermeléstől s átalakítják. Ilyen határozatot hoztak a hirschhorni eladatlan vágások közül is azokra, melyek morgenje után legalább 20 *q.* kérget nem adnak; valamint azokra, melyekbe az erdeifenyő és simafenyő közbeegyítését már korábban megkezdték, hogy azokat szálerdökké átalakítsák (mintegy igazságot szolgáltatva *N.* évek óta hangoztatott véleményének). A normálkéreg átlagos ára *q.*-nkint 5·22 *M.* volt, szemben az 1897. évi 5·13 és az 1896. évi 6·07 *M.*-val. (Hasonló gyenge eredménye volt a többi kéregárverésnek is, melyeken 4·71, 4·34, 4·50 *M.* átlagos árt érték el métermázsánknál.)

Csak kedvezőtlenebb színben tüntethetk fel a helyzetet *N.*-nek azok a megjegyzései, melyek az „A. F. u. J.-Z.”-ba irt jelentésében foglaltatnak, s melyek az alkalmazásban lévő eladásmódra s másfelől a vízmentes takarók használatánál felmerülő s minden utánjárás daczára nagyobbára orvosolatlanul maradt bajokra vonatkoznak.

Az alkalmazásban levő eladásmódra, a vidékenkint tartani szokott árverésekre nézve azt jegyzi meg *N.*, hogy ez a mód már túlélte magát s csak arra jó, hogy a kereskedők kiváló alkalmat nyerjenek az összebeszélésre és az árak lenyomására.

És a vége megint csak az a közleménynek, hogy — abba

kell hagyni a cserüzemet mindenütt, ahol csak a termőhelyi viszonyok valóban teljesen meg nem felelnek a termelés követelményeinek.

Kétségtelen, hogy a németországi cserkéregtermelés válságos helyzetének s bajainak ismeretéből a mi termelőink is meríthetnek tanulságokat; és kívánatos is, hogy merítsenek idejekorán, mert ha a cserkéreg-erdők jövedelmezése továbbra is abban az arányban csökken, mint ahogyan ez a legutóbbi évtized alatt történt, akkor nemsokára bekövetkezik az az állapot, hogy legalább is a kevéssé jó termőképességű csererdők jövedelmezése a más üzemmódok jövedelmezésétől is elmarad. Ezt az időt bevárni — mint *N.* is mondja — veszedelmes lenne csakugyan s azért úgy hiszszük, hogy ezzel a kérdéssel komolyan kellene foglalkoznunk *erdőbirtokosaink érdekében*, hogy a fenyegető baj súlyos következményei ellen — ha csakugyan szükségesnek mutatkozik — megfelelő módon jó előre elkezdhessék a védekezést.

Már az eddig elmondottakból is világos lehet, hogy ez a figyelmeztetés épenséggel nem vaklárma, hanem maguknak a szembeötlő jelenségeknek intő szava, a mit kár lenne hallatlanná venni.

De megemlíthetünk még a fentebbiekkel kapcsolatba hozva egyet-mást, ami a helyzet megvilágításához hozzájárulhat. Feljegyezzük mindenekelőtt külforgalmunk adatait az év első tíz hónapjára, szembeállítva a múlt év ugyanezen időszakának eredményeivel, a forgalomban előforduló összes cikkekre vonatkozólag. (L. 1230. o.)

Abból a czélből, hogy a termények értékösszegére nézve is megközelítő tájékoztatást lehessen meríteni a közölt forgalmi adatokból, közlöm egyszersmind azokat a kereskedelmi értékeket is, melyek az 1892—1896. évek árainak átlagából vannak leszármaztatva. Ezek a következők (100 *kg.* mértékegységre vonatkoztatva):

1. Szömörce	8	frt	94	kr.
2. Gubacs	10	„	63	„
3. Vallonea	10	„	52	„
4. Tölgy- és fenyőkéreg és festésre vagy cserzésre szolgáló egyéb külön meg nem nevezett héjak, Quebrachó-fa is	4	„	46	„

Alcsoport száma	Az árunemek megnevezése	Behozatal				Kivitel			
		mennyiség métermázsákban és <i>darabokban</i>							
		1897		1898		1897		1898	
		október	jan.-okt.	október	jan.-okt.	október	jan.-okt.	október	jan.-okt.
	XIX. Festő- és cserzőanyagok								
2a	Cserzőhéjak és gyökerek ...	7,524	53,499	7,147	54,704	34,916	356,922	27,302	452,395
b	Quebrachó-fa ...	3,134	6,144	1,817	10,890	—	—	—	—
3a	Szömörce és egyéb cserzéshez szolgáló levelek, virágok stb. ...	1,207	4,731	992	4,029	719	2,820	198	1,932
b	Mirabolana ...	749	5,726	1,536	6,529	—	—	—	12
4	Gubacs ...	214	2,002	151	2,749	3,785	28,865	6,017	36,297
5	Vallonea ...	2,467	24,233	3,465	33,389	—	7	—	116
6a	Catechu ...	26	295	36	984	—	23	2	24
7a	Gesztenyefa-kivonat ...	—	536	—	960	—	6	—	6
b	Cserfa-kivonat ...	—	242	—	485	20,707	187,314	25,861	227,964
c	Fenyőkéreg-kivonat ...	17	242	12	252	333	2,406	1,497	3,421
d	Egyéb cserzőanyag-kivonat	6	329	97	587	—	134	12	13

5. Mirabolana	8 frt 62 kr.
6. Festésre és cserzésre szolgáló minden egyéb gyökér, levél, virág és gyümölcs	20 „ 08 „
7. Catechu	26 „ — „
8. Gesztenyefa-kivonat	15 „ 60 „
9. Külön meg nem nevezett cserzőanyag-kivonatok	12 „ 65 „

Ami magát a kérdést illeti, azt immár nem lehet csupán a cserkéregtermelés kérdésének, hanem szélesebb körre terjesztve, a honi cserzőanyagtermelés kérdésének tekinteni, mely egyaránt érdekli erdőbirtokosainkat, kereskedőinket és bőriparunkat is.

Erre a megjegyzésre egyfelől az a jórészt haszon nélkül való huza-vona és küzködés indít, mely Németországnak agráriusai és merkantilistái, illetve az érdekelt erdőbirtokosok és bőrgyárosok közt folyt le s melyet a multkori közleményben eléggé részletesen ismertettem, s melynek az a legfőbb hibája, hogy elsősorban a magánérdeket tartja szem előtt s nem az illető közigazdasági ág helyesen mérlegelt érdekét; másfelől helyénvalónak látom a tett megjegyzést azért is, mert tudomásom van arról, hogy befolyásos egyének ugyanazt a haditervet kovácsolják a hanyatló cserkéregtermelés életének megnyújtására, amit Németországban a fejlett bőripar érdekében maga az államkormányzat meghiusított, s ami nálunk is valószínűleg nagyobb kárára, sőt egyenesen végveszedelmére lenne a fejlődése elején küzködő bőriparnak, mint amennyi hasznot nem is az erdőgazdaságnak, hanem csupán egyes érdekelt erdőbirtokosoknak juttatna.

Be kell látniok érdekelt erdőbirtokosainknak, hogy azt a természetes fejlődési folyamatot, mely a fogyasztó iparágat magát teljesen átalakítani készül, mesterséges közbeavatkozással hátráltatni hiábavaló s másrészt káros törekvés, kivált akkor, ha azt a másik közigazdasági ágnak érdeke, mely érintve van, feltétlenül nem is követeli meg. Pedig tény, hogy a cserkéregtermelést csupán a korábbi nagyobb jövedelmezés ajánlotta; s annak egyéb létokát akkor, midőn a fogyasztó másként szerzi már be szükségletének javarészét, alig lehetne megjelölni.

Más irányban kell tehát az erdőgazdaság szempontjából felfogni a helyzet átalakulását, mint azt egyes birtokosok teszik, s

ezt a felfogást, ha nem is minden részletre kiterjeszkedve, eléggé találóan megjelöli az a közlemény, mely a Magyar Bőripar idei 36. számában Nussbaumer Jánostól megjelent. Épen azért helyénvalónak látom, hogy ennek kivonatos ismertetését is adjam.

Szerző azzal kezdi közleményét, hogy kikel az agráriusok ellen, akik ellene vannak minden haladásnak, mely az ipar terén az ő érdekeik hátrányára indult meg. Utal a németországi eseményekre s megemlíti, hogy hasonló kísérletek (a quebrachó behozatalának vám alkalmazása útján való hátráltatására) nálunk is szóban voltak. Tény ő szerénte is, hogy a tölgykérget nem veszik oly sűrűn s a gubacsot sem keresik annyira, mint évekkel ezelőtt, mikor Németország fogyasztása minden fölöslegünket magához ragadta. Ebből azonban nézete szerént egyedül azt a helyes következtetést lehet s kell is levonni, hogy „ha a nyerstermény a maga ősi állapotában a timáripár nagyfoku haladása következtében immár nem is használható, hát oly alakot kell neki adni, amelyben szívesen veszik és alkalmazzák a gyárosok úgy, mint az apró timárok. Ez az alak pedig a — cser-, vagy gubacs-kivonat“.

A külföld s egyszersmind a honi bőripar fejlődésének határozottan megnyilatkozó irányából ítélve bizonyosra vehető, hogy a régi cserzési módnak napjai meg vannak számlálva. A kivonatok használata folyton tért hódít, ugyannyira, hogy a tölgykéregnek, mint nyersanyagnak használata már nemcsak Németországban, hanem Ausztriában és nálunk is megcsökken.

Arra kell tehát törekednünk a honi bőripar fejlődése és versenyképessége érdekében mindenek felett, hogy nyersanyagunk: a tölgykéreg és a gubacs, kivonatokká itthon földolgozva bocsátassák a fogyasztók rendelkezésére. Ez a nyersanyag termelőinek is javára válnék, tekintve, hogy az az anyag, (főként a silányabb minőségű.) ami most vevőre épenséggel nem talál s mint például a gubacsnak nagyrésze, ott vész az erdőn, a jelzett módon mind értékesíthetővé válnék. „Mert hiszen — ugymond a szerző — meggondolni való, hogy abban a kereslet híján elrothadó töménytelen mennyiségű gubacsban és cserkéregben óriási pénz hever; miféle sorsot érdemel hát az a nép, amely nemzetgazdasági tekintetben annyira ügyefogyott, hogy a tulajdon kincsét veszen-

dőnek szánja. Már akár a kormánynak, akár vállalkozó magánosoknak, de valakinek meg kell fogni a dolog végét, mert azt tűrni nem szabad, hogy a nemzet vagyona pusztuljon.“

A közlemény írója tehát a cserzőanyag kivonatolás nagyobb mértékű térfoglalásában látja a helyzetnek olyképen való megoldását, hogy az lehetőleg valamennyi érdekkörnek megfelelően történjék.

Természetesen „a szép szó abban a dologban igen keveset ér“ — amint Nuszbaumer J. maga is mondja közleménye végén; — de viszont az érdekeltek hozzászólása, ha elég sűrűen és eléggé széles körre terjeszkedve történik, bármily nehéz kérdés megoldását is nagyban elősegítheti.

A magam részéről egyelőre csak a helyzet képének több helyről összeszedett anyaggal való megvilágítására s ezáltal inkább csak az érdeklődésnek felkeltésére törekedtem, abban a meggyőződésben, hogy a cserzőanyagok termelésének ügyét közgazdasági érdekeink érzékeny kára nélkül továbbra is megoldatlanul, megbeszéletlenül hagyni nem lehet. (Közli: *Arató Gy.*)

Felhívás

Erzsébet királyné emlékfák ültetésére.

71544/98. sz. földm. min. — Két éve mult, hogy az ezredéves mult emléket hiven ápoló nagyjainkhoz s a föld becsületes népéhez azt a kérést intéztem, hogy a millennium emlékére fákat ültessenek: és kéré szavam meghallgatásra talált.

Ma már a hazafiúi érzés biztos jelül látom, hogy az ország minden vidékén közel két millió fa vert gyökeret az ezredéves anyaföldben, hogy majdan erős, sudár törzse hirdesse országnak-világnak, hogy a nemzet a második ezredévet a honfoglaló elődök érdemének dicsőítésével kezdte s hogy fenmaradásának alapját és jövőjének biztosítékát elsősorban hagyományaik sértetlen fentartásában és az azokhoz való hű ragaszkodásban kereste.

Ezek az örömteljes emlékezet fái lesznek!

De most a balsors a nemzetet őrangyalától fosztotta meg s minden kebelbe igaz és örök bánatot ültetett.

Kétszeresen érezzük e gyászt és bánatot a mai napon, mely máskor örömünk napja volt, melyen dicsőült Királynénk névnapi évfordulóját ünnepeltük.

Mily szép és nemes elhatározás lenne a mai emlékezetes napon, mily igaz kifejezője lenne az országos gyásznak, ha hegyen és völgyön, a városok népadata s csendes falvak egyszerű lakói közt szomorufüz, terebélyes hárs, viharral dacoló tölgy és örökzöld fenyő hirdetné az Ő emlékezetét!

Bár igaz, hogy az a tekintet, melynek mosolya egykoron egy nemzet jövőjének hajnalpirja volt, szobrász vésője által megörökítve nézend le reánk s kalaplevéve állunk meg majd egy emlékszobor előtt, melynek parányait szinte csodás lelkesedéssel hordta össze szegény és gazdag hálája és hűsége: a kegyeletnek ezeknél az emlékeknél még sem szabad megpihennie!

Mert a kinek bölcsője ott ringott egy erdőkoszoruzta tó bűbajos partjain; a kinek kedélye annyiszor vidult fel erdeink zugó fái közt és a kinek sebzett lelke oly édes enyhülést talált távol vidékek mythoszi ege alatt magasba nyuló százados erdők mélyén; a ki a természet szépségeinek oly csodálója volt: annak emlékét fák millióinak kell hirdetni; annak tiszteletére, mint az ó-kor mesés világában, szentelt berkeknek kell támadniok, hova áhitattal közeledjék az utas; hol a fáradt vándor a nap heve ellen enyhelyet találjon s nemes érzelmekre gerjedjen a lélek!

Én bizalommal intézem azt a kérést a magyar társadalomhoz, hogy dicsőült királynénk emlékezetére emlékfákat ültessünk!

* * *

Óhajom, — s bizonyára csak ez lehet óhaja mindannyiunknak — hogy a nemzet hálás kegyeletének ez ősi szokás szerint való megnyilatkozása megdicsőült Királynénk tündöklő erényeihez, nemzetünk iránt tanusított joságához és nagylelkűségéhez méltó legyen.

Ez az óhajtás indított engem arra, hogy ez eszmének felkarolására jelen körlevelemmel az országnak mindama köreit és vezérférfiait felkeressem, a kiknek közreműködése a biztató szónak erejével és a vonzó példának hatalmával általános és egységes mozgalomra serkentheti a nemzetet.

E végből teljes bizalommal fordulok T. Czimedhez is azzal a kéréssel, hogy a kegyeletes cselekmény gyakorlásában vagy az eszme megvalósításának előmozdításában körülményeihez képest szóval vagy tettel hathatósan közreműködni méltóztassék; és mivel az emlékfák ültetésének eredményét annak idején örök emlékezetül közzétenni is szándékozom, felkérem T. Czimedet, hogy a saját részéről vagy közreműködésével avagy felhívására foganatosított ültetésekről engem még a jövő évnek első felében értesíteni sziveskedjék.

A közreműködés módjának megválasztását, a kegyeletes cselekmény kivitelének megállapítását T. Czimed bölcs belátására bízva, csupán azt kívánom megemlíteni, hogy az ültetendő fák közt méltóan foglalhatnának helyet a leboruló koronájú fák, minők a szomorufűz, kőris és szomorubükk; ép úgy a megdicsőült Királyné kedvencz fái: a tölgyek és a fenyők, valamint az egyéb hosszúéletű fák fajai.

Az emlékfáknak, facsoportoknak s kedvező körülmények között egész kis ligeteknek ültetésére alkalmas helyet nem lesz nehéz találni sehol; de ne maradjon jeltelen az országnak egyetlen tája sem, melyet a megdicsőült Királyné valaha meglátogatott!

Az ültetett fák, csoportok vagy ligetek „Erzsébet Királyné emlékfái“ nevet viseljenek és legyenek ily feliratu táblákkal meg is jelölve, hogy azokat mindenki gondozásban részesítse, bántalmazástól megkímélje.

Hassa át mindannyiunk lelkét a kegyelet nemes indulata; fogjunk kezét a nemzet e szép és nagy emlékművének létrehozására, hogy a mint országunk ezredéves örömnepének emléket a millennáris emlékfák milliója örzi s hirdeti, akként a megdicsőült királyné nevében ültetett emlékfáknak milliója legyen őrizője s hirdetője a nemzet hálás kegyeletének is.

Budapesten, 1898. évi november hó 19.-én.

Hazafiúi üdvözléttel

Darányi Ignác s. k.

Hivatalos közlemények.

Valamennyi közigazgatási bizottságnak és kir erdőfelügyelőségnek.

(Az 1898. évi erdőesítési jutalmak kiosztása tárgyában.)

76787/98. sz. földm. min. — Az 1893-ik évben közgazdasági érdekből teljesített erdőesítések jutalmazására vonatkozó pályázat határideje lejárván, az idei 45130. szám alatt kiadott rendelettel intézkedtem az iránt, hogy az 1893. évi 512. számú pályázati hirdetmény alapján pályázat alá bocsátott erdőesítések a helyszínén megvizsgáltassanak s a vizsgálatok megejtésénél az erdőesítésre vonatkozó összes körülmények figyelembe vétessenek.

A helyszini vizsgálatnak eredményéről szóló jelentést az erdőesítésekre vonatkozó összes ügyiratokkal s nevezetesen a helyszínén az illető birtokosok jelenlétében felvett jegyzőkönyvekkel együtt az említett pályázati hirdetmény értelmében alakított bíráló bizottságnak kiadtam a végett, hogy ez az országos főerdőmester elnökölete alatt tartandó ülésen, a jutalmak odaitélésére vonatkozó határozatát hozza meg s azt jóváhagyásom elé terjeszsze.

A bíráló bizottság az összes tényezőknek s nevezetesen az 1893. évi erdőesítések közérdekü becsének és értékének kellő megállapítása után:

az elsőrendü első nagy jutalmat azaz 1000 (egyezer) koronát, a brassó vármegyei *Tatrag községnek* a saját határában „Buska“ dülöben, 3329, 3397, 3398 és 3590 régi kat. helyrajzi szám alatt fekvő 44·16 (negyvennégy egész és tizenhat század) kat. hold;

az elsőrendü második nagy jutalmat azaz 1000 (egyezer) koronát *Putnoky Domokos-nak* a kolozsvármegyei Mező-Erkéd község határában „Putnoky kutja“ nevü dülöben, 742 és 743 kat. helyrajzi szám alatt fekvő 45·50 (negyvenöt egész és ötven század) kat. hold;

a másodrendü első nagy jutalmat azaz 800 (nyolczszáz) koronát a brassó vármegyei *Hosszufalu községnek* saját határában „Hegyes hegy“ dülöben, 9678 és 9712 uj kat. helyrajzi szám alatt fekvő 52·53 (ötvenkét egész és ötvenhárom század) kat. hold;

a másodrendü második nagy jutalmat azaz 800 (nyolczszáz) koronát a csik vármegyei *Csik-Szép-Víz községnek* saját határában

„Pogány havas“ dülöben, 2191 kat. helyrajzi szám alatt fekvő 44'60 (negyvennégy egész és hatvan század) kat. hold;

a *harmadrendű első nagy jutalmat* azaz 500 (ötszáz) koronát a pozsony vármegyei *Laksár-Ujfalú községnek* saját határában „Podoskom“ dülöben, 1562 kat. helyrajzi szám alatt fekvő 28'00 (huszonnyolcz) kat. hold;

a *harmadrendű második nagy jutalmat* azaz 500 (ötszáz) koronát *Alitisz Miklósnak* a nógrádmegyei Bolgárom község határában „Karek hegy“ dülöben 259—267 kat. helyrajzi számok alatt fekvő 56'00 (ötvenhat) kat. hold;

(Megjegyezvén, miszerint nevezett birtokos a gömör vármegyei Sid község határában „Girind“ „Bábavölgy“ és „Margitánya“ dülöben, a 320—322 kat. helyrajzi számok alatt fekvő 25'00 (huszonöt) kat. holdnyi kopár területen is teljesített sikerült erdő-sítést.)

az *elsőrendű első elismerő jutalmat* azaz 400 (négyyszáz) koronát a bars vármegyei *Pálos-Nagy-Mező községnek* a saját határában „Bachhübel“ dülöben, 1233 kat. helyrajzi szám alatt fekvő 20 62 (husz egész és hatvankét század) kat. hold;

az *elsőrendű második elismerő jutalmat* azaz 400 (négyyszáz) koronát a torda-aranyos vármegyei *Nagy-Oklós községnek* a saját határában „Begyisza“ dülöben, 4484 kat. helyrajzi szám alatt fekvő 10'50 (tiz egész és ötven század) kat. hold;

a *másodrendű első elismerő jutalmat* azaz 200 (kettőszáz) koronát a csikvármegyei *Csik-Szent-Király községnek* a saját határában „Köveshegy“ és „Csereoldal“ dülöben 7381 kat. helyrajzi szám alatt fekvő 10'50 (tiz egész és ötven század kat. hold:

a *másodrendű második elismerő jutalmat* azaz 200 (kettőszáz) koronát a torda-aranyosmegyei *Magura községnek* a saját határában „Magura la Varatyik la Riptyi“ dülöben 1370 kat. helyrajzi szám alatt fekvő 11'00 (tizenegy) kat. hold;

a *harmadrendű első elismerő jutalmat* azaz 100 (egyszáz) koronát *Deutsch Antalnak* a nográdvármegyei Sipek község határában „Szentei ortás“ dülöben 254—256 és 266 kat. helyrajzi számok alatt fekvő 45'00 (negyvenöt) kat. hold; és végül

a *harmadrendű második elismerő jutalmat* azaz 100 (egyszáz) koronát a torda-aranyos vármegyei *Sinfalva községnek* a saját hatá-

rában „Vontató“ dülőben 3002 és 3003 kat. helyrajzi számok alatt fekvő 11'00 (tizenegy) kat. hold kiterjedésű, teljesen kopár, terméketlen heverő, értéktelen területeken nagy költséggel s kiváló gondnal és szakértelemmel teljesített erdősítésekért ítélte oda.

Tekintettel pedig arra, hogy a jutalomban részesíthető birtokosokon kívül több versenyző, a nagy költséggel teljesített erdősítésnél szintén kiváló szorgalmat fejtett ki és igen szép eredményt mutat fel, a bíráló bizottság egyidejűleg azon javaslatának adott kifejezést, hogy ezen birtokosok közül a szegényebb sorsuak pénzsegélyben részesíttessenek, a többieknek pedig írásbeli elismerés nyilváníttassék, vagyis hogy:

a brassóvármegyei *Bácsfalu községnek* a saját határában „Gyepoldal“ dülőben 1802 új és 2019—2076 régi kat. helyrajzi számok alatt fekvő 33'00 (harminczhárom) kat. hold beerdősítéseért 200 (kettőszáz) frt, — a pozsonyvármegyei *Búr-Szt.-Miklós község volt urbéréseinek* az ezen község határában „Szparenicze“ dülőben, 2585 kat. helyrajzi szám alatt fekvő 28'74 (huszonnyolc egész és hetvennégy század) kat. hold beerdősítéseért 150 (egyszázötven) frt, — a pozsonyvármegyei *Jakabfalu község volt urbéréseinek* az ezen község határában „Sodlacski pasinek“ dülőben, 685 kat. helyrajzi szám alatt fekvő 26 (huszonhat) kat. hold beerdősítéseért 100 (egyszáz) frt, — a csikvármegyei *Csik-Borzova községnek* a saját határában „Déli és északi oldalak s nagyoldal“ dülőben, 1052 kat. helyrajzi szám alatt fekvő, 15'00 (tizenöt) kat. holdnak beerdősítéseért 100 (egyszáz) frt, — és végül a csikvármegyei *Csik-Szent-Simon községnek* a saját határában „Aladár-oldala“ dülőben, 6250 kat. helyrajzi szám alatt fekvő 15'00 (tizenöt) kat. holdnak beerdősítéseért 100 (egyszáz) frt államsegély engedélyeztessék; írásbeli elismerés pedig nyilváníttassék:

Majláth József grófnak a szabolcsvármegyei Ó-Fehértő község határában „Korhám“ dülőben, 1894/2, s 1895·2/a kat. helyrajzi számok alatt fekvő 42'00 (negyvenkettő) kat. holdon,

Nyári Jenő bárónak a nográdmegyei Piling község határában „Hollós, Apáti, Kobak és Sirvölgy“ dülőkben 1720, 1726, 1753, 1755, 1757 és 1760 kat. helyrajzi számok alatt fekvő 45'00 (negyvenöt) kat. holdon;

a gróf *Zichy-féle seniorális uradalomnak* a nográdmegyei

Divény-Oroszi község határában, „Mnich“ dülőben 517, 518 és 525 kat. helyrajzi számok alatt fekvő 30'00 (harmincz) kat. holdon, a *salgótarjáni kőszénbánya részvénytársaságnak* a nográdvármegyei Zagyva-Róna község határában „Nyirespart“ dülőben 2792 kat. helyrajzi szám alatt fekvő 45'00 (negyvenöt) kat. holdon,

Eszterházy Miklós Mórícz grófnak a komáromvármegyei Oroszlány község határában „Kadubek“ dülőben 5749, 5751 és 5752 kat. helyrajzi számok alatt fekvő 26'28 (huszonhat egész és huszonnyolcz század) kat. holdon;

Bergl Józsefnek a pest-pilis-solt-kiskunmegyei Tázlár község határában a nagy-boccai püsztán 871/1, 871/3, 871/4, 872/2 kat. helyrajzi számok alatt fekvő 10'00 (tiz) kat. holdon, — és

Blaskovich Elemérnek a nográdvármegyei Nézsa község határában „Kecskés, Belgrádalj, Kerekhegy s Szőlők alja“ dülőkben 631, 634/2, 696/1, 720/1, 269 és 279 kat. helyrajzi számok alatt fekvő 140'00 (egyszáznegyven) kat. holdon kiváló szorgalommal, szakértelemmel és szép eredménnyel fogatosított erdősitésekért.

Egyszersmind a bíráló bizottság javaslatba hozta, hogy *Giller Jánosnak a gróf Zichy-féle seniorális uradalom erdőmesterének*, ugyszintén *Kuncze Károlynak*, mint a *salgótarjáni kőszénbánya részvénytársaság főerdészének* az erdősitések szép sikerrel történt intézése körül kifejtett buzgó tevékenységért egyenkint 200 (kettőszáz) frt jutalom engedélyeztessék, továbbá *Hólfeld Henriknek*, *Eszterházy Miklós Mórícz gróf erdőmesterének* hasonló ügyben tanusított buzgalom és törekvésért *írásbeli elismerés nyilváníttassék*.

A bíráló bizottság fenti határozatát ezennel jóváhagyván és javaslatát elfogadván, értesitem a közigazgatási bizottságot, miszerint egyidejűleg intézkedtem az iránt is, hogy az elismerő okmányok az illető vármegyék főispánjai által a birtokosoknak megküldessenek s hogy a megítélt jutalmak és segélypénzek az illetékes kir. erdőfelügyelők útján haladéktalanul kifizettessenek.

Kelt Budapesten, 1898. évi deczember hó 23-án.

Darányi s. k.

Különfélék.

Vörös festék a hamvas égerben. Október 19.-én a Porta-patak melletti uton kimentem a szohodoli erdőbe. Felfelé haladva, utközben feltűnt egy helyen, hogy a patak medrét alkotó hófehér mészkődarabok színe fokozatosan mind vörösebb-vörösebb lesz s körülbelül 100 méternyi hosszúságban egészen setét-pirosra változik, hasonlóan, mint az a vágóhidak allatti csatornák medrénél mutatkozik. De mivel itt vágóhid nincsen, gondolkoztam a festés okáról. A magyarázat nem sokáig késett.

A nyár elején, a juniusi záporok és felhőszakadások alkalmával a feldagadt hegyi patakok ezen a vidéken s így Portán is több helyen keresztül szakították az utat. A kérdéses hely felett az elszakított uttestet hamvas éger- (*Alnus incana* Willd.) rudakkal és karókkal töltöték ki s arra néhány követ és kevés porondot tettek úgy, hogy a rudak között az ut másik feléről a víz folytonosan keresztül szivárgott s ez a kérgestől odatett gömbölyü égerrudakat állandóan mosta s a kérgükben lévő piros festőanyaggal az alatta lévő patakmeder fehér mészköveinek a vízbe érő felületét teljesen bevonta s piros színűre festette.

Ezután figyelmesebb lettem az égerekkel szegélyezett patakokra s láttam, hogy a Zernest és Almásmező községi erdőkön keresztül folyó patakokban a csillámpalameder a marton növő hamvas égerektől helyenkint szintén vöröses, de a folytonos málás és beiszapolás miatt kevésbé, mint Portán.

Az «Erdészeti Lapok» 1891. évi IX. füzetének 698. lapján is említés van téve arról, hogy a hamvas éger «kérgéből a felvidéki ruthének azt a festéket készítik, melylyel ünnepi ruhájukat az ismert piros színre festik».

De megteszik ezt a Töröcsvár vidéki oláhok is, a kik szintén festenek piros szöveteket a hamvas éger kérgében lévő festőanyaggal.

Érdemesnek tartottam mindezeket felemlíteni azért, hogy felhívjam az érdeklődők figyelmét arra, hogy a hamvas éger kérgéből kellő módon, esetleg gyárilag is szép és körülbelől olcsó vörös festéket lehene előállítani, a mi — miként a mészkőbefestés mutatja, — épületek, kerítések, szövetek stb. színezésére is felhasználható lenne.

(Közli: *Hajdu János.*)

Madarak és a földrengés. November elején az Etna környékén észlelt erős talajmozgás a közeli lakosságot olyan rettegésbe ejtette, hogy a napilapok közlései szerint, Cataniából sok család elmenekült s Caltagironában, Rometában, Linguaglossában és a környék számos más helységében a nép a szabadban, sátrak alatt ütött tanyát. Hogy azonban földrengéskor nemcsak az embereket, hanem az állatokat is, főképpen a madarakat roppant félelem szállja meg, azt a következő eset is bizonyítja.

Töröcsváron folyó évi október hó 21.-én setét este $\frac{3}{4}$ 10 órakor, hatalmas dübörgés kíséretében 2 erős lökésű földrengés volt. Az első rázkódás gyengébb, a második, mely azt két másodpercz múlva követte, sokkal erősebb volt, úgy hogy az épületek falai és az ablakok ennek következtében helyenként megrepedeztek, az edények csörömpöltek, a függő lámpák inogtak s az egész környék meglehetősen erősen megrázkódott.

Lakásom előtt a fákon és a vad-szőlő között több veréb és cinke ütött éjjeli tanyát. Ezek az erős morajjal kísért föld induláskor ijedten mind a folyosóra és az ablakokra repültek a világosság felé, sőt egy veréb közülök egy törött külső ablakon át a kettős ablak közé be is

repült. Kinyitottam a belső ablakokat, hogy az odajutott foglyot kiszabadítsam. Szeliden megállott, úgy, hogy könnyen megfoghattam. Aztán kint a folyosón eleresztettem. Több társával együtt ismét csak az ablak felé repült, mignem végre egy közeledő kutya ugatása valamennyit a nyitott padlásra zavarta fel, a hol aztán nyugodtan letelepedhettek.

A földrengés tartama 4 másodperc volt, iránya pedig az ingalámpa lengéséből, falrepedésekből és a dübörgés irányából következtetve, északkeletről délnyugat felé húzódtott.

(Közli: *Hajdu János.*)

Fabehozatali vámrendelet 1865-ből. A cs. kir. brassói kerületi pénzügyigazgatóság 1865. évi junius hó 23.-i kelettel 8510/III. szám alatt Schlosser cs. k. p. ü. tanácsos aláírásával a felső-töröcsvári cs. kir. mellékvámhivatalnak a vámvonal átléphetése ügyében egy rendeletet adott volt ki, melyet az idei országos határmérésnél történt közreműködésem alkalmával másolatban megszerezvén, annak erdészeti vonatkozású részeit kivonatban annyival is inkább érdemesnek tartom a közlésre, mivel a m. kir. határszéli vámhivataltól nyert értesülés szerint ez a rendelet soha vissza nem vonatván, tulajdonképpen ma is érvényben van. De szóljon a rendelet:

«1865. május hó 30.-án 21745—481. szám alatt kelt meghagyásával a magas Pénzügyminisztérium a közvetlenül Romániával határos 2 töröcsvári osztály (I.) Sirnea és Fundata község lakosainak a következő feltételek mellett megengedte, hogy a brassói III. számú szakasz-parancsnokság 1861. szeptember hó 20.-án 224. számú jelentésében megjelölt mellékutakon és pedig I. és II. ponton a Platinis-örháztól áttekinthető és a községgel pontosan megállapítandó II. és III. ponton t. i. Padina Lungotes, Sarameti és Krutsaflancsanál a vámvonalat átléphessék és

román területen Krutsa Felső-Töröcsvárnál mezőgazdasági munkálatokat üzhessenek.

A vámvonálnak ezen átlépése úgy a bemenet, mint a visszajövetelnél megtörténhetik még pedig az I. és II. ponthoz:

- a) szénatakarítás céljából a meghatározott évszakban,
- b) favágás és fabehozatal végett az őszi idényben...

«Ezen engedmény a következő feltételekhez köttetik:

1. Azon családfő, ki az említett munkálatok teljesítése céljából családjához tartozó valamely személyt biz meg, tartozik a maga saját nevére a töröcsvári határvámhivatalnál egy határmenetjegyet (Grenzpassierschein) a javaslatba hozott minta szerint váltani, melyben a megengedett határátlépésnek helye és célja, a határmenetjegynek érvényessége és marháknál ezeknek leírása darabszám,- nem- és koruk szerint ezen hivatal részéről megjelölendő és ezen menetjegy a feleknek a kijelölt munkálatok teljesítése céljából kézbesítendő oly célból, hogy magukat az ellenőrködő személyzet felhívására mindenkor igazolhassák.

2. 12—23 éves fiuk és ifjaknak a határátlépés nem engedendő meg.

3. Addig, míg a fa a behozatalnál vámköteles, tartoznak a felek vámnyugtát váltani és a behozatalnak idejét a La Krutsai pénzügyőri szakasznak részletenkint behozott famennyiségnek a vámnyugtán leendő leírása céljából bejelenteni. A fának behozatala az összes lakosoktól, a mennyire lehetséges, egy és ugyanazon időben eszközölendő»...

4. «A La Krutsai pénzügyőri szakasz által főtartandó őrzáratoknak tartoznak a községek vagy saját házuk-

ban szállást adni vagy pedig, ha ez megengedhető nem volna, részükre őrházakat építeni és azokat kellő tűzifával ellátni.»

Ezek a rendeletben foglalt, fabehozatalra vonatkozó főbb intézkedések, melyeknek pontos teljesítésére való figyelmeztetéssel a pénzügyigazgatóság a vámhivatalt egyuttal felhivatja, hogy a határátlépési pontokat a pénzügyőrség közreműködésével pontosan jelölje meg s hogy Fundata és Sirnea lakosaira szigorú felügyeletet gyakoroljon, nehogy a részükre engedélyezett forgalmi könnyebbitésekkel a kincstár kárára visszaélés történhessen.

Ezeket a forgalmi könnyebbitéseket kiserletképpen eleinte csak két évre engedélyezte az igazgatóság. Két év letelte után azonban, úgy látszik, megújított az engedély vagy hallgatólag meghosszabbított; legalább arra vall az a gyakorlati eljárás, a mely szerint a mostani felső-töröcsvári m. kir. vámhivatal közegei az alkotmányos korszak beállása után is a legújabb időkhöz állítottak ki fabehozatali járatokat a megnevezett községek lakosai részére s a lakosság a fabehozatalt gyakorlatilag ez alapon üzte is s csak egy éve szüntette azt be a vámhivatal, mivel sok visszaélésnek jött nyomára, a mennyiben a feldolgozatlan, vámentes fával együtt több vámköteles tárgyat csempészett be a lakosság.

(Közli: Hajdu J.)

Pályadíj erdőgazdasági szakkérdésre. A «*Magyar Fakereskedő*» szerkesztője egy a fakivitel közelről érintő tárgyra 150 koronás pályadíjat tűzött ki. A pályakérdés az, hogy mily módon lehetne az amerikai tölgyfaversenyt leküzdeni és a magyar tölgyfa tulsúlyát a külföldön továbbra is biztosítani. Olvasóink között is lesznek bizonyára olyanok, kik e tárggyal foglalkozni akarnak, azoknak kívánatra a fennebb megnevezett lap szerkesztősége (Budapest, VI.,

Dávid-utca 15.) szívesen megküldi ingyen a pályakérdést és a feltételeket, egész terjedelmükben.

Halálozás. *Szalóki Hugó* m. kir. főerdész (Benesházán), az Orsz. Erd. Egyesület alapító tagja meghalt. *Béke poraira!*

Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat körében.

I.

A személyem körüli magyar ministerium ideiglenes vezetésével megbízott magyar ministerelnököm előterjesztése folytán *Kasperik István* és *Kruk Mihály* nyugalmazott főerdőröknök sok évi hű és buzgó szolgálataik elismerésül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozom.

Kelt Bécsben, 1898. évi november hó 30-án.

Ferencz József s. k.

B. Bánffy s. k.

II.

A földmivelésügyi m. kir. minister az állami erdők kezelésénél alkalmazott erdőtisztek létszámában *Kováts Gábor* erdészt, a bustyaházai erdőhivatal kerületébe főerdésszé, *Hell Miklós* erdészjelöltet, a kolozsvári erdőigazgatóság kerületébe erdésszé, *Hajdu Dezső* erdőgyakornokot, a besztercebányai erdőigazgatóság kerületébe erdészjelöltté és *Krause Tivadar* végzett erdőakadémiai hallgatót, a liptó-ujvári főerdőhivatal kerületébe ideiglenes minőségű erdőgyakornokká nevezte ki.

III.

A földmivelésügyi m. kir. minister az állami erdőfelügyeleti személyzet létszámában *Kelecsényi Ferencz* és *Bogdán Géza* kir. alerdőfelügyelőket a IX. fizetési osztályból a VIII. fizetési osztály 3-ik fizetési fokozatába; továbbá *Eránosz Antal János*, *Veress László* és *Hoffmann Gyula* dr. m. kir. erdészeket a IX. fizetési osztály 3-ik fokozatába kir. alerdőfelügyelőkké nevezte ki.

Egyesületi hirdetések.

Figyelmeztetés. Az egyesületi könyvkiadmányokból az egyesületi tagok **csak egy példányt** szerezhethvén meg a megállapított **kedvezményes áron**, több példány megrendelése esetében a többi példány után a **nem tagok számára megállapított ár** küldendő be.

Az „Erdészeti Építéstan“ I. részének, a „*Középitéstan*“ czimű — 100 arannyal jutalmazott pályamunkának — I. kötete megjelent. Szerzője: Sobó Jenő magyar kir. bányatanácsos, akadémiai tanár. A 47 ivre terjedő és 1633 ábrát tartalmazó kötet ára az Orsz. Erd. Egyesület tagjai számára 5 frt 60 kr., nemtagok számára 8 frt. Megrendelhető legezélszerűbben postautalvánnyal az Orsz. Erd. Egyesület titkári hivatalánál. Nemtagok számára való eladással meg van még bizva Joerges A. özv. és fia könyvkereskedő czég is Selmeczbányán.

Az „Erdészeti Rendeleték Tára“ 1897. évi (XVII.) évfolyama megjelent. Ára az egyesületi tagok számára 30 kr., nem tagok számára 60 kr.

Az „Erdészeti zsebnaptár“ legújabb (1899. évi XVIII.) évfolyama megjelent. Ára az egyesületi tagok számára 1 frt, nem tagok számára 1 frt 50 kr. Legezélszerűbben postautalványon rendelhető meg az Orsz. Erd. Egyesület titkári hivatalánál. Ha a megrendelő a naptár árának beküldésekor 20 kr. postaköltséget is küld, akkor a postai szállítás bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) történik.

Az „Erdészeti Növénytan II. k. Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növény földrajz“ czimű, 200 arannyal jutalmazott pályamunka ára az egyesület tagjai számára 6 (hat) frt, nem tagok számára 9 (kilencz) frt. Legezélszerűbben postautalvánnyal rendelhető meg az Orsz. Erd. Egyesület titkári hivatalánál.

„Az Erdő-Ör“ vagy **„Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben“** czimű munka hetedik kiadása megrendelhető. Felkéretnek tehát azok a t. erdőhivatalok, erdőgondnokságok és szakértársak, kik az erdészeti műszaki segédszolgálatra készülő egyének részére ezt a könyvet megszerezni kívánják, hogy annak postautalvánvétel útján leendő megküldése iránt az „Erdészeti Lapok“ kiadóhivatalát értesíteni sziveskedjenek. Ára példányonként 3 frt. — Ha a megrendelés alkalmával a könyv ára mellett még 25 kr.

postaköltség is küldetik, akkor a megküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) történik.

Az „**Erdészeti Rendeleték Tára**“ 1880—84. (I.—IV.) évfolyamának III. kiadása teljesen elfogyott, valamint az 1890. (X.) évfolyam I. kiadása is. (Az I—IV. évfolyamot az egyesület mérsékelt áron visszaváltja. Ajánlatok a titkári hivatalhoz intézendők.)

„**Erdészeti növénytan I. k. Általános növénytan**“ czimü, 200 arannyal jutalmazott pályamunka ára az egyesület tagjai részére 2 frt 80 kr.; nem tagok részére pedig 4 frt. Legcélszerűbben postautalvánnyal rendelhető meg az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál, mely a művet abban az esetben, ha a fentebbi összegben felül még 25 kr. beküldetik (keresztkötés alatt, ajánlva), bérmentve küldi meg.

Az „**Erdőrendezéstan**“ kézikönyvének (I kötet; írta: bölcsőházi Belházy Emil m. kir. főerdőtanácsos) ára az egyesület tagjai részére 3 frt, nem tagok részére pedig 5 frt. Legcélszerűbben postautalvánnyal rendelhető meg az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál.

A legelő erdők berendezése, kezelése és hasznosítása. Erdős és gazdatisztek, valamint erdő- és mezőgazdák számára. Írta: Zsarolyáni Márton Sándor m. kir. főerdész. Az Országos Erdészeti Egyesület által 100 darab arannyal jutalmazott pályamunka. Ára 3 frt. *Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai az egyesület titkári hivatalánál 2 frt 40 kr. kedvezményes áron rendelhetik meg.* (Budapest, V. Alkotmány-utca 10. sz.)

„**A legelő-erdők.** — A legeltetés kérdése Magyarországon és annak megoldása mezőgazdasági uton“ czimü munka (írta: Földes János m. kir. főerdész) még kapható. Az „Erdészeti Lapok“ 1895. évi I—V. füzetében közölt ezen munkát, az egyesület dicsérettel tüntette ki. A külön kiadásnak ára az egyesület tagjai számára 80 kr., nem tagok számára pedig 1 frt 20 kr. Megrendelhető az Orsz. Erd. Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V. Alkotmány-utca 10. sz.)

Az „**Erdészeti Rendeleték Tára**“ 1891. évi vagyis XI. az 1892. évi, vagyis XII.; az 1893. és 1894. évi, vagyis XIII. és XIV. évfolyama (ez a két évfolyam egy füzetben), továbbá az 1895., az 1896. és 1897. évi, vagyis XV., XVI. és illetve XVII. évfolyama az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál

(Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 10. szám.) megrendelhető. Ára az egyesület tagjai számára az 1891. évfolyamnak 30 kr., az 1892. évfolyamnak 20 kr. az 1893. és 1894. évfolyamot tartalmazó füzetnek 60 kr., az 1895.-i évfolyamnak 30 kr., az 1896.-i évfolyamnak 25 kr., az 1897.-i évfolyamnak 30 kr.; nem tagok számára pedig 60 kr., 40 kr., 1 frt 20 kr., 60 kr., 50 kr., illetve 60 kr.

Az „**Erdészeti Rendeletek Tára**“ 1885.—89. (IV—IX.) évfolyamából a II. kiadásnak ára az egyesület tagjai részére 1 frt 20 kr., nem tagok részére pedig 1 frt 80 kr.

Az „**Erdői facsemeték nevelése**“ czimü munka megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.). Ára az egyesület tagjai részére 1 frt 50 kr., nem tagok részére 2 frt.

Az „**Erdőhasználatlan**“ kézikönyvének, néhai Szécsi Zsigmond m. kir. főerdőtanácsos, erdőakad. tanár által átdolgozott s bővített II. kiadása megrendelhető az Orsz. Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.) A könyv ára az Országos Erdészeti Egyesület tagjai részére 6 frt, nem tagok részére pedig 8 frt. Megrendelhető postautalványon, vagy pedig utánvétellel való küldésre egyszerű levelezőlapon is.

„**Magyar Erdészeti Oklevéltár**“ (Magyarország ezredéves fennállásának emlékére kiadta az Orsz. erdészeti egyesület). Szerkesztette és történeti bevezetéssel és tárgymutatóval ellátta: T a g á n y i Károly. A három vaskos kötetből álló munka megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalában (Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 10. sz., II. e.). Ára az egyesület tagjai számára 10 frt, nem tagok számára 20 frt.

Erdőműveléstan. Irta: Vadas Jenő m. kir. erdőtanácsos, erd. ak. tanár. Az Orsz. Erd. Egyesület által pályadíjjal jutalmazott munka. Ára az egyesület tagjai számára 3 frt 50 kr, nem tagok számára 5 frt. Megrendelhető az egyesület titkári hivatalánál.

„**Erdész-induló**“ és „**Nemes sziv.** — **Keringő.**“ Zongorára. Irta Szmik Gábor. Ára az indulónak példányonként 1 korona, a keringőnek 2 korona. Megrendelhetők az egyesület titkári hivatalánál (Alkotmány-utca 10 sz. II. em.). Az eladásból befolyó összeg „A magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapítvány“ gyarapítására fordítatik!

Ő felsége nagy fénynyomatu arczképe, a mely az egyesület nagytermében levő eredeti olajfestmény után készült, megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.). Ára az egyesület tagjai részére csomagolással és postaköltséggel együtt 3 frt 50, nem tagok részére 4 frt.

Közvetlenül a szerzőnél rendelhető meg:

„**A tölgy és tenyésztése**“ czimű pályadíjnyertes munka a szerzőnél, Fekete Lajos m. kir. főerdőtanácsos és akadémiai tanárnál rendelhető meg. Megrendelések egyszerű levelező lapon, vagy postautalványon közvetlenül Selmechre, a szerzőhöz intézendők. Ára az egyesület tagjai részére 2 frt, nem tagok részére 3 frt.

Ugyancsak Fekete Lajos m. kir. főerdőtanács és ak. tanárnál rendelhető meg: az „**Erdőértékszámítástan**“ II. javított és bővített kiadása (ára 3 frt), és az „**Erdőbecsléstan**“ II. teljesen átdolgozott kiadása. (Ára 4 frt.)

Ugyancsak a szerzőnél rendelhető meg:

A selmechbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője. Darányi Ignác földmivelésügyi m. kir. minister megbízásából írta *Vadas* Jenő m. kir. erdőtanácsos és ak. tanár. Megrendelhető szerzőnél (Selmechbánya) és az „Erd. Lapok“ kiadóhivatalánál*) (V. ker., Alkotmány-utca 10. sz.) A 24 ivre terjedő, képekkel diszitett s térképpel ellátott munka ára 2 frt. (Erdőgyakornokoknak 1 frt 50 kr; erdészeti műszaki dijnokoknak s akadémiai hallgatóknak 1 frt.)

*) Az „Erdészeti Lapok“ kiadóhivatala azonban csak abban az esetben tehet eleget a megrendeléseknek, ha a t. megrendelők a könyv árát és a 25 krnyi portóköltséget egyidejűleg beküldik, amikor aztán a könyv keresztöltés alatt ajánlva adatik postára.

Erdészeti Rendeleték Tára.

I.

1898. XIX. törvényczikk.

A községi és némely más erdők és kopár területek állami kezeléséről, továbbá a közbirtokosságok és a volt urbéresék osztatlan tulajdonában lévő, közösen használt erdők és kopár területek gazdasági ügyvitelének szabályozásáról.

(Szentesítést nyert 1898. évi július hó 9-én. — Kihirdetett az „Országos Törvénytar“-ban 1898. évi július hó 16-án.)

ELSŐ CZIM.

Az erdők állami kezeléséről.

I. FEJEZET.

Általános rendelkezések.

1. §. A következő a)—g) pontok alatt felsorolt erdők és kopár területek, azoknak az erdőgazdasági teendőknek az ellátása végett, melyek szakértő erdőtisztek által végzendők (1879. évi XXXI. törvényczikk 21. §-a.), az állam kezelésébe adandók át, u. m :

a) a kis- és nagyközségek, továbbá az 1873. évi XXX. törvényczikk 2. §-ában említett községek (vagyonközségek), mint ilyenek, birtokában levő erdők;

b) az urbéri rendezés alkalmából erdőilletőség fejében a volt urbéresék tulajdonába átment, közösen kezelt erdők;

c) az urbéri rendezés alkalmából legelőilletőség fejében a volt urbéresék tulajdonába átment, közösen kezelt erdők, amennyiben az 1879. évi XXXI. törvényczikk 2. vagy 4. §-ának hatálya alá esnek;

d) a volt urbéresékek ajándékozás, vétel, csere útján, vagy más jogcímen birtokába jutott, közösen kezelt erdők, amennyiben az 1879. évi XXXI. törvényczikk 2. vagy 4. §-ának hatálya alá esnek;

e) a törvényhatóságok, törvényhatósági joggal felruházott városok és rendezett tanácsú városok, mint ilyenek, tulajdonában levő erdők, ha a jelen törvény életbe lépése idejében szerződés alapján már az állam által kezeltetnek, vagy a mennyiben ez az eset nem

forog fenn, ha jövedelmezőségük külön erdőtiszt tartását nem engedi meg;

f) az egyházi testületek és egyházi személyek, mint ilyenek, birokában levő erdők, továbbá a köz- és magánalapítványok- és hitbizományokhoz tartozó erdők, a közbirtokossági erdők és az 1879. évi XXXI. törvényczikk 17. §-ának hatálya alá eső részvénytársulati erdők, ha a jelen törvény életbe lépése idejében szerződés alapján már az állam által kezeltetnek, vagy a mennyiben ez az eset nem forog fenn, ha birtokosaik, a jelen törvény életbe léptétől számított hat hónapon belül, külön szakértő erdőtisztet nem alkalmaznak;

g) az 1879. évi XXXI. törvényczikk 165. §-a és az 1894. évi XII. törvényczikk 13. és 14. §-ai szerint beerdősítésre kijelölt kopár területek közül azok, a melyek a jelen szakasz *a)*—*f)* pontjainak hatálya alá eső erdők birtokosainak tulajdonát képezik, továbbá azok a kopár területek, melyeken az erdősítést az 1879. évi XXXI. törvényczikk 166. §-ában említett társulatnak kell eszközölni.

2. §. A földmivelésügyi minister a birtokosok kérelmére, azoknak az erdőgazdasági teendőknek az ellátása végett, melyek szakértő erdőtisztek által végzendők, a következő erdőket és kopár területeket is az állam kezelésébe veheti át, u. m.:

a) az 1. §-ban nem említett birtokosok tulajdonában levő véderdőket;

b) az 1879. évi XXXI. törvényczikk 165. §-a és az 1894. évi XII. törvényczikk 13. és 14. §-ai szerint beerdősítésre kijelölt, de a jelen törvény 1. §-ának *g)* pontja alá nem sorozható kopár területeket;

c) az 1879. évi XXXI. törvényczikk 165. §-ának és az 1894. évi XII. törvényczikk 13. és 14. §-ainak hatálya alá nem eső kopár területeket.

3. §. Az 1. §. *c)*, *d)* és *g)* pontjaiban említett erdőkre, illetőleg kopár területekre az 1879. évi XXXI. törvényczikk 17. §-ának és a kapcsolatos rendelkezéseknek hatálya kiterjesztetik, mind a mellett a *c)* pontban említett erdőket illetőleg azzal a megszorítással, hogy ezeknél, miután rendeltetésök a legelő-erdők hivatását szolgálni, nem a faanyagok termelése a főczél, hanem a legeltetés igényeinek a kielégítése, s ennél fogva azok üzemterveiben a legeltetés és az alomgyűjtés csak oly mértékben korlátozható, a

mily mértékben ezt a talaj termőképességének biztosítása megkívánja.

A 2. §. *b)* és *c)* pontjai alapján állami kezelésbe vett kopár területek birtokosai kötelesek az erdősítést a földmivelésügyi miniszter által jóváhagyott részletes terv szerint foganatosítani és a beerdősített területeket az 1879. évi XXXI. törvényczikk 2-ik, illetőleg 4-ik §-a szerint kezelni.

4. §. A felett a kérdés felett, hogy az 1. §. *e)* pontjában említett erdők, tekintettel jövedelmezőségükre, az állam kezelésébe adandók-e át, vagy a birtokosok azok kezelésére külön erdőtisztet tarthatnak, illetőleg tartani kötelesek, a birtokosok és az illetékes közigazgatási bizottságok meghallgatása után, a belügyi miniszterrel egyetértésben, a földmivelésügyi miniszter határoz.

5. §. Az állami kezelés, az állami kezelésbe vett erdők és kopár területek állagával és hasznaival való rendelkezés tekintetében, a birtokosoknak törvények és egyéb jogszabályok által biztosított jogait nem érinti.

6. §. Az állami kezelés megszűnik, ha annak az 1. és 2. §-okban meghatározott feltételei megszűnnek.

Az 1. §. feltételeinek megszűnése esetében az állami kezelés folytatása a 2. §. alapján kérelmezhető.

A megszüntetés iránt a földmivelésügyi miniszter, attól az időponttól számítva, a melyben az állami kezelésnek az 1. és 2. §-okban meghatározott feltételei megszűntek, egy éven belül intézkedni tartozik.

7. §. A földmivelésügyi miniszter az 1. §. *e)* és *f)* pontjaiban, továbbá a 2. §. *a)–c)* pontjaiban említett erdők és kopár területek birtokosainak kérelmére a 6. §. esetein kívül is megszüntetheti az állami kezelést a birtokukban levő erdőkre és kopár területekre nézve, de csak a jelen törvény életbe lépése után következő minden tizedik év végén beálló hatálylyal.

A birtokos a megszüntetés iránt a földmivelésügyi miniszterhez legkésőbb az illető tíz éves időszak nyolczadik naptári évének végéig írásban köteles folyamodni. Ha a folyamodó birtokos erdeje az 1879. évi XXXI. törvényczikk 17. és 21. §-ainak hatálya alá esik, folyamodványában hitelesen igazolni köteles, hogy erdejének szakszerű

kezeléséről a törvény követelményének megfelelően gondoskodni képes.

Törvényhatóság, törvényhatósági joggal felruházott város, rendezett tanácsú város, egyházi testület, egyházi személy, köz- vagy magánalapítvány ezenkívül azt is köteles igazolni, hogy az állami kezelés megszüntetéséhez törvényszerinti felsőbb hatósága hozzájárult.

II. FEJEZET.

Az állami kezelés közegeiről.

8. §. Az állami kezeléssel összekötött teendők végzésére a földmivelésügyi minister m. kir. állami erdőhivatalokat és a szükséghez képest, ezeknek alárendelt járási m. kir. erdőgondnokságokat szervez.

A m. kir. állami erdőhivatalok működési köre egy vagy több törvényhatóság területére, a m. kir. járási erdőgondnokságok működési köre pedig rendszerint egy vagy több főszolgabírói járás területére terjed ki.

A m. kir. állami erdőhivatalok és a m. kir. járási erdőgondnokságok székhelyeit és kerületeit, a közigazgatási bizottság meghallgatása után, a földmivelésügyi minister állapítja meg.

9. §. A m. kir. állami erdőhivatal személyzete a hivatalfőnököből, a szükséghez mért számban alkalmazott központi és járási erdőtiszttekből és a szükséges segédszemélyzetből áll.

10. §. A m. kir. állami erdőhivatal személyzetét a földmivelésügyi minister nevezi ki és az szolgálati és fegyelmi tekintetben közvetlenül a földmivelésügyi miniszternek van alárendelve.

III. FEJEZET.

A m. kir. állami erdőhivatal hatásköréről.

11. §. A m. kir. állami erdőhivatal feladatát az 1. és 2. §-okban felsorolt erdők és kopár területek kezelése körül azok az összes teendők képezik, melyeknek végzéséhez erdészeti szakképzettség szükséges; nevezetesen:

a) kijelöli a birtokosok által rendelkezésre bocsátott hiteles adatok alapján a birtokhatárokat; intézkedik a határok állandó

megjelölése iránt; felügyel arra, hogy a határjelek állandóan fenntartassanak;

b) teljesíti a birtokok felméréséhez, térképezéséhez és gazdasági beosztásához szükséges mérnöki munkálatokat; kimutatja és nyilvántartja a birtokok területét;

c) elkészíti az ideiglenes és rendszeres gazdasági üzemterveket és azokat a munkálatokat, melyek a rendszeres gazdasági üzemtervek időszaki átvizsgálása végett az erdőrendészeti hatóságnak beterjesztendők;

d) kijelöli a helyszínén a gazdasági üzemtervek rendelkezései és az erdőrendészeti hatóság külön intézkedései alapján a foganatosítható használatokat; tervet készít és utbaigazítással szolgál a használatok foganatosítására nézve; felügyel a használatok gyakorlásánál a törvények és rendeletek megtartására;

e) kijelöli a helyszínén az erdősitéseket és mindazokat a teendőket, melyek az erdő védelme, ápolása és a gazdaság emelése érdekében foganandosítandók; tervet és költségvetést készít a végzendő munkákról, utbaigazítással szolgál a kivitelre nézve; ellenőrzi a munkálatok teljesítését;

f) megállapítja az értékesítés alá kerülő fakészletek és más erdei termékek mennyiségét és becsértékét, ugyszintén minden más erdei haszonvétel becsértékét; javaslatot tesz az erdei termékek felosztására, vagy azok értékesítésének módjára és feltételeire nézve;

g) felügyel a birtokosok által alkalmazott erdőőrökre; nyilvántartja a tudomására jutott erdei kihágásokat, intézkedik a tetten nem ért kihágók kinyomozása iránt; jogosítva van az erdei kihágást elkövetők ellen az illetékes bírósághoz külön meghatalmazás nélkül is panaszt előterjeszteni, a birtokost az eljárás további folyama alatt a bíróság előtt képviselni és a megengedett jogorvoslatot használni, valamint a birtokos felhatalmazása esetében a kárra nézve egyezsége kötni;

h) az illetékes erdőrendészeti hatóságnak bejelenti az erdőrendészeti áthágásokat s teljesíti azokat a szakmunkálatokat, melyek az eljárásnál a tényállás megállapítására szükségesek;

i) felvilágosítással szolgál és véleményt ad a birtokosoknak és az illetékes hatóságoknak az 1. és 2. §-okban említett erdők és kopár területek kezelésére vonatkozó minden kérdésben.

A m. kir. állami erdőhivatal jelen szakaszban meghatározott hatáskörének további részleteit és az eljárást a földmivelésügyi minister rendeletileg állapítja meg.

12. §. A m. kir. állami erdőhivatal, a közigazgatási bizottság felhívására, a működési köréről kijelölt törvényhatóságban, illetőleg törvényhatóságokban a közigazgatás körében előforduló erdészeti szakteendőket is teljesíteni köteles; ebbeli hatáskörét a földmivelésügyi minister a belügyi ministerrel egyetértően állapítja meg.

13. §. A m. kir. állami erdőhivatalnak a 11. §-ban megállapított hatásköre az állami kezelésbe vett erdőkben és kopár területeken szükséges erdei munkáknak az elkészített tervek és megadott utbaigazítások szerint való közvetlen végrehajtására (a határjelek elkészítésére, a fa- és más termékek termelésére, szállítására, rakározására és értékesítésére, az erdősítések foganatosítására stb.), továbbá az anyag- és pénzkezelésre, ugyiszinté az erdővédelem közvetlen gyakorlására nem terjed ki.

Ezen feladatokat saját munkaerejükkel és saját költségükön az érdekelt birtokosok kötelesek teljesíteni. A földmivelésügyi minister azonban megengedheti, hogy a m. kir. állami erdőhivatal a költségek megtérítése ellenében a birtokosok feladatát képező egyes, vagy összes teendők teljesítését is elvállalja.

14. §. Az 1. és 2. §-okban felsorolt erdők és kopár területek birtokosai kötelesek az 1879. évi XXXI. törvényzikk 22., 23., 37., 38. és 50. §-ai szerint alkalmazott erdőörök és az erdőörzésnél alkalmazott segédszemélyzet részére, a m. kir. állami erdőhivatal meghallgatásával, szolgálati és fegyelmi szabályokat alkotni és azokat a jelen törvény életbeléptetésétől számított hat hónapon belül jóváhagyás végett a közigazgatási bizottsághoz beterjeszteni; kötelesek továbbá a kötelességeiket nem teljesítő erdőörök és segédszemélyzet ellen a jóváhagyott fegyelmi szabályokat szigorúan alkalmazni.

Ha a birtokosok ezeknek a kötelességeiknek eleget nem tesznek, a szolgálati és fegyelmi szabályokat, a m. kir. állami erdőhivatal meghallgatásával, a közigazgatási bizottság állapítja meg, illetőleg a kötelességeiket megszegő erdőörökkel és segédszemélyzettel szemben alkalmazandó fegyelmi eljárás iránt, a m. kir. állami erdőhivatal panaszára a közigazgatási bizottság intézkedik.

A fegyelmi büntetésképen kirótt pénzbírságot a birtokos az elmarasztalttól beszedni és az „Országos erdei alap“ javára a járási főszolgabírónak átszolgáltatni köteles.

15. §. A m. kir. állami erdőhivatal jelen törvényben meghatározott teendőit a fennálló törvények és szabályok, az érvényben levő gazdasági üzemtervek és a birtokosokhoz esetről-esetre kiadott külön hatósági rendeletek részletes intézkedéseinek megfelelően teljesíti; ezeken a korlátokon belül az érdekelt birtokosok kívánságát figyelembe venni tartozik.

16. §. A hatóságok a birtokosokhoz intézett rendeleteiket, a mennyiben azok végrehajtásánál a m. kir. állami erdőhivatalnak közreműködni kell, a m. kir. állami erdőhivatallal is közölni tartoznak.

17. §. A m. kir. állami erdőhivatal által kezelt erdők és kopár területek birtokosai kötelesek meghatalmazottat kijelölni, ki őket a m. kir. állami erdőhivatallal szemben képviseli.

IV. FEJEZET.

A m. kir. állami erdőhivatal költségeiről.

18. §. A m. kir. állami erdőhivatal közegei részére a 11. §-ban felsorolt teendők teljesítésekor szükséges kézi munkaerőt, anyagokat és szereket, továbbá a község határán belül szükséges fuvart és, ha a munkálatok egy napnál tovább tartanak, az elszállásoláshoz szükséges helyiséget az a birtokos, illetőleg azok a birtokosok kötelesek szolgáltatni, a kinek, illetőleg a kiknek erdeje érdekében a munkálatok teljesíttetnek.

19. §. A m. kir. állami erdőhivatalnak a 18. §-ban nem említett összes egyéb szükségleteit az állam fedezi; az 1. és 2. §-okban felsorolt erdők és kopár területek birtokosai azonban az államnak kezelési költség czimén törvényhatóságunkint évi átalányt fizetnek.

Az évi átalányt, a m. kir. állami erdőhivatal költségeihez mérten, a közigazgatási bizottság meghallgatásával öt évről—öt évre a földmivelésügyi minister állapítja meg; a megállapításnál azonban a földmivelésügyi minister figyelembe venni tartozik, hogy a m. kir. állami erdőhivatal a 12. §. szerint olyan teendőket is teljesi-

teni köteles, a melyekkel járó költségek az 1. és 2. §-okban felsorolt erdők és kopár területek birtokosait nem illetik.

Az ekként megállapított évi átalány azokban a törvényhatóságokban, melyekben az 1. és 2. §-okban említett erdők a jelen törvény életbe lépése előtt szerződés alapján már az állam által kezeltettek, az állami kezelés iránt kötött szerződések lejártáig, — a többi törvényhatóságokban pedig az első öt év leteltéig, kat. holdankint átlagosan nem lehet nagyobb annál az összegnél, a melyet a birtokosok kezelési költség czimén a jelen törvény életbe lépését megelőző évben kat. holdankint átlag fizetni tartoztak.

A m. kir. állami erdőhivatalok szükségleteit és a birtokosok által fizetendő évi átalányokat a földművelésügyi minster az állami költségvetésben törvényhatóságonkint irányozza elő.

20. §. A földművelésügyi minster által megállapított évi átalányból az egyes birtokosokra eső évi járulékokat, az erdők, illetőleg a kopár területek terjedelme alapján és egyszersmind azok jövedelmezőségének is figyelembe vételével, a közigazgatási bizottság veti ki és tartja nyilván.

21. §. A 20. §. szerint kivetett legmagasabb évi járuléknak egy kataszteri holdra eső összege nem lehet nagyobb, mint a 20. §. szerint ugyanabban a törvényhatóságban kivetett legalacsonyabb évi járulék egy kataszteri holdra eső összegének háromszorosa.

22. §. A közigazgatási bizottságnak az évi járulékok kivetése tárgyában hozott határozata ellen, továbbá a kivetett járulékok beszedésénél és behajtásánál követett eljárás ellen, a közigazgatási bírósághoz panasznak van helye. A panasz a határozat végrehajtását nem függeszti fel.

23. §. A véderdők és kopár területek birtokosait a földművelésügyi minster, a közigazgatási bizottság meghallgatása után, a kivetett évi járulék megfizetésének kötelezettsége alól meghatározott időre részben, vagy — kivételes indokok alapján — egészben felmentheti. Az ekként elengedett évi járulékok a 19. §. szerint megállapított évi átalányból leszámítatnak.

24. §. Az évi járulékok a közadók módjára hajtatnak be.

MÁSODIK CZIM.

A közbirtokosságok és a volt úrbéresek osztatlan tulajdonában lévő, közösen használt erdők és kopár területek gazdasági ügyvitelének szabályozásáról.

25. §. A közbirtokosságok és a volt urbéresek osztatlan tulajdonában levő, közösen használt erdők és kopár területek gazdasági ügyeit, a jelen törvény értelmében készült szabályzat szerint, a közös birtokosok gyűlése intézi.

A közös birtokosok gyűlésének határozatait a közös birtokosok által választott elnök és végrehajtó közegek (választmány, erdőgazda, pénztárnok stb.) hajtják végre.

A közös birtokosok gyűlésének jogában áll a jelen törvényben meghatározott hatáskörének egy részét a szabályzatban az elnökre és a végrehajtó közegekre bizni.

26. §. A közös birtokosok gyűlését a bírósággal, a közigazgatási hatósággal és amennyiben a közösen használt erdő és kopár terület állami kezelés alatt van, a m. kir. állami erdőhivatallal szemben az elnök képviseli. Kivételes esetekben a közös birtokosok képviseletével e végből választott külön közös meghatalmazott is megbízható.

27. §. A közös birtokosok gyűlését az elnök hívja össze.

Összehívandó a szabályzatban meghatározott időben s azonkívül valahányszor az összehívásnak szüksége beáll, vagy a közös birtokosoknak fejenként számított egytized része, az ok bejelentésével, kívánja.

A gyűlés napja a tárgyalás alá kerülő ügyek kitüntetésével legalább 15 nappal előre kihirdetés által közhírré teendő.

A jelen törvény értelmében készült szabályzat megállapíthatja, hogy a közhírrététel a kihirdetésen kívül más módon is történjék.

A gyűlést az elnök vezeti, kivéve azt az esetet, ha a közigazgatási bizottság kiküldöttje jelen van; ebben az esetben a gyűlést a közigazgatási bizottság kiküldöttje vezeti.

A gyűlés határozatait az elnök mondja ki s ő gondoskodik arról, hogy a határozatok kihirdetessenek és végrehajtsanak.

A hatósági határozatok végrehajtása iránt a gyűlés hatáskörébe nem utalt intézkedéseket az elnök teszi meg.

28. §. A gyűlésen szavazásra a tényleges birtokosok jogosultak.

A határozatok hozatalánál, a mennyiben a jelen törvény más-ként nem intézkedik, a közös birtokosoknak az arányrészek szerint számított többsége dönt.

A gyűlésen meg nem jelentek úgy tekintendők, mint a kik a jelenlevők többségének határozatához hozzájárultak.

Fontosabb esetekben a közös birtokosoknak fejenkint számított egynegyed része a határozat hozatalának felfüggesztését kívánhatja és a gyűlés vezetésére kivételesen hatósági kiküldöttet kérhet.

A mennyiben a közös birtokosok tulajdonát képező erdő és kopár terület állami kezelés alatt áll, a közös birtokosok gyűlésén a m. kir. állami erdőhivatal közegei is részt vehetnek, de szavazati joggal nem bírnak.

29. §. A szavazásra jogosultakról az arányrészek kitüntetésével jegyzék vezetendő.

Ha az arányrészek egyáltalában meg nem állapíthatók, a jogosultak fejenkint egyenlő arányban gyakorolják szavazati jogukat mindaddig, míg a jogosultság aránya biróilag meg nem állapíttatik.

Ha valakinek a közös erdő és kopár terület használatához való joga vagy jogosultságának aránya kétséges, addig, a míg a vitás kérdés biróilag eldöntetik, az illetőnek a szavazásra jogosultak jegyzékébe való felvétele felett a közös birtokosok gyűlése határoz.

Ennek a határozatnak meghozatalában az érdekelt szavazatával részt nem vehet.

30. §. A közös birtokosok gyűlésének jelen törvényben meghatározott hatásköre a közösen használt erdők és kopár területek állagának elidegenítésére, egyénenkint való felosztására és megterhelésére nem terjed ki.

Ez a rendelkezés azonban nem zárja ki azt, hogy közös birtokosok gyűlése a határjelek kijavítása és kiigazítása körül felmerülő vitás kérdések elintézése végett a szükséges intézkedéseket megtehesse.

31. §. A közösen használt erdők és kopár területek jövedelme, a mennyiben az a gazdasági üzemterv szerint kihasználható terményekből és egyéb rendes haszonvételekből származott, a közös

terhek és költségek fedezése után a jogosultak között a jogosultság arányában felosztandó.

Ha azonban a közösen használt erdőkben és kopár területeken a gazdasági üzemtervtől eltérő rendkívüli használatok gyakoroltattak, a földmivelésügyi minister elrendelheti, hogy a rendkívüli használatból befolyó jövedelemből a közös terhek és költségek fedezésére szükséges összeg gyümölcsözőleg helyeztessék el, a jövedelemnek ezen felül megmaradó része pedig annyi évre felosztva használtassék fel a jelen szakasz első bekezdésében meghatározott célra, a hány évi rendes használatnak a rendkívüli használat megfelelt; vagy pedig hogy a rendkívüli használatból befolyó jövedelem gazdasági beruházásokra, ingatlan birtok vásárlására, vagy adósságok törlesztésére fordittassék.

32. §. Ha a közösen használt erdők és kopár területek jövedelméből a közös terheket és költségeket nem lehet fedezni, a közös birtokosok gyűlése a közös terhek és költségek fedezésére járulékot vethet ki, vagy pedig a közös munkával teljesíthető gazdasági teendőknek természetben való lerovását határozhatja el.

33. §. A kivetett járulékok a közadók módjára szedetnek, illetőleg hajtatnak be; de külön számolandók el és a közös birtokosok pénztárának szolgáltatandók át; a közös birtokosok gyűlésének azonban jogában áll a járulékokat saját végrehajtó közegei által is beszedetni.

A természetben lerovandó közös munkát a közös birtokosok a jogosultság arányában teljesítik. A közös munka a közös birtokosok gyűlése által meghatározandó pénzértékben megváltható, illetőleg a munka nem teljesítése esetében annak pénzértéke a járulékok módjára behajtható.

34. §. A közös birtokosok határozata szerint eladás útján értékesítendő fatermékek mennyisége és értéke, a mennyiben az erdő állami kezelés alatt van, a m. kir. állami erdőhivatal becslése alapján, más esetekben pedig az erdő kezelésével megbizott erdőtiszt becslése alapján, az eladás előtt pontosan megállapítandó, és szintén az eladás előtt meghatározandók az értékesítés egyéb feltételei is.

35. §. A jelen törvény értelmében alkotott szabályzat meg-

állapíthatja, hogy a helybeli lakosság fogyasztására szánt fatermékek, kis részletekben, árszabály szerint értékesíttessenek.

Az árszabályt a m. kir. állami erdőhivatal, illetőleg a kezeléssel megbízott erdőtiszt javaslata alapján, évről évre, a közös birtokosok gyűlése állapítja meg.

36. §. Az eladásra szánt fatermékeknek az a része, mely a 35. §-ban megállapított módon nem értékesíthető: nyilvános árverésen adandó el.

Kivételnek csak akkor van helye, ha valamely más értékesítési mód alkalmazását a szavazásra jogosult összes közös birtokosoknak legalább háromnegyed része határozza el.

Ezen határozatnál a szavazatok fejenkint számíttatnak, a háromnegyed rész többségbe pedig a távollevők szavazatai nem tudhatók be.

2000 koronánál nagyobb becsértéket képviselő fakészlet nyilvános árverésen kívül csak a közigazgatási bizottság jóváhagyásával adható el.

37. §. Az árverési és szerződési feltételeknek és ezek kihirdetése módjának megállapításában, a kihirdetés végrehajtásának ellenőrzésében és az árverésen a közigazgatási bizottság kiküldöttje is közreműködhetik, ha pedig a szavazásra jogosult összes közös birtokosoknak fejenkint számítva legalább egynegyed része kívánja, közreműködni tartozik.

Az árverés napja és feltételei legalább 15 nappal előre kihirdetendők.

38. §. Ha a becsérték az első árverésen nem éretik el, második árverés hirdetendő s csak akkor, ha a becsérték a második árverésen sem éretik el, fogadható el a becsértéknél kisebb ajánlat. Ha a becsérték 2000 koronát meghaladott, a becsértéknél kisebb ajánlatot a közös birtokosok gyűlése csak a jelenlevő szavazásra jogosult közös birtokosok szavazatának háromnegyed részével fogadhat el. Ennél a határozatnál a szavazatok és a többség a 36. §. harmadik bekezdése szerint számítandók.

39. §. Ha a becsérték 2000 koronánál nagyobb, a közös birtokosok kötelesek az árverési hirdetményt, melybe mindenkor felveendő, hogy utóajánlatok egyáltalában nem fogadttatnak el, a közigazgatási bizottságnak betérjeszteni; a közigazgatási bizottságnak

pedig jogában áll az árverést megelőzőleg, vagy az árverés után nyolcz napon belül elrendelni, hogy az árverésre vonatkozó iratok az árverés befejezése után, az árverési eljárás hivatalból való felülvizsgálása végett, hozzá beterjesztessenek. A közigazgatási bizottság az árverési eljárás felülvizsgálása alapján hozott határozatát az iratok beterjesztésétől számított 30 napon belül a közös birtokosok gyűlésével közölni tartozik; ha ez alatt az idő alatt a közigazgatási bizottság nem intézkedik, az árverés következtében szükséges további intézkedések megtehetőek.

40. § Az elnököt és a 25. §-ban említett többi közegeket a közös birtokosok, a 27. §. értelmében összehívott gyűlésen, a határozatok hozatalára megszabott módon választják. A megválasztott elnök 8 nap alatt a közigazgatási bizottságnak bejelentendő.

Ha a közös birtokosok az elnököt és a 25. §-ban említett közegeket megválasztani és az elnököt bejelenteni elmulasztják, a közigazgatási bizottság a közös birtokosokat a választás megejtése végett gyűlésre hívja össze; ha pedig a választás ekkor sem sikerül, elnökül és végrehajtó közegekül, a szabályzatban megállapított hatáskörrel, ideiglenesen, arra alkalmas közös birtokosokat, vagy szükség esetében a közös birtokosok körén kívül álló más alkalmas egyéneket rendel ki.

41. §. Ha a közös birtokosok az elnök által összehívott gyűlésen meg nem jelennek, vagy a tárgyalásra kitűzött ügyekben határozatot nem hoznak, vagy ha a közigazgatási bizottság jogerőre emelkedett határozatainak végrehajtása iránt a gyűlés hatáskörébe tartozó intézkedéseket meg nem teszik, a közigazgatási bizottságnak jogában áll a gyűlés hatáskörét ideiglenesen az elnökre ruházni.

42. §. Ha az elnök a 25., 26., 27. és 41. §-okban meghatározott kötelességeit nem teljesíti, a közigazgatási bizottságnak jogában áll őt tisztétől elmozdítani és a közös birtokosok gyűlését uj elnök választására felhívni.

43. §. A közös birtokosok, addig is, a mig a végleges szervezkedés megtörténhetik (48. §.), kötelesek a jelen törvény életbe lépésétől számított két hónap alatt elnököt választani, vagy a menyiben elnökük már van, azt a jelen törvényben meghatározott elnöki hatáskör gyakorlására meghatalmazni és a megválasztott,

illetőleg meghatalmazott elnököt a közigazgatási bizottságnak bejelenteni.

Ha a közös birtokosok ennek a köteleességüknek eleget nem tesznek, a 40. §. második bekezdésében meghatározott jogkövetkezmények állanak be.

44. §. A 25. §-ban említett szabályzatot a közös birtokosok a 27. §. értelmében összehívott gyűlésen a határozatok hozatalára megszabott módon állapítják meg.

A szabályzatban az erdő és kopár terület szabatos megjelölésén kívül meg kell állapítani:

a) a közös birtokosok gyűlésének székhelyét, szervezetét és hatáskörét;

b) az elnök hatáskörét;

c) a közös birtokosok határozatainak végrehajtására hivatott közegek jogait és köteleégeit;

d) az alkalmazottak felfogadásának és alkalmazásának módját és feltételeit, valamint az alkalmazottak szolgálati utasítását;

e) azokat a rendszabályokat, a melyek a jelen §. b), c) és d) pontjaiban felsoroltak ellen kötelelességmulasztás, vagy szabálytalan eljárás esetében az ügyvitel akadálytalan menetének biztosítása végett alkalmazandók;

f) az erdei termékek és más haszonvételek értékesítésének szabályait;

g) a közös költségek kivetésének és beszedésének módját;

h) az anyag- és pénzkezelés szabályait.

i) az erdei haszonvételek természetben való gyakorlásának és a készpénzben befolyó jövedelem felosztásának szabályait.

A szabályzatnak ezek az intézkedési a 25.—43. §-okban foglalt rendelkezésektől nem térhetnek el.

45. §. A közös birtokosok kötelesek a jelen törvény életbe lépésétől számított egy éven belül a szavazásra jogosultak jegyzékét összeállítani és a szabályzatot megállapítani s a jegyzékét két példányban, a szabályzatot pedig három példányban a közigazgatási bizottsághoz betérjeszteni.

A jegyzék összeállításánál és a szabályzat megállapításánál a közigazgatási bizottság kiküldöttje is közreműködik.

46. §. A szavazásra jogosultak betérjesztett jegyzékét a köz-

igazgatási bizottság csak a netalán beadott panaszokra való tekintettel veszi bírálat alá. Panasz esetében a vitás kérdést az eddigi gyakorlatnak megfelelően dönti el s ehhez a határozatához képest a netalán szükséges kiigazításokat a jegyzék mindkét példányán megteszi.

A szabályzatot a közigazgatási bizottság, a m. kir. állami erdőhivatal és a kir. erdőfelügyelőség meghallgatásával, saját véleménye kíséretében a földművelésügyi miniszterhez terjeszti fel.

A földművelésügyi miniszter a felterjesztett szabályzatnak törvénybe vagy rendeletbe ütköző intézkedéseit megváltoztatja; más hiányok esetében pedig, záros határidő kitűzésével, a szabályzat módosítását, vagy új szabályzat készítését rendelheti el.

A változatlanul hagyott, vagy kiigazított jegyzéknek és a földművelésügyi miniszter által jóváhagyott szabályzatnak egyik példányát a közigazgatási bizottság visszatartja, másik példányát pedig az elnöknek leküldi.

47. §. Ha a közös birtokosok a szavazásra jogosultak jegyzékét vagy a szabályzatot a 45. §-ban meghatározott, illetőleg a földművelésügyi miniszter által a 46. §. alapján kitűzött határidőn belül be nem terjesztik, a szavazásra jogosultak jegyzékének összeállítása iránt ideiglenesen a közigazgatási bizottság intézkedik, a szabályzatot pedig, a közigazgatási bizottság javaslata alapján, ideiglenesen földművelésügyi miniszter állapítja meg.

48. §. A szavazásra jogosultak jegyzéke és a jóváhagyott, illetőleg megállapított szabályzat a földművelésügyi miniszternek a jóváhagyásra vonatkozó határozatával együtt a leérkezéstől számított 15 napon belül kihirdetendő. Ha a földművelésügyi miniszternek a szabályzat jóváhagyására, illetőleg megállapítására vonatkozó határozata ellen 15 napon belül panasz nem adatik be, vagy ha a netalán beadott panasz elintézését nyert, a szabályzat 30 napon belül a közös birtokosoknak e végből összehívott gyűlésén életbe léptetendő.

A szabályzat életbe léptetésével a 43. §. szerint bejelentett, illetőleg kirendelt elnök és a közös birtokosok által addig alkalmazott végrehajtó közegek működése megszűnik s a közös birtokosok kötelesek a szabályzat életbeléptetése végett összehívott gyűlé-

sen elnököt és végrehajtó közegeket választani és a végleges szervezkedés tekintetében szükséges egyéb intézkedéseket is megtenni.

Ha a közös birtokosok a jelen §. második bekezdésében említett kötelességüknek eleget nem tesznek, a 40. §. második bekezdésében meghatározott jogkövetkezmények állanak be.

49. §. A telekkönyvben fel kell jegyezni, hogy a 25. §. hatálya alá tartozó erdő és kopár terület közös használatát a jelen törvény értelmében alkotott szabályzat rendezi.

A közigazgatási bizottság a szabályzatnak egy hiteles példányát, a 46. §. utolsó bekezdésében említett intézkedésével egyidejűleg, telekkönyvi feljegyzés végett a telekkönyvi hatóságnak hivatalból megküldi.

A telekkönyvi feljegyzés és a feljegyzés törlése tárgyában követendő eljárást az igazságügyi minister rendeletileg szabályozza.

50. §. A jóváhagyott, illetőleg megállapított szabályzatnak módosítására, vagy egészen új szabályzattal való helyettesítésére a 44. §-t kell alkalmazni és a módosított, illetőleg az új szabályzatot három példányban be kell terjeszteni a közigazgatási bizottsághoz, mely a 46. §-nak a szabályzatra vonatkozó rendelkezései szerint jár el.

A közigazgatási bizottság a módosított, illetőleg az új szabályzatnak egy hiteles példányát a telekkönyvi okirat-gyűjteményben való elhelyezés végett a telekkönyvi hatóságnak hivatalból megküldi.

51. §. Ha a jóváhagyott, illetőleg megállapított szabályzat a 25. §. hatálya alá tartozó valamely erdőre, vagy kopár területre akár azért, mert a közös birtokosok később szerezték, akár más oknál fogva nem terjed ki, a közös birtokosok kötelesek a közigazgatási bizottság által kitűzött záros határidő alatt az ilyen erdőre, vagy kopár területre a szabályzat hatályát kiterjeszteni és e részben a közigazgatási bizottság útján a földmivelésügyi minister jóváhagyását kieszközölni, vagy pedig az 50. §. első bekezdésében foglalt rendelkezések megtartása mellett külön szabályzatot alkotni.

Ha a közös birtokosok a jelen §-ban meghatározott kötelességüknek eleget nem tesznek, a szabályzat kiterjesztése, illetőleg az új szabályzat megállapítása iránt, a közigazgatási bizottság meghallgatásával, a földmivelésügyi minister intézkedik.

A 49. §. rendelkezéseit a jelen §. eseteiben megfelelően kell alkalmazni.

52. §. a közigazgatási bizottság kiküldetésekre szükség esetében a m. kir. állami erdőhivatal közegeit is igénybe veheti.

53. §. A hatósági kiküldetések költségei abban az esetben, ha a kiküldetés a közös birtokosok kérelmére történt, vagy a közös birtokosok mulasztása folytán vált szükségessé, az érdekelt közös birtokosokat terhelik és a közadók módjára hajtának be.

54. §. A közös birtokosok gyűlésének határozatai ellen, a határozat kihirdetésétől számított 15 nap alatt, a közigazgatási bizottsághoz panasznak van helye.

Panaszszal élhet minden érdekelt fél és a közös birtokosok gyűlésének elnöke, habár nincs is érdekelve.

A közös birtokosok gyűlésének határozata ellen emelt panasz egymagában nem akadályozza a határozat végrehajtását, de a közigazgatási bizottság olyan esetekben, midőn a panasz érdemében azonnal nem határozhat, a megtámadott határozat végrehajtását előzetes intézkedéssel megtilthatja.

A kiküldetések iránti hatósági rendelkezések panaszszal meg nem támadhatók. A kiküldött eljárása ellen azonban a közigazgatási bizottsághoz panasznak van helye.

A közigazgatási bizottság határozatai ellen, továbbá a földmivelésügyi miniszternek a 31., 46., 47. és 51. §-okban említett határozatai ellen a közigazgatási bírósághoz panasznak van helye.

55. §. Azok a közös birtokosok, a kiknek a jelen törvény hatályba léptekor még nem volt a 25. §. hatálya alá tartozó erdejük vagy kopár területük és csak később jutnak ilyen erdő vagy kopár terület birtokába, szintén kötelesek a 25—54. §-okhoz alkalmazkodni, de reájuk nézve azokat a határidőket, melyek az idézett §-ok értelmében a jelen törvény hatályba léptétől számítandók, a közigazgatási bizottság által hozzájuk intézett felszólítástól kell számítani.

56. §. Ha a 25. §. hatálya alá tartozó valamely erdő vagy kopár terület két vagy több törvényhatóság területén fekszik, a földmivelésügyi miniszter határozza meg azt, hogy a jelen törvény «Második czim»-ében említett közigazgatási teendőket melyik törvényhatóság közigazgatási bizottsága teljesítse.

HARMADIK CZIM.

Záróhatározatok.

57. §. Az 1. és 2. §-okban említett erdők és kopár területek állami kezelése iránt a birtokosok és a földmivelésügyi minister között, illetőleg a birtokosok nevében a törvényhatóságok és a földmivelésügyi minister között létrejött szerződések határozatai helyébe a jelen törvény rendelkezései lépnek.

58. §. A jelen törvény életbe lépése előtt az 1. és 2. §-okban említett erdők és kopár területek kezelésére szervezett erdőtisztai intézmények a m. kir. állami erdőhivatalok szervezésével megszűnnek. A megszüntetett erdőtisztai intézményeknél az 1879. évi XXXI. törvénycikk 36. §-ában megszabott minősítéssel alkalmazott személyzetnek megfelelő alkalmazásáról vagy végellátásáról az állam gondoskodik.

59. §. Olyan kis-, vagy nagyközségnek és vagyonközségnek, melynek az 1. §. a) pontja értelmében állami kezelésbe adandó területe legalább 5000 kat. hold terjedelemmel bír, jogában áll a jelen törvény életbe lépésétől számított hat hónapon belül, illetőleg ennek az időnek letelte után, a 7. §. második bekezdésében meghatározott időpontokig a földmivelésügyi ministerhez írásban folyamodni az iránt, hogy erdejét és kopár területét az állami erdőhivatal helyett saját erdőtisztje által kezeltethesse.

A földmivelésügyi minister az ekként kért engedélyt, a közgazgatási bizottság meghallgatása után, a belügyi ministerrel egyetértésben adja meg, de csak abban az esetben, ha az illető erdő jövedelmezőségét a külön erdőtiszt tartásával járó költségek állandó fedezhetése szempontjából megfelelőnek és a kért külön kezelés sikerét egyéb tekintetben is kellőleg biztosítottnak találja.

A földmivelésügyi minister engedélye alapján külön erdőtiszt által kezelt erdő és kopár terület kezelését a m. kir. állami erdőhivatal évenként megvizsgálni és tapasztalatairól a földmivelésügyi ministernek jelentést tenni köteles.

A földmivelésügyi minister, ha arról győződik meg, hogy a kezelés az ilyen erdőkben és kopár területeken a czélszerű erdőgazdaság követelményeinek nem felel meg, a külön erdőtiszt tartására adott engedélyt a belügyi ministerrel egyetértésben vissza

vonhatja és az erdőnek és kopár területnek az állam kezelésébe való átadását rendelheti el.

A jelen §-ban a kis-, vagy nagyközségeknek és vagyonközségeknek nyújtott kedvezmény által sem az ebben a törvényben, sem az 1879. évi XXXI. törvényzikkben foglalt rendelkezések nem érintetnek.

60. §. A jelen törvényben szabályozott eljárással kapcsolatos beadványok és iratok bélyeg- és illetékmentesek. Ez a bélyeg- és illetékmentesség nem terjed ki a közös birtokosok és alkalmazot-
taik és más harmadik személyek közt létrejött jogügyletekre és a a fatermékek nyilvános árverésénél felvett árverési jegyző-
könyvekre.

61. §. A közigazgatási bizottságnak a jelen törvényben meg-
állapított hatáskörét, az 54. §. első, harmadik és negyedik bekez-
désében említett ügyeket kivéve, az 1879. évi XXXI. törvényzikk
26. §-ában említett háromtagu albizottság gyakorolja.

Az 54. §. első, harmadik és negyedik bekezdésében említett
ügyekben, az előbbi bekezdésben említett albizottság meghallga-
tásával, maga a közigazgatási bizottság határoz.

A jelen §. első bekezdése szerint az ott említett albizottság
hatásköréhez tartozó, de halasztást nem tűrő egyes esetekben, az
albizottság előadójának meghallgatásával, az albizottság elnöke
vagy helyettese saját felelősségére intézkedik, de intézkedését és
azt, hogy miért nem tartotta az ülést bevárhatónak, a legközelebbi
ülésnek bejelenteni tartozik.

62. §. A földmivelésügyi minister felhatalmaztatik, hogy a
jelen törvény végrehajtására vonatkozó rendeleteket kiadhassa, azo-
kat módosíthassa, vagy hatályon kívül helyezhesse.

63. §. Jelen törvény az 1890. évi. XIX. törvényzikk hatá-
lyát nem érinti.

64. §. Fiume városát és kerületét illetőleg felhatalmaztatik a
földmivelésügyi minister, hogy a jelen törvényt az ottani viszonyok-
nak megfelelőleg léptesse hatályba.

65. §. Jelen törvény végrehajtásával a földmivelésügyi, bel-
ügyi és igazságügyi ministerek bizatnak meg.

66. §. Jelen törvény életbe lépésének idejét a földmivelésügyi
minister rendelettel állapítja meg.

II.

Körrendelet.

valamennyi kincstári erdőhatóságnak.

(Gyümölcsösök létesítése ügyében.)

43,600/1898. sz. földm. min. — A gyümölcsstermelésnek felkarolása és minél szélesebb körben való megkedveltetése és egyszersmind támogatása érdekében kívánatosnak találtam, hogy az államerdészet közegei a jelzett czélok szolgálatában alkalmas módon közreműködjenek.

Nevezetesen gondoskodni kívánok arról, hogy a kincstári erdőhatóságok kerületeiben alkalmas helyeken megfelelő nagyságu gyümölcsösök telepíttessenek, még pedig mindenütt faalanyok és oltatványok nevelésére való faiskolákkal is ellátva. Ezek a gyümölcsösök és faiskolák mintaszerűen lesznek kezelendők, hogy a környékbeli lakosság számára vonzó példát nyujtsanak és hogy azokból a kincstári gyümölcsösök és a környékbeli lakosság faalanyokkal és oltványokkal ellátható legyen.

A jelzett cél megvalósítása érdekében utasítom az erdőhatóságot, hogy az alábbiak figyelembevételével a tervezett gyümölcsösök telepítésének és fentartásának tervét, valamint a megtelepítésre vonatkozó költségvetést 1899. évi január hó végeig elém terjeszse.

A gyümölcsösök és az ezekkel kapcsolatos faiskolák mindenütt, ahol a helyi viszonyok azt megengedik és a vidék gyümölcstenyésztésre alkalmas, legalább 400 és legfeljebb 800 négszögöl kiterjedésben, elsősorban az erdőtisztek és erdőőrök illetménykertjeiben vagy azok illetményföldjein, esetleg, ha ezeken arra alkalmas helyek nem volnának, — a szomszédos más kincstári földterületeken vagy végül az e czélra külön megszerzendő magánterületeken rendezendők be, olyképen, hogy idővel a gyümölcstermelésre alkalmas vidékeken lehetőség szerint az összes természetbeni lakással, illetve föld- vagy kertilletménynyel bíró kezelő erdőtisztek és a külső szolgálatban alkalmazott erdőőrök ily gyümölcsösök élvezetébe kerüljenek. — A gyümölcsösökkel kapcsolatos faiskolák számára az egész területnek legalább $\frac{1}{10}$ része kihasítandó.

Megjegyzem, hogy a gyümölcsösöknek és az ezekkel kapcsolatos faiskoláknak megtelepítése körül felmerülő összes költségeket

az erdőhatóság fogja viselni, ellenben ezeknek további fentartása és ápolása s nevezetesen a gyümölcsös gondozása mellett a faiskola művelése, gyümölcsfaalanyok és oltványok nevelése az illető erdőtiszteknek vagy erdőöröknek a kötelessége lesz, ugy azonban, hogy viszont a gyümölcsösnek termése teljesen az ő tulajdonukat fogja képezni s emellett az álltaluk fentartott faiskolákból a környékbeli lakosság számára vagy más kincstári gyümölcsös telepítéséhez engedélyem mellett kiosztandó gyümölcsfaalanyokért és oltványokért bizonyos darabonkint megállapított díjazásban fognak részesülni, amire nézve az árszabást később fogom megállapítani.

A fentebbiekben körvonalozott tervnek megvalósítására vézve megjegyzem, hogy a gyümölcsösök létesítését egy-egy erdőhatósági területben több évre elosztva, fokozatosan kell elővenni, hogy a költségek ne egyszerre merüljenek föl, másrészt, hogy a telepítendő gyümölcsösök a legelső sorban létesített faiskolákból faalanyokkal és oltványokkal kellő mértékben elláthatók legyenek.

Ezzel kapcsolatosan felhivom az erdőhatóságokat, hogy amennyiben kívánatosnak tartaná, hogy a gyümölestermelés iránt különösebben érdeklődő erdőőrei közül egyet vagy többet valamelyik közeli állami faiskolában az ültetésben, metszésben és nemesítésben gyakorlatilag kiképeztessek, — továbbá, ha szükségesnek mutatkoznék, hogy a megtelepítendő gyümölcsösök számára legalább is az első időben alanyul használandó csemetéket, oltóvesszőket és oltványokat bocsássak az erdőhatóságnak rendelkezésére: — abban az esethen ide ezekre nézve is tegye meg előterjesztését.

Kelt Budapesten, 1898. évi december hó 12.-én.

Darányi. s. k.

III.

Körrendelet

valamennyi kir. erdőfelügyelőségnek.

(A kopár területek egyöntetű nyilvántartása ügyében.)

78.011/1898. sz. földm. min. — Vonatkozással az 1895. évi 78,270 sz. alatt kiadott körrendeletre*) és a kopár területek nyilvántartásánál követendő egyöntetű eljárás szempontjából rendelem, hogy

*) Lásd alább.

az 1879. évi XXXI. t. cz. 165 §-ának és az 1894. évi XII. t. cz. 13. és 14. §-ainak hatálya alá eső kopár területek s illetve az azokra vonatkozó adatok és mozzanatok az ide csatolt minta szerinti nyilvántartásba jegyeztessenek s tartassanak nyilván.

Utasítom ennél fogva a kir. erdőfelügyelőséget, hogy a mellékelt nyomtatványokból a kerületéhez tartozó minden egyes törvényhatóság számára külön-külön füzetet készítvén, azokba az illető törvényhatósághoz tartozó kopár területeket s illetve az azokra vonatkozó adatokat megfelelően bejegyezze és a szükséghez képest a jövőben kiegészítse vagy kiigazítsa.

E nyilvántartás hivatva levén a kopárok felett gyakorlandó állami felügyelet teljesíthetése és azok beerdősítésének foganatosítása s előmozdítása érdekében teendő intézkedések céljaira kellő tájékoztatást nyújtani, figyelmeztetem a kir. erdőfelügyelőséget, hogy azt, a rendelkezésre álló adatok és eddig közvetlen szerzett tapasztalatok alapján lehetőleg pontosan állítsa össze és a nyilvántartás vezetésére a jövőben kiváló gondot fordítson.

Tájékozásképpen megjegyezni kívánom, hogy:

1. a kopár területekkel biró községek nevei a nyilvántartásba szolgabirói járasonként jegyzendők be az egyes szolgabirói járasok után, a kiegészítések és módosítások bejegyezhetése végett megfelelő szabad tér hagyandó;

2. a nyilvántartás 3-ik rovatába, „vagyonos“ vagy „szegény“ szó jelzéssel, az mutatandó ki, vajjon a kopár terület birtokosa az erdősítés költségeit önerejéből fedezni képes-e, illetve állami pénzsegélyre szorul-e?

3. a 7. rovat alá felveendők mindama kopár területek, melyeket a birtokosok önként, tehát az 1879. évi XXXI. t. cz. 165. §-a, vagy az 1894. évi XII. t. cz. 13. és 14. §-ai alapján való elrendelés előtt akár önköltségükön, akár pedig állami pénzsegély mellett már beerdősítettek, vagy ilyen módon beerdősíteni fognak.

4. a 8-ik rovat alatt azokat a kopár területek mutassa ki, melyeknek beerdősítése előreláthatólag csak a törvényes intézkedések megtétele után fog foganatosittatni;

5. a 13., 15., 17. és 19. rovatok alatt kimutatandók mindama kopár területek, melyek az illető év végéig akár önként, akár pedig

az idézett törvények alapján történt intézkedések következtében beerdősítették;

6. a 14-ik rovat alatt kitüntetendő az a pénzösszeg, melyet a birtokos a kopár terület beerdősítéséért jutalom, vagy állami pénzsegély czimen kapott;

7. a 16., 18. és 20. rovatok alatt pedig ama pénzösszeg mutató ki, mely a birtokosok részére állami pénzsegély czimen kiosztatott, az ezen években az illető birtokos részére adományozott erdősítési jutalom a megjegyzés rovatban tüntetendő ki ama területtel együtt, melynek beerdősítéseért a birtokos a jutalmat kapta.

Rendelem továbbá, hogy a nyilvántartás adatait esetről-esetre és a szükséghez képest kiegészítse s illetve módosítsa abból a czélból, hogy a kerületéhez tartozó kopárok állaga s az azokon teljesített erdősítések ügyállása, bármely időben pontosan megállapítható és kimutatható legyen.

Utasítom végül a kir. erdőfelügyelőséget, hogy a fentiek szerint és törvényhatóságokként összeállított nyilvántartásokból a csatolt nyomtatványok felhasználásával egy összesített nyilvántartást készítsen s azt, az adatoknak törvényhatóságokként történt összegezése után és az erdőfelügyelőség kerületét illetőleg az adatokat főösszegekben is kimutatva, legkésőbbben s személyes felelőség terhe alatt a jövő 1899. év február hó végéig hozzám terjeszse fel.

Budapesten, 1898 november hó 13.-án.

A minister megbízásából:

Sóltz Gyula.

IV.

Körrendelet

valamennyi királyi erdőfelügyelőségnek.

(A kopár területek kimutatása ügyében.)

78,270/1895. sz. — Hazánk kopár területeinek erdősítésére kiváló gondot fordítani s az erdősítési munkálatokat lehetőleg előmozdítani óhajtván, elhatároztam, hogy a kopár területek olyan birtokosai, kik az erdősítési munkálatok teljesítésére, — az erdősítésnek az 1879. évi XXXI. t. czikk 165. §-a alapján való elren-

delése előtt önként fognak vállalkozni, az erdősítés közgazdasági értékéhez és fontosságához, valamint a tényleg felmerült költségek magyságához képest megfelelő segélyezésben részesíttessenek s illetve, hogy az erdősítési munkálatok költségeinek megfelelő részét, a mennyiben ezt a rendelkezésemre álló hitel meg fogja engedni, az állam viselje.

Erre az elhatározásomra való figyelemmel s miután az ügyben teendő további intézkedések mulhatatlanul szükségessé teszik azt, hogy mindenekelőtt az állam által viselendő költségek legalább megközelítőleg kimutattassanak s az erdősítési munkálatok terve és sorrendje az elérhető előnyökre és közgazdasági haszonra való figyelemmel megállapíttassék, — utasítom a m. kir. erdőfelügyelőséget, hogy a kerületéhez tartozó azokat a kopár területeket, melyek az erdőtörvény 165. §-a alapján az erdők állagához lesznek csatolandók *s melyek tehát a jelenben erdőállag kiegészítő részét még nem képezik*, községenként s birtokosonként mutassa ki s a megjegyzés rovatában tüntesse ki azokat az összegeket, melyek a kérdésben levő terület beerdősítésével egybekötött költségek fedezéséhez holdanként szükségesek, abban az esetben, ha a felmerülő munkálatok szakszerűen s a közgazdasági érdekeknek megfelelő módon fognak teljesíttetni.

Minthogy pedig méltán elvárható az, hogy a vagyonosabb birtokosok az állami segélyt kisebb mértékben vegyék igénybe, s illetve az adható kedvezmények megállapításánál nem csak az erdősítés közgazdasági haszna és értéke, hanem a birtokos anyagi helyzete is lehetőleg figyelembe vétessék, utasítom továbbá a m. kir. erdőfelügyelőséget, hogy a fentebbiek értelmében készíttendő kimutatásban a birtokos anyagi helyzetére nézve is legjobb tudomása szerint nyilatkozzék s ezen nyilatkozatának előterjesztésénél különösen a szegény vagy anyagi zavarokkal küzdő községeket és a volt úrbéres közbirtokosságokat vegye figyelembe.

A kopár területeknek egészében és összeségében való kimutatása után, komoly megfontolás tárgyául kitüzendő az, hogy ezen kopár területek közül melyek azok, — melyek közgazdasági érdekekből elsősorban lennének beerdősítendők s nevezetesen, hogy az erdősítési munkálatok a legközelebbi 1896. és 1897. években hol és mily kiterjedésben lennének foganatosítandók.

Rendelem tehát, hogy a fentebbiek értelmében elkészítendő főkimutatás alapul vétele mellett külön kimutatást készítsen azokról a kopárokról, melyek beerdősítése elsősorban lenne szorgalmazandó — s hogy az erdősítési munkálatok sorrendjének megjelölése mellett nevezze meg azon birtokosokat, kik a kilátásba helyezendő kedvezmények mellett az 1896. év elején és annak folyamán felhivandók lennének arra, hogy az erdősítési munkálatokat az 1896. s illetve 1897. években kezdjék meg.

Az ügy sürgösségére való figyelemmel s miután multhatlanul megkívánom azt, hogy az elrendelt kimutatások legkésőbb idei deczember hó 30-áig hozzám felterjesztessenek, megengedem, hogy a kir. erdőfelügyelőség a kimutatásokat kerületének külön beutazása nélkül, a rendelkezésére álló, esetleg rövid uton megszerzendő adatok alapján állítsa össze s hogy nevezetesen a kopár területek kiterjedését csak megközelítőleg mutassa ki.

Mintogy azonban a jövőben a kopár területek lehetőleg pontosan és részletesen lesznek nyilvántartandók, már előzetesen figyelmeztetem a kir. erdőfelügyelőséget, hogy ezentul a kopárok nyilvántartására kiváló gondot fordítson s a nyilvántartást esetről esetre a szükséges adatok megszerzése után azonnal kiegészítse akként, hogy a kerületéhez tartozó kopárok állaga bármely időben pontosan megállapítható legyen.

Az itt tárgyalt kopárokon felül léteznek továbbá az erdők állagához tartozó olyan kihasznált vágások és területek, melyek szintén a kopárok jellegével bírnak s melyek az 1879. évi XXXI. t. cikk 165. §-a alapján beerdősítendő területektől a talaj minőségére s jelenlegi állapotára csak annyiban különböznek a mennyiben ezen területeket a birtokosok, az erdőtörvény 2., 4., 5., 17., 47. és 48. §-ai értelmében minden előzetes tárgyalás és kijelölés nélkül erdőrendészeti áthágás büntetésének terhe alatt beerdősíteni és a felmerülő kiadásokat sajátjukból fedezni kötelesek.

Ezeknek a régebbi czélszerűtlen gazdálkodás következményének tekinthető kopároknak, illetve kipurított vágásoknak beerdősítése azonban sok helyütt szintén nagy nehézséggel és anyagi áldozatokkal van egybekötve s előfordultak olyan esetek, hogy a régebben kihasznált erdőterületek birtokosai a legjobb akarat mellett sem voltak képesek az erdőtörvényben foglalt rendelkezéseknek meg-

felelni, csak azért, mivel a felmerülő kiadások viselését anyagi helyzetük nem engedte meg.

Nem zárkozom el tehát attól, hogy a mennyiben ezt a viszonyok és körülmények meg fogják engedni, az elkopárosodott erdőterületek birtokosai is némi kedvezményben részesíttessenek s az erdősírtési munkálatok teljesítése lehetőleg megkönnyíttessék.

Rendelem tehát, hogy az elkopárosodott erdőterületekről szintén egy kimutatást készítsen s abban a kopár erdőterület birtokosát s a területnek fekvését (melyik községben) is jelölje meg.

Ezen kimutatás, a fentebiek értelmében bemutatandó kimutatókkal egyidejűleg felterjesztendő s a jelentésben külön megjelölendők azon birtokosok, kik anyagi helyzetüknél s már tényleges viszonyoknál fogva elsősorban érdemesek arra, hogy az erdősírtési munkálatok teljesítésénél segítyeztessenek.

Végül rendelem, hogy miután az 1896. évre rendelkezésemre álló hitel ezen alkalommal egész pontossággal még meg nem állapítható s következőleg a segítyezésnek mily mértékben és kiterjedésben való gyakorlására biztos következtetések nem vonhatók, — a tervbe vett segítyezésről a birtokosokat mindaddig ne értesítse, míg a felterjesztendő kimutatósokra vonatkozó elhatározásom nem fog leérkezni.

Kelt Budapestén 1895. évi deczember hó 11-én.

Darányi, s. k.

V.

Jegyzőkönyv

a földmívelésügyi m. hir. ministerium szolgálati ügyköréhez tartozó állami erdőtiszték gyermekeinek nevelését segítyező alap intéző bizottságának Budapestén 1898. évi deczember hó 3-án tartott rendes üléséről.

Jelen voltak: Sóltz Gyula ministeri tanácsos, elnök, Horváth Sándor, Tavi Gusztáv és Bartha Gyula főerdőtanácsosok, bizottsági tagok, Nagy Károly erdőtanácsos a bizottság előadója; dr. Hoffmann Gyula erdész, az alap pénztárosa és Doroszlai Gábor kir. alerdőfelügyelő, jegyzőkönyvvezető.

Elnök üdvözli a megjelent bizottsági tagokat s az ülést

határozatképesnek nyilvánítván, megnyitja, továbbá megemlíti, hogy Szabó Adolf, Tomcsányi Gyula, Havas József és Simenszky Kálmán bizottsági tagok távolmaradásukat kimentették.

I. Előadó bemutatja a földmivvelésügyi m. kir. minister ur f. évi 33,680. sz. intézvényét, mely szerint az alap 1897. évi zárószámadását felülvizsgáltatván, azt helyesnek találta s ennélfogva felhatalmazza az intéző bizottságot, hogy a felelős számadók részére kiállított felmentvényeket kézbesithesse.

A leirat tudomásul vétetik és a felmentvények kiadása elhatározatik.

II. Előadó bemutatja özv. Petykó Józsefné folyamodványát, melyben Anna nevü leánya részére segílyt kér.

Folyamodó kérelme figyelembe nem vehető, mert a segílyösszegek a folyó tanévre már kiosztattak, a további segílyezésre nézve pedig csak a jelen tanév végével nyert iskolai bizonyítvánnyal felszerelt s az annak idején közhírré teendő pályázati felhívásra benyújtott kérvények lehetnek érdemleges elbírálás tárgyai.

A kérvény tehát ez értelemben elintézve visszaküldendő a folyamodónak.

III. Előadó továbbá bemutatja Csiby Lőrincz m. kir. erdőtanácsos, erdőakadémiai tanár folyamodványát, melyben annak bejelentése mellett, hogy Lőrincz fia f. évi november 1.-től megszűnt gymnasiumi tanuló lenni s a szabályzat 2. §-ában megjelölt tanintézetek egyikét sem látogatja, kéri, hogy a nevezett fia részére a jelen tanévre adományozott 100 frt segíly Sándor fiára átruháztassék.

Minthogy folyamodónak a gymnasiumot látogató Sándor fia a bemutatott bizonyítvány szerint az elmúlt iskolai évfolyamot jó eredménnyel végezte, a bizottság — az 1893. évi december hó 2.-án tartott ülés V. sz. határozatához hasonlóan — a kérvény figyelembevételét határozza el.

IV. Az alap pénztárosa betérjeszti és felolvassa az alapnak az 1898. év III. negyedének végén mutatkozott pénztári álladékokról szóló kimutatást, a mely szerint az alap tulajdonát képezik.

I. Értékpapirokban:

1. A magyar leszámítoló- és pénzváltó- bankban 50,000 korona névértékű korona- járadék	25,000	frt — kr.
2. A magyar leszámítoló- és pénzváltó- bankban 10,000 forint névértékű regále-kötvény	10,000	frt — kr.

II. Készpénzben:

1. A magyar leszámítoló- és pénzváltó- bankban a 21,487. sz. könyv szerint	12,041	frt 90 kr.
2. A magyar leszámítoló- és pénzváltó- bankban a 22,896. sz. könyv szerint	2,457	frt — kr.
3. Az erdészeti házipénztárban	53	frt 81 kr.
Összesen	49,552	frt 71 kr.

Ebből az összegből esik:

Az alaptőkére:

a) értékpapirokban	15,000	frt — kr.
b) takarékpénztári be- tétben	4,917	frt 57 kr.
	19,917	frt 57 kr.

2. A folyó kezelésre:

a) az 1898/99. tan- évre megszavazott 14,600 frt segélyből még ki nem fizetett összeg	13,455	frt — kr.
b) az 1898. év tiszta jövedelme	16,180	frt 14 kr.
Összesen	29,635	frt 14 kr.
	49,552	frt 71 kr.

Bemutatja és fölolvassa továbbá az ülés napján mutatkozó
pénztári álladékról szóló kimutatást, amely szerént van:

I. Értékpapirokban:

1. A magyar leszámítoló- és pénzváltó- bankban 50,000 korona névértékű korona- járadék	25,000	frt — kr.
2. A magyar leszámítoló- és pénzváltó- bankban 10,000 forint névértékű regále- kötvény	10,000	frt — kr.

II. Késpénzben :

1. A magyar leszámítoló- és pénzváltó- bankban a 21,487. sz. könyv szerént	11,758 frt 90 kr.
2. A magyar leszámítoló- és pénzváltó- bankban a 22,896. sz. könyv szerént	2,057 frt — kr.
3. Az erdészeti házipénztárban	99 frt 42 kr.
Összesen	48,915 frt 32 kr.

Ebből az összegből esik :

1. Az alaptőkére :

a) értékpapirokban	15,000 frt — kr.	
b) takarékpénztári be- tétékben	4,917 frt 57 kr.	19,917 frt 57 kr.

2. A folyó kezelésre :

a) az 1898/9. tanévre megszavazott 14,600 forint segélyből még ki nem fize- tett összeg	8,870 frt — kr.	
b) az 1898. évi tiszta jövedelem	20,127 frt 75 kr.	28,997 frt 75 kr.
Összesen		48,915 frt 32 kr.

A bizottság a pénztári jelentéseket tudomásul veszi s ezzel kapcsolatban egyttal megbizza az előadót, hogy a megfelelő lépéseket tegye meg az iránt, hogy az alap pénztárának a ministeri (erdő) számvevőség részéről évnegyedenként való rovincsolása a földművelésügyi minister ur által elrendeltessék.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

K. m. f.

Nagy Károly s. k., előadó.	Doroszlai Gábor s. k., jegyzőkönyvvezető.	Sóltz Gyula s. k., elnök.
-------------------------------	--	------------------------------

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

1898. évi november hóban.

A rövidítések magyarázata

ak. = alapítványi kamat; att. = alapítványi tőketörlesztés; k. a. = készpénz alapítvány; WKa. = Wagner Károly alapítvány; 1La. = grf. Tisza Lajos alapítvány; BAa. = Bedő Albert alapítvány; Asa. = Magyar erdőszítetek árvalányait segélyző alapítvány; td. = tagsági díj; hd. = hirdetési díj; ld. = lapdíj; kld. = kedvezményes lapdíj; pk. = postaköltség; Ert. = Erdészeti Rendeleték Tára; áb. = átfutó bevétel; rb. = rendkívüli bevétel; EL. = Erdészeti Lapok egyes füzetei; Npt. = Erdészeti Zsebnaptár; nvt I. = Erdészeti Növénytan I. rész; nvt II. = Erdészeti Növénytan II. rész; OFa. = O Felsége fénynyomata arczképe; Ecs. = Erdei facsemeték nevelése; Fcst. = Fekete Lajos. Főbb fanemek csemetéinek termesztése; Evü. = Fekete Lajos. Az erdei vetésről és ültetésről; Eht. = Erdőhasználatlan; ik. = takarékpénztári időközi kamatok; Ek. = Értékpapírok kamatai. Rz. = Erdőrendezéstan; FL. = Földes J. „Legelő-erdők”; M. L.: Márton Sándor: A legelő erdők berendezése stb.; EOT. = Magyar Erdészeti Oklevéltár; Eáh = Fekete Lajos. Az erdők ápolásáról és használatáról. Em. = Erdőműveléstan. Eép. I. = Erdészeti Építéstan. I. rész. Eb. = Az Erdők Berendezése.

Befizetések frt	Befizetések frt
Br. Atzél Lajos ak. 5.—, pk.	Gr. Batthyány Elemér ak. 10.—,
5.16	pk. —.11
Apáthy Vilmos td. 8.—, pk.	10.11
8.16	Beesky Antal td. 8.—, pk.
Ajtay János td. 8.—, pk.—.16	8.16
8.16	— .16
Állampénztár a földművelésügyi	Özv. Beiwinkler Károlyné ak.
m. kir. ministerium részére	7.50, pk. —.16
hd. 10.95 + 9.60 + 10.—	7.66
30.55	Bohus György td.
Gr. Apponyi Albert ak. 10.—,	8.—
pk. —.11	Bradofka Károly td. 4.—, pk.
10.11	4.15
Arnaut Miklós td. 4.—, pk.	Böhm Ferencz ak. 5.—, pk.
4.21	5.15
Aulinger Zsigmond td. 8.—,	— .15
pk. —.11	Balázs Sándor td. 8.—, pk.
8.11	8.16
Gr. Andrassy Tivadar m.fenesi	— .16
urad. erdőhivatala td. 8.—,	Bekény Aladár ak. 2.07, pk.
pk. —.16	2.23
8.16	— .16
F. Aigner Henrik Npt.	Bedő Albert lb. 87.50, üb. 1.43
1.70	88.93
Baeker Ignác td. 4.—, pk.	Brodzsky Gyula td. 16.—, pk.
4.16	16.21
Buxbaum Sándor lb. 82.50,	— .21
82.81	Bencze Gergely ak. 8.—, pk.
üb. —.31	8.16
Balogh Ernő td.	— .16
2.—	Berkes Ágost td. 8.—, pk.—.15
Baresay Károly nvt. I.	8.15
2.80	Borcun Péter td. 8.—, pk.
Barlay Sándor td. 8.—, pk.	8.16
8.16	— .16
— .16	Baka János td. 8.—, pk.—.16
8.16	8.16
Baranyay István td. 16.—, pk.	— .09
16.09	Bazin város pk.
— .16	—.12
8.16	

Befizetések frt		Befizetések frt	
Bérczi Márton ak. 8.—, pk.		Cseh Bertalan td. 24.—, pk.	
— .16	8.16	— .16	24.16
Bikkal Rezső td. 4.—, pk.		Czinzer Károly td. 8.—, pk.	
— .15	4.15	— .16	8.16
Bogdán község hd.	9.75		
Bossányi István ak. 8.—, pk.		Dezsényi Jenő td.	1.—
— .16	8.16	Dietl Ágoston ak.	1.—
Bazin város erdőhivatala td.		Dénes Géza td. 8.—, pk. —.16	8.16
8.—, pk. —.16	8.16	Dochnál József lb.	30.—
Bihari Ödön td. 16.—, pk. —.16	16.16	Diaconovich Sándor td.	4.—
Blaschek Ede kld. 3.—, pk.		Drevitzky Nándor td. 8.—, pk.	
— .16	3.16	— .15	8.15
Botos Lajos td.	8.—	Dezső Zsigmond ak. 8.—, pk.	
Bayer Ágoston td. 8.—, pk.		— .16	8.16
— .16	8.16	Dőry Dénes, Eép I.	5.60
Benke László td. 8.—, pk. —.16	8.16	Dunst Károly td. 8.—, pk. —.16	8.16
Borsod vármegye pénztára hd.	8.55	Debrői urad. erdőhivatal Parád	
Balogh Vilmos td.	5.—	hd.	3.35
Balint Imre td. 8.—, pk. —.16	8.16	Dworzszak Károly td. 4.—, pk.	
Balogh Kálmán td. 8.—, pk.		— .16	4.16
— .16	8.16	Dittert Gyula Eép I. 6.—, nvt.	
Blattny Ernő td.	19.55	II. 6.—	12.—
Boros Mór td. 8.—, pk. —.16	8.16		
Bauer Endre Em. 3.50, Eép I.		Eröss Gyula td.	1.—
6.10	9.60	Erdődi György ak. 8.—, pk.	
Baumgartl Ferencz td. 8.—,		— .16	8.16
pk. —.16	8.16	Ergel Sándor ak. 8.—, pk.	
Buhescu Terentius td. 4.—,		— .16	8.16
pk. —.15	4.15	Ebergényi Béla td.	8.—
Barger Guidó td. 5.28, pk.		Eltzenbaum Róbert td.	8.—
— .16	5.44	Ercsényi István td.	8.—
Béky Albert Eép I. 5.80, Ert.		Esztergom város td. 8.—, pk.	
— .30	6.10	— .16	8.16
Bencsik Sándor Eép I.	5.60	Érsek Árpád td. 5.75, pk. —.26	6.01
Bodnár Rikhard Eép I.	5.80		
Bárdos József td.	4.—	Fischle Frigyes td.	8.—
Boda Pál td.	16.—	Fóthi Nándor ak. 8.—, pk. —.16	8.16
Bodoni Miklós td.	3.—	Frank Lajos ak. 8.—, pk. —.16	8.16
Bodoni Miklós Eép I.	5.60	Furman Antal td.	10.—
Boor Károly td.	8.—	Faragó Mihály lb.	287.50
		Fatermelők és fakereskedők	
Cornides György td. 8.—, pk.		egyesülete td. 8.—, pk.	
— .16	8.16	— .09	8.09

	Befizetések	frt
Fabián Béla td. 6.—, pk. —.16	6.16	
Forberger Pál td. 8.—, pk. —.16	8.16	
Fekete Ferencz ak. 8.—, pk. —.16	8.16	
Frits Gyula td.	8.—	
Ferenczy Lajos td. 3.—	3.—	
Figura József td. 8.—, pk. —.16	8.16	
Füzy Zoltán ak. 8.—, pk. —.16	8.16	
Flatt Károly td. 8.—, pk. —.16	8.16	
Fogassy Gyula td. 10.10, pk. —.31	10.41	
Faragó Béla hd.	2.95	
Felső-öri szolgabíró hd.	6.90	
Fleischer Béla nvt. I.	2.80	
Fehér Pál ak.	2.—	
Földes Tamás td. 8.—, pk. —.16	8.16	
Ghyczy László td.	3.—	
Guttenberg Pál td. 8.—, pk. —.09	8.09	
Gruber Gyula td.	5.—	
Gasparik Pál td.	8.—	
Gerő Virgil F. L.	1.—	
Géczy Lajos td. 8.—, pk. —.16	8.16	
Göttmann Venczel td. 8.—, pk. —.16	8.16	
Graf Adolf td. 8.—, pk. —.16	8.16	
Gere András td.	15.—	
Gintner Bálint td. 8.—, pk. —.15	8.15	
Gere András td.	7.—	
Gölniczbánya város td. 8.—, pk. —.16	8.16	
Gönczi István td. 16.—, pk. —.16	16.16	
Gura Károly td. 8.—, pk. —.16	8.16	
Gálffy István td. 8.—, pk. —.15	8.15	
Gyula-jóvánczai postahivatal td. 8.—, pk. —.16	8.16	
Özv. Györke Istvánné ak. 3.—, pk. 16.—	3.16	
Goró Ferencz td. 8.—, pk. —.16	8.16	

	Befizetések	frt
Giller János td. 8.—, pk. —.15	8.15	
Győry Géza ak. 7.—, pk. —.15	7.15	
Geyer H. Viktor Eép I. 5.60, Ert. —.30, pk. —.20	6.10	
Gallay András td. 8.—, pk. —.16	8.16	
Girtl Mihály td.	2.—	
Gasser Lipót hd.	6.30	
Grohman József td.	8.—	
Horváth Ferencz Eép I.	3.60	
Hammersberg Géza td.	1.—	
Dr. Hoffmann Gyula td.	2.—	
Horváth Sándor üb.	—80	
Haasz Emil td. 8.— pk. —.09	8.09	
Hajdu János td. 8.25 nvt. I. 2.80 nvt. II. 6.—	17.05	
Halász József td.	8.—	
Halliárszky Samu td. 8.— pk. —.16	8.16	
Hammer Károly ak. 7.50 pk. —.16	7.66	
Hrabovszky Kelemen td. 8.— pk. —.16	8.16	
Horváthy Ferencz td. 8.— pk. —.16	8.16	
Heimpfner György td. 8.— pk. —.15	8.15	
Heim János td.	4.—	
Heim Károly td.	2.—	
Héjas Kálmán td.	16.—	
Hengye Frigyes td.	8.—	
Hoffmann Antal td. 8.— pk. —.16	8.16	
Henrich Viktor td. 8.— pk. —.16	8.16	
Hauptvogel Frigyes td. 8.— pk. —.16	8.16	
Hutytya Pál td. 8.— pk. —.16	8.16	
Hayden Antal td. 8.— pk. —.26	8.26	
Horváth Béla ak. 8.— pk. —.16	8.16	
Halassy György td. 8.— pk. —.15	8.15	
Héczey Lajos ak. 8.— pk. —.16	8.16	

Befizetések frt		Befizetések frt	
Hoffmann Ármin td. 8.— pk.		Krause Géza td. 8.— pk. —.15	8.15
— .16	8.16	Krause Géza nvt. II. 6.— Eép.	
Holfeld Henrik td. 8.— pk. —.16	8.16	I. 5.66	11.66
Hoznek Gyula Eép. I.	5.60	Kárpáti Laj. td. 8.— pk. —.16	8.16
Haberfelner Béla td. 8.— pk.		Kodolányi Gyula td. 16.— pk.	
— .16	8.16	— .16	16.16
Hets Antal hd.	2.15	Köttbaum Floristd. 8.— pk. —.16	8.16
Halasi László td. 8.— pk. —.16	8.16	Küzdy Árpád td. 8.— pk. —.16	8.16
Homieskó Aladár td.	8.—	Kézdi főszolgabíró hd.	9.30
Hodina Márton Npt.	1.50	Kiss István td. 8.— pk. —.16	8.16
Hallama Mihály td.	8.—	Köhler Béla td. 8.— pk. —.16	8.16
Havas János Eép. I.	5.66	Kósa József td. 4.— pk. —.16	4.16
		Kovács Gyula td. 8.— pk. —.16	8.16
Ipolyi Gábor lb. 150.— üb.		Kenessei Kálm. ak. 5.— pk. —.16	5.16
— .43	150.43	Kincses József td. 8.— pk. —.16	8.16
Inkey Istv. ak. 10.— pk. —.11	10.11	Kögl Árpád td. 8.— pk. —.16	8.16
Ihrig Vilmos td.	8.—	Kovács János td. 8.— pk. —.16	8.16
		Kugler István td. 4.— pk. —.16	4.16
Jurkovich János td.	3.—	Kolossy Imre td.	8.—
Jankó Sándor td.	2.—	Kraffszky Fer. td. 8.— pk. —.26	8.26
özv. Janák Lászlóné ak. 7.—		Krauze Károly td.	16.—
pk. —.16	7.16	Kemka Gyula td. 8.— pk. —.16	8.16
Jonica János td.	8.—	Knöbl Rezső td. 8.— pk. —.16	8.16
Janatka József erdőszindulóért		Kolozsváry Andor td. 8.— pk.	
és nemessziv-keringőért Asa	1.55	— .16	8.16
Juron Bernát td.	4.—	Kral Emil td. 8.— pk. —.15	8.15
Joerges A. özv. és fia Em.	35.06	Br. Kemény Kálmán td. 8.—	
Juhász Józ. td. 4.— pk. —.16	4.16	pk. —.16	8.16
Jeney Béla nvt. I.	2.80	Kostialik Istv. td. 8.— pk. —.15	8.15
Jonica János nvt. II. 6.06 Em.		Krajcsovic Rezső td. 8.— pk.	
3.50 Rz. 3.—	12.56	— .16	8.16
		Kiss Sándor td.	8.—
Kulzenreiter Károly nvt. II.	6.—	Költő Ferencz td. 8.— pk. —.16	8.16
Konez Ant. lb. 55.— üb. —.21	55.21	Környei Fer. td. 8.— pk. —.16	8.16
Kostyál Gyula td.	5.—	Kostenszky Béla td.	2.—
Kolozsvári erdőigazg. hd.	11.80	König János td. 8.— pk. —.15	8.15
Kovács Aladárak. 8.— pk. —.16	8.16	Kassa sz. kir. város att.	200.—
Kenéz Béla hd.	2.15	Kiszely Gyula td. 8.— pk. —.16	8.16
Kfeller Károly td. 8.— két erdőőr		Komka Zoltán td. 7.70 pk. —.16	7.86
rendbirságából Asa 8.—	16.—	Kovács Imre td.	8.—
Koren Ödön td. 8.— pk. —.09	8.09	Kilián Frigyes nvt. I.	4.—
Kacsanovszky J. A. td.	2.—	Kraft József td.	8.—
Klein Náthán ak. 8.— pk. —.16	8.16	Kenéz Ignác td. 8.— pk. —.16	8.16

Befizetések	frt	Befizetések	frt
Kozelka Pál td.	10.—	Moldvai Vilmos Éép. I.	5.85
Kassa-oderbergi vasut hd.	17.28	Magócsy János ld.	67.50 üb.
Z. Knöpfler Károly ak.	8.—	—,29	67.79
Kun István Éép. I.	4.60	Micháhus Sán. ak.	12.35 pk.—16 12.51
Körmöczbánya város hd.	19.45	Marsovszky Ede td.	8.— pk.—09 8.09
Kolbenheyer József td.	10.50	Mayer József td.	31.75 per-
perköltség	4.50	költség	4.25
Kun István Éép. I. pótlás	1.06	—	36.—
N. Kiss Ernő td.	4.—	Modor város td.	8.— pk.—16 8.16
Kézdivásárhelyi főszolgab. hd.	9.70	Murányi Kár. td.	8.— pk.—16 8.16
Konecz Antal lb.	100.—	Miklós Lajos ak.	7.75 pk.—16 7.91
Levitzky Albert lb.	162.50 üb.	Máhr Károly td.	8.— pk.—16 8.16
—,54	163.04	Masztics Ádám td.	8.— pk.—16 8.16
Latinák Vilmos td.	8.—	Metzli Kamill td.	8.— pk.—16 8.16
Lehoczky György td.	2.—	Mikolásek György td.	8.— pk.
Lipesev László td.	4.—	—,16	8.16
özv. Lavotta Albertné helyett		Mayer Gyula td.	8. pk.—16... 8.16
Dr. Lavotta J. ak.	5.—	Matavovszky Árpád td.	8.—
Láhner Károly td.	4.—	pk.—,16	8.16
Lőcse város ak.	5.— pk.—16 5.16	Molitoris Emil 1899. Npt.	1.50
Ludmann Miksa td.	4.—	Markoesány Ferencz td.	6.—
Lánczy Antal ak.	7.50 pk.—15 7.65	Molitoris Emil td.	8.— pk.—15 8.15
Lorentz Győző td.	8.— pk.—09 8.09	Müller Robert td.	8.— pk.—15 8.15
Lányi Adolf td.	8.— pk.—16 8.16	Murinay György td.	8.— pk.—15 8.15
Lollok József td.	4.— pk.—16 4.16	Marcon Antal td.	8.— pk.—16 8.16
Lévai Simon ak.	25.40 pk.—16 25.66	Michna Bertalan td.	6.—
Laukó Sándor ak.	8.— pk.—16 8.16	May Frigyes td.	8.— pk.—16 8.16
Leitner Ján. td.	16.— pk.—16 16.16	Mirtse János td.	3.—
Levendovszky Nándor td.	8.—	Mátéffy Árpád td.	24.— pk.
Lonkay Antal ak.	8.— pk.—15 8.15	—,31	24.31
Lohr Antal td.	8.— pk.—16 8.16	Mayer Gyula hd.	5.75
Lux János td.	4.—	Mezey Arthur td.	8.— pk.—16 8.16
özv. Loványi Lénárdné ak.	8.—	Moson várm. pénzt. Magy.-Óvár	
pk.—,15	8.15	hd.	8.50
Langhammer József Éép. I.	5.60	Moór Pál nvt. I.	2.80
Lugosi erdőigazg. hd.	16.35	Nagy Károly Budapesten td.	8.—
Lattyák Sándor td.	4.—	Nadhera Pál ak.	8.— pk.—16 8.16
Dr. Loncsár József td.	8.— pk.	Neuberger test. td.	8.— pk.—16 8.16
—,16	8.16	Nágl Ernő td.	8.— pk.—16 8.16
Linszky Károly Éép. I.	5.85	Németh Pál td.	8.— pk.—16 8.13
Npt. 1.—	6.85	Nickmann Rezső td.	8.— pk.
Lehrmann Béla Éép. I.	5.66	—,16	8.16
		Nürnbergi Józs. td.	8.— pk.—16 8.16

Befizetések frt		Befizetések frt	
Dr. Novák Károly td.	8.—	Pischl Pál ak. 6.— pk. —.16	6.16
Nemes Károly td. 8.— pk. —.16	8.16	Petzmann Adolf td. 2.— pk.	
Nagy György ak. 8.— pk. —.16	8.16	— .16	2.16
Naszladi Sánd. td. 8.— pk. —.21	8.21	Pultz Ferencz td. 8.— pk. —.16	8.16
Novák János td. 8.— pk. —.16	8.16	Puskás Jenő td. 8.— pk. —.16	8.16
Nyul Sándor Eép. I.	5.85	Pilz Ottó Eép. I.	5.60
Nóghé László td. 8.— pk. —.16	8.16	Pintér Ferencz td. 8.— pk. —.16	8.16
Ifj. Nagel Ottó Npt.	1.50	Pótsa József td. 8.— pk. —.16	8.16
Nickmann Róbert td.	8.—	Partos Vilmos td. 4.— pk. —.16	4.16
Novák Ferencz td. 8.— pk. —.16	8.16	Pehán Gusztáv td. 8.— pk. —.16	8.16
Neuhöfer és fia hd.	5.25	Puskás Ferencz td. 8.— pk.	
Nitnausz Gyul. td. 8.— pk. —.16	8.16	— .16	8.16
Nyitrai székes-káptalan hd. ...	6.15	Popu Ágoston td. 8.— pk. —.16	8.16
Nagy Vincze td. 8.— pk. —.16 ...	8.16	Pomarius Alfréd td. 8.— pk.	
Német Márton td. 8.— pk. —.26	8.26	— .16	8.16
Oesterreicher Lujza lb. 187.50		Prohászka Lajos ak. 8.— pk.	
üb. —. 50	188.—	— .15	8.15
Odescalchy Arthur ak. 9.— pk.		Payer Sándor ak. 8.— pk. —.16	8.16
— .16	9.16	Pensl Antal td. 8.— pk. —.16	8.16
Otoesácsi erdőhiv. ld.	7.95	Porubszky Károly ak.	8.—
Orlovsky Gyula td. 8.— pk.		Prónay László ak.	8.—
— .16	8.16	Polnisch Árpád td. 8.— pk.	
Obrincsák Ernő td. 16.— pk.		— .16	8.16
— .10	16.10	Preiszner Nándor ak. 8.— pk.	
Odor Ignác td. 8.— pk. —.31 ...	8.31	— .26	8.26
Ónodi Ferencz td. 8.— pk. —.31	8.31	Pilászy Endre td. 8.— pk. —.15	8.15
Ostadal Jenő td.	8.—	Pintér Mihály td. 8.— pk. —.16	8.16
Osztr.-magy. államvasuttsárs. hd.	11.28	Pfalz Károly td. 8.— pk. —.16	8.16
		Pfeifer Nándor Ert.	2.90
Pállfy Alajos ak. 8.— pk. —.16	8.16	Rend Domokos td.	4.—
Plech József td.	3.—	Rózsay Rezső ak.	7.—
Persian Iván lb. 82.50, üb. —.30	82.80	Özv. Ringler Károlyné ak. 16.—	
Pitroff Kornél ak. 4.— pk. —.16	4.16	pk. —.16	16.16
Podhányi József E. L.	3.—	Ruttkay Géza att.	5.—
Papp János ak. 16.— pk. —.16	16.16	Révai Leó nvt. I. 4.— nvt. II.	
Patzl Jenő td. 8.— pk. —.16	8.16	9.—	13.—
Polák Ferencz td. 8.— pk. —.16	8.16	Rausch Ferencz td. 8.— pk.	
Pál Tamás td. 8.— pk. —.16	8.16	— .09	8.09
Parragh Béla ak.	16.—	Ifj. Roszinszky János td.	16.—
Pilez Ottó td. 8.— pk. —.16 ...	8.16	Rochlitz Nándor ak. 8.— pk.	
Podhraczký András td. 8.—		— .16	8.16
pk. —.16	8.16	Ribiczey Béla td. 8.— pk. —.16	8.16

Befizetések frt		Befizetések frt	
Repászky István td. 8.— pk.		Steiner Mór td. 8.—, pk. —.09	8.09
— .16	8.16	Szepessy Elek td.	2.—
Rades Dávid td. 8.— pk. —.16	8.16	Schmidt Román td. 4.—, pk.	
Reschner Rezső td.	5.—	— .16	4.16
Riesz László td.	16.—	Szvboda Mihály td. 8.—, pk.	
Razgha Dezső td. 3.55 pk. —.16	3.71	— .16	8.16
Revoczky Béla td. 8.— pk. —.15	8.15	Sághy Kálmán ak. 16.—, pk.	
Reithofer Ferencz td. 8.— pk.		— .16	16.16
— .16	8.16	Segercianu Vazul td. 8.—, pk.	
Rejtő Adolf td. 8.— pk. —.16	8.16	— .16	8.16
Rossipál Ede td. 8.— pk. —.06	8.06	Szimon Béla td. 8.—, pk. —.16	8.16
Br. Radvánszky Géza ak. 10.—		Seide Róbert td. 8.—, pk.	
pk. —.16	10.16	— .16	8.16
Ratkovszky Károly Eép. I.	5.96	Scholtész Henrik td. 8.—, pk.	
Reindl Károly td. 8.— pk. —.16	8.16	— .16	8.16
Retter Frigyes td. 8.— pk. —.16	8.16	Somogyi Géza td. 8.—, pk.	
Rimler Pál td. 8.— pk. —.16	8.16	— .16	8.16
Röhrich Márton td. 8.— pk.		Steller Ede td.	3.—
— .16	8.16	Szalay József td. 8.—, pk.	
Riethmüller Ármin td. 8.— pk.		— .16	8.16
— .16	8.16	Sander János td. 8.—, pk.	
Radosnai püspöki erdőhivatal		— .16	8.16
hd.	2.55	Schuster Jenő td. 8.—, pk.	
Rináldi Ottó td. 8.— pk. —.16	8.16	— .16	8.16
Ráner Sándor td.	4.—	Sengschmied Frigyes td. 8.—,	
		pk. —.16	8.16
Selmeczbányai bánya- és er-		Szepesházy Kálmán td. 8.—,	
dészakadémia hd.	10.85	pk. —.15	8.15
Dr. Szentgyörgyi Imre lb. 215.—,		Salzberger József td. 8.—, pk.	
üb. —.50	215.50	— .15	8.15
Schiffer Miksa lb. 237.50, üb.		Schmidt Gáspár td. 8.—, pk.	
1.—	238.50	— .16	8.16
Saághy Lajos td.	8.—	Szelényi Gusztáv td. 8.—, pk.	
Soóky Gyula ld.	8.—	— .16	8.16
Gr. Széchenyi Béla hd.	6.55	Sailer György td. 5.05, per-	
Szabó József ak. 8.—, pk. —.16	8.16	költség 14.95	20.—
Szarkásy János ak. 8.—, pk.		Schmidt Arthur td. 8.—, pk.	
— .16	8.16	— .16	8.16
Schantzer Ignác td. 8.—, pk.		Szokoloczy József td. 8.—, pk.	
— .16	8.16	— .16	8.16
Schulhof és Hecht td. 8.—,		Spotkovszky József td. 8.—,	
pk. —.09	8.09	pk. —.15	8.15
Somogy Lajos td.	6.—	Stark Dezső td.	3.—

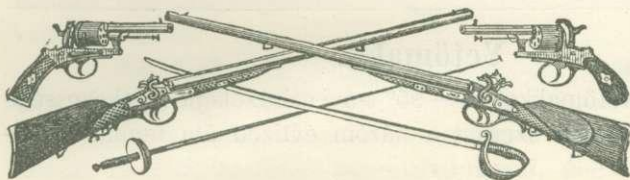
	Befizetések	frt		Befizetések	frt
Szántó Mihály td. 8.—, pk.			Tonházy Gyula td. 8.—, pk.		
— .16	8.16		— .09	8.09	
Schustek Vilmos td.	8.—		Tausch Rezső td. 8.—, pk. —.16	8.16	
Seidner Bernát td. 8.—, pk.			K. Tarsoly Árpád td.	4.—	
— .16	8.16		Tothpál István td. 4.—, pk.		
Sterba Szabolcz Eép I.	5.60		— .16	4.16	
Stankovánszky János ak. 8.—,			Tatarek Kálmán td. 8.—, pk.		
pk. —.16	8.16		— .16	8.16	
Székely István td. 8.—, pk.			Tauber Manó td. 8.—, pk. —.16	8.16	
— .15	8.15		Tirts Rezső td. 8.—, pk. —.16	8.16	
Sterba Szabolcs td. 8.—, pk.			Teuchert Károly td. 8.—, pk.		
— .15	8.15		— .16	8.16	
Szilágyi Imre Npt.	1.65		Tóth Ferencz td. 4.—, pk. —.16	4.16	
Szivós Gyula td. 8.—, pk.			Gr. Teleki Árvéd td. 8.—, pk.		
— .16	8.16		— .16	8.16	
Szondy János td. 24.—, pk.			Takács Miklós td. 8.—, pk.		
1.—	25.—		— .16	8.16	
Schmidt Zsigmond td.	9.—		Trsztyánszky László td. 8.—,		
Sefl János td. 8.—, pk. —.16	8.16		pk. —.16	8.16	
Sényi János td. 8.—, pk. —.16	8.16		Török Ödön ld.	2.—	
Soóvári erdőrendezés Ert.	— .75		Teltsch Kornél td. 8.—, pk.		
Spissak Gyula td. 8.—, pk.			— .15	8.15	
— .26, Eép. I. 5.60	13.86		Téglás Károly td. 8.—, pk.		
Szokoly Elemér td. 8.—, pk.			— .16	8.16	
— .20	8.20		Teutschländer József td. 8.—,		
Stefánszky Ferencz td. 2.—,			pk. —.16	8.16	
pk. —.26	2.26		Török Gábor td. 8.—, pk. —.16	8.16	
Spanyol Géza Eép I.	5.60		Tanos Pál ak. 8.—, pk. —.16	8.16	
Sümegh Vilmos ak. 8.—, pk.			Timok János td. 8.—, pk. —.16	8.16	
— .16	8.16		Thyr János td.	10.—	
Szvboda Zenó td.	8.—		Tompa Kálmán td.	5.—	
Scholtz Gyula td. 8.—, pk.			Trauer Gyula td. 8.—, pk. —.16	8.16	
— .16	8.16		Tomassek Miklós td.	8.—	
Szepesi Gusztáv td.	8.—		Tóbiás Miklós Eép I.	5.60	
Schmidt Ferencz td.	4.—		Tompa Ferencz td. 7.86, pk.		
Szolnok-Doboka vármegye pénz-			— .16	8.02	
tára Deés hd.	6.55		Török Ödön ld.	2.—	
Törzs Kálmán lb. 80.—, üb.			Ujházy Dénes att. 20.—, ak.		
— .28	80.28		1.—, pk. —.06	21.06	
Tichy Kálmán td.	1.—		Ulreich Gyula td.	14.—	
Törzsök István td.	8.—		Ujsághy Zsigmond td. 8.—,		
Tóth József td. 6.—, pk. —.09	6.09		pk. — 16	8.16	

Befizetések frt		Befizetések frt	
Urbán Rezső td. 16.—, pk.		Weismayer Oszkár td. 8.—,	
— .16	16.16	pk. —.16	8.16
Udvardi József td. 8.—, pk.		Wittich Lajos td. 8.—, pk. —.16	8.16
— .16	8.16	Weidmann József td. 8.—, pk.	
Urbánszky István td. 8.—, pk.		— .16	8.16
— .16	8.16	Wiegandt Henrik Npt.	1.15
Ujfalussy Zoltán td. 8.—, pk.		Woher Jenő td. 7.80, pk. —.20,	
— .16	8.16	Npt. 1.20	9.20
Ifj. Várossy Károly ak. 7.50,		Zathureczky Vilmos td. ...	1.—
pk. —.16	7.66	Zankó Emil, két erdőőr rend-	
Vaszary Antal td. 8.—, pk.		bírságából Wka. ...	5.95
— .16	8.16	Zachár István td. ...	8.—
Ifj. Vermes György td. 12.70,		Zwikelsdorfer János td. ...	3.—
pk. —.16	12.86	Zarka Miklós ak. 10.—, pk.	
Vigh József td. 8.—, pk. —.16	8.16	— .09	10.09
Vermes Aladár td. 4.—, pk.		Zachár Jakab td. ...	8.—
— .16	4.16	Zareczky Pál ak. 16.—, pk.	
Vermes Győző td. 8.—, pk.		— .16	16.16
— .16	8.16	Zsabka János td. —.95, perk.	
Veláncsics István td. 8.—, pk.		3.05	4.—
— .21, Eép I. 5.60	13.81	Zdeborszky József td. 8.—, pk.	
Velics János td. 8.—, pk. —.16	8.16	— .15	8.15
Br. Vécsey József td. 8.—, pk.		Zimmermann Gusztáv td. 4.—,	
— .16	8.16	pk. —.16	4.16
Végh Gyula td. 8.—, Npt.		Zudor Béla td. 8.—, pk. —.16	8.16
1899 1.05	9.05	Zeller Géza td. 8.—, pk. —.16	8.16
Vodicska Ferencz td. 24.—,		Zirin György td. 8.—, pk. —.16	8.16
pk. —.16	24.16	Zathureczky Gyula td. 8.—,	
Wolf György td. ...	2.—	pk. —.16	8.16
Wilhelm Gyula td. ...	8.—	Zsivánovics Zsiva td. 8.—, pk.	
Weszely Alajos td. 8.—, pk.		— .16	8.16
— .16	8.16	Zachár Gyula td. 8.—, pk.	
Wiegandt Henrik td. ...	10.—	— .15	8.15
Woher Lajos td. 8.—, pk.		Zezulka János td. 16.—, pk.	
— .16	8.16	— .16	16.16
Winkler Ferencz td. 8.—, pk.		Zalaegerszegi erdőhidatal Npt.	11.—
— .16	8.16	November hóban befolyt	6,007.85
Wellibil Károly td. 8.—, pk. —.16	8.16	Jan.-okt. havi bevétel	26,049.34
Wagner Vilmos ak. 7.—, pk.		Összesen	32,057.19
— .09	7.09		

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronkint negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronkint harmincz (30) krajczár, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenkint husz (20) krajczár számíttatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számíttatnak.

Fontos utazók-
nak, vadászok-
nak, tiszteknek
és másoknak.

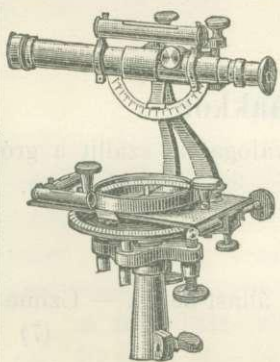
Revolverk,
fegyverek,

VADÁSZATI ESZKÖZÖK, KÜLÖNFÉLE EGYENRUHÁK,
valamint a fegyverszakba vágó mindennemű czikkek

BÉCS, Ottakring **GASSER LIPÓT** **Raktár BÉCS,**
Festgasse 11/13. I., Kohlmarkt 9.

cs. és kir. udvari és hadsereg-fegyvergyáros fegyvergyára által, jót-
állás mellett legjobb minőségben és legolcsóbb árakon szállíttatnak.

(1) Illusztrált árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

**Egyetemes busszóla-műszereket
és erdei busszólákat**

optikai távolságméréssel.

Ár 65 frttól felfelé.

Mérő-asztalokat nézgvonalzókkal, mérő-
szalagokat, faatlalókat, rajzeszközöket, terü-
letmérőket (planimeter), valamint mindennemű földmé-
részi műszereket készít a legpontosabb kivitel biztosításával

NEUHÖFER és FIA

csász. és kir. udvari látszerész- és műszergyáros

Bécs, (I., Kohlmarkt 8.)

Kimerítő illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.
Javításokat leggyorsabban és legpontosabban teljesít. Minden-
féle műszerből készletet tart. (2. XX. r.)

Házi gomba
nevelés-falak és penészképződés ellen
lakások, raktárakban stb. csak is
a szab. antimerulion hasznát.
Leírása ingyen. 10 éri jótállás!
Barthel Mihály és Társa
 Bécs, X.
 Magy. levelezés
 Carbolineum
 Földtápi.
 Takarmánymész
 Olaj és zsírkémiek
 Padlórafényezés

Vetőmakk.

Szlavoniai vetőmakkot, 90—95°/o-nyi csirázóképesség kezessége mellett szállít válfajok szerint a három évtized óta fennálló kiviteli cég.

Sziszeken.

Planer Károly.

(4. IV. 7.)

Őszi vetésre

ajánl mindennemű erdészeti magot, *kitűnő minőségű jegenyefenyő magot, kocsános és kocsántalan tölgymakkot* gyors és magas csiraképesség szavatolása mellett a „Magyar Fenyőmag Pergető Intézet”, Faragó Béla, Zala-Egerszegén. Árjegyzék és elismerő nyilatkozatok gyűjteménye kívánatra bérmentve küldetik.

(5 III 6)

Kocsános tölgy vető-makkot

elősmert jó minőségben és gondosan kiválogatva szállít a gróf Schönborn-uradalom igazgatósága

Munkács.

(6 II 3)

Végzett erdőri szakiskolai növendék állást keres. — Czime: Polonyi Kálmán Herczegfalva (Fehér vm.).

(7)

Pályázat famesteri állomásokra.

6886/1898. szám. — Az alulirt m. kir. erdőigazgatóság ke-
rületében Kolozsvár székhelyvel négyszáznyolezvan (480) forint
évi fizetés mellett egy I. osztályu és Torda székhelyvel négyszáz-
husz (420) forint évi fizetés mellett egy II. osztályu famesteri állo-
más jött üresedésbe és mindkét állomással a rendszeresített egyéb
illetmények is egybekötvék.

Ezen állomások betöltéséhez a kömives- és ácsplléri vizsga
letételén kívül szükséges a vízi és polgári építkezésekben, illetve
az ezekre vonatkozó tervek és költségvetések készítésében való
jártasság; az építkezéseknek a megállapított tervek és költség-
vetések szerénti vezetésére való gyakorlati képesség okmányokkal
való igazolása.

Felhivatnak ezen állomásokat elnyerni óhajtok, miszerint ép,
erős testalkatukat, különösen jól látó, halló- és beszélőképességü-
ket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos vagy honvéd-
törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, életkorukat és illetősé-
güket anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek
szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal fel-
szerelt folyamodványaikat az 1899. évi január 15.-éig ezen magy.
kir. erdőigazgatósághoz, még pedig az államszolgálatban levők
felettes hatóságuk, magánosok pedig az illetékes közigazgatási
hatóságok útján benyújtani.

Kolozsvárt, 1898. évi deczember hó 28.-án.

(8)

M. kir. erdőigazgatóság.

Árverési hirdetmény.

15238/98. kig. szám. — A mihálkai volt urbéresék erdejé-
ből eladásra engedélyezett 400 darab műfára alkalmas, gyöktön és
mellmagasságban kibélyegzett tölgyfa 1899. év január 23.-án dél-
előtt 10 órakor Mihálkán, a gör. kath. lelkészlak helyiségében,
zárt írásbeli és nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

A fenti fakészletből a mellmagasságban 330 törzs 24—43
cm., 70 törzs 43—74 *cm.* átmérőjü. A 400 törzsben mintegy 350

köbméter fatömeg van. Becsár mint kikiáltási ár 2433 frt, bánópénz 250 forint.

Bánópénzzel ellátandó zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdéséig alólrít árverést vezető kezeihez benyújthatók. Az ajánlatban kiteendő, hogy árverelő az árverési feltételeket ismeri s magát azoknak feltétlenül aláveti.

A részletes árverési felételek a huszti szolgabírói hivatalnál, a nagyágvizi m. kir. erdőgondnokságnál s a sófalvi körjegyzőnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Huszt, 1898. december 10.-én.

(9)

Toma Jenő, főszolgabíró.

Árverési hirdetmény.

2292/98. szám. — Bereczk község (Háromszék vármegye) tulajdonát képező „Páltin“ nevű erdőrész „C“ üzemosztály I. tagjának 1—12. osztágaiban összesen 948·8 k. holdon található és szakértői becslés szerint 132,273 tömörköbméterben megállapított lucz- és jegenyefenyő műfa, melynek egyszerre leendő eladása a 2754¹/₂—898. számú magas rendelettel engedélyezettett, 1899. évi január hó 15.-én Bereczk község házánál írásbeli zárt ajánlattal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 26,459 frt 60 kr., azaz Huszonhatezernégyszázötvenkilencz forint 60 kr.

Árverezni szándékozók kötelesek az árverés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10 (tiz) százalékát bánatpénz gyanánt az árverező biztos kezéhez letenni.

Írásbeli zárt ajánlatokhoz, melyek a szóbeli árverés megkezdése előtt nyujtandók be, szintén fenti összegű bánatpénz, vagy óvadékképes értékpapír melléklendő. Utóajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Megjegyeztetik, hogy az eladás tárgyát képező erdőrész Oitoz-teleptől — a honnan 12 km. hosszú műut vezet Bereczk községig — mintegy 17 km. távolságra fekszik.

Az árverési és szerződési feltételek Bereczk község előljáró-

ságánál és a bereczki m. kir. erdőgondnokságnál — hol vevő
bővebb felvilágosításokat kaphat — bármikor megtekinthetők.

Bereczk, 1898. évi november hó 30.

Balás Pál,
jegyző.

Farkas Ignácz,
k. biró. (10)

Árverési hirdetmény.

15,958/1898. sz. — Máramaros vármegyében fekvő Ötvösfalva
község Dubrova nevü erdejéből eladásra engedélyezett gyöktön és
mellmagasságban kibélyegezett s mintegy 2908 köbméter fatömeg-
gel biró technikai czélokra alkalmas 1600 darab tölgyfa a jövő
1899. évi január 24.-én Ötvösfalván a községházánál nyilvános szó
és írásbeli árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 17190 frt 50 kr., mint becsár, bánatpénz
1700 frt.

Vételár felerésze az árverést követő 8 nap alatt, másik fele-
része a fadöntés megkezdésekor fizetendő.

Bánópénzzel ellátandó zárt írásbeli ajánlatok, melyekben
árverezők kijelenteni tartoznak, hogy az árverési feltételeket ismerik
s magukat azoknak alávetik, a szóbeli árverés megkezdéséig
alólírt árverést vezető kezeihez benyujthatók.

Utóajánlatok el nem fogadtatnak.

Részletes árverési feltételek Ötvösfalva község elöljáróságá-
nál s a huszti szolgabírói hivatalnál megtekinthetők.

Kelt Huszton, 1898. évi december hó 20.-án.

(11)

Toma Jenő,
főszolgabíró.

Főerdész kerestetik

ki a magyar és német nyelvet tökéletesen bírja, tótul beszél s a
magyar erdő-törvények 36. §-hoz előirt képzettséggel bir, nős, fiatal,
erőtéljes, erélyes s lovagolni tud. Ovadék 500 forint, magyar és
német nyelven irt kérvények bizonyítványaiknak másolataival,
melyek vissza nem adatnak, eddigi tevékenységeik és járulékaik
megjelölésével intézzék ezen lap kiadó-hivatalához.

(12. I. 2.)

Faeladási hirdetés.

16,632/1898. sz. — Közhírré teszem, hogy a gy.-patai telkeseknek. Gyöngyös-Pata nagyközség (Gyöngyös mellett, Heves vármegyében.) határában fekvő „Jobbágyi hegy“ nevű erdejében, az idei 29573. sz. földm. ministeri magas rendelettel az 1899. év tavaszán, egészben és cserhántás útján leendő kihasználásra engedélyezett 56·25 kat. hold kiterjedésű vágásterületen levő 1856 ürköbméter hántott tűzifára és 1519 métermázsa kéregre becsült, 20 éves tölgyfaállomány, Gy.-Pata község közházánál, 1899. évi január hó 14-ik napján délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen, tövön eladatik.

Az árverési határidőt megelőző nap déli 12 óráig szabályszerűen kiállított, zárt írásbeli ajánlatokat is elfogadok.

Kikiáltási ár gyanánt 4894 frt állapított meg, a melyen alól a fa- és kéreg-állomány az árverésre megszabott határnapon nem fog eladatni.

Az első árverés netalán való sikertelensége esetén az új árverésre kitűzött határidőt, ezen az uton közölni fogom, megjegyezvén, hogy ezen második árverés alkalmával a kikiáltási árt 10⁰/₀-al apasztani fogom.

Tájékozással megemlítem egyben, hogy a szóbanforgó erdő közvetlen a jó karban levő gyöngyös—pásztói vármegyei ut mellett vasuti állomás közelében fekszik.

Az általános árverési és a részletes szerződési feltételek, továbbá a részletes becslésről szóló jegyzék irodámban, az egri m. kir. erdőgondnokságnál és Gy.-Pata nagyközség közházánál, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Gyöngyös, 1898. december 20.-án.

(13)

Biró József,
járásí főszolgabíró.

Pályázat erdészi állásra.

Az ó-lublói nagy-községi erdészi állásra, mely évi 800 frt, azaz nyolczszáz forint készpénz fizetés, szabad lakás, esetleg 120 forint lakpénz, 4 drb szarvasmarha legeltetése, 3—4 fuvar szénára való rét haszonnévezete, 32 köbméter hasábfá az erdőben és

építőfa kiszolgáltatásánál vagy erdőeladásnál minden törzs után járó 3 kros törzspénzből álló javadalmazással van ellátva, ezennel pályázat nyitattik.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §. alapján megkivántató szakképzettségüket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat a Szepes vármegyei ó-lublói járás főszolgabírájához nyujtsák be 1899. évi február hó 15.-ig, mert a későbben érkezettek már nem fognak tekintetbe vétetni.

A választás 1899. évi február hó 17.-én d. u. 3 óraker Ó-Lubló község községi házában fog megejtetni.

E helyt megjegyeztetik, hogy azon esetben, ha a község erdeinek a kezelését az állam veszi át, a megválasztatandó erdőszel szemben a községet semmiféle kötelezettség nem terhelendi.

Ó-Lublón, 1898. évi december 19 én.

(14)

A főszolgabíró.

Van szerencsénk köztudomásra hozni, hogy Kassán egy teljesen modern berendezésű magpergetőt állítottunk föl s ennek következtében a legkitünőbb minőségű fenyőmagvakat hozzuk forgalomba.

Magpergetőnk *szakértő erdészek vezetése s a kassai állami magvizsgáló állomás állandó ellenőrzése alatt áll.* Csak kifogástalanul csirázó magvakat szállítunk, kizárólag csak varratlan és plombirozott zsákokban. *Minden egyes zsákban az állami magvizsgáló állomásnak a csirázási képességét igazoló béczéje lesz s minden egyes zsák ugyancsak a nevezett állomás által hivatalosan ólomzáróztatik, s így a magvak kitünő csiraképességére vonatkozólag a legmesszebb menő garantiát nyujtjuk.*

Megrendeléseket bármily mennyiségre a legjutányosabb árak mellett elfogad, avagy kívánatra árjegyzéket küld

a felsőmagyarországi magpergető vállalat igazgatósága Kassán.

(15. I. 3.)

Árverési hirdetmény.

Ungvármegyei Gerény község v. urb. tulajdonát képező, az ungvári vasuti állomástól 5 kilométernyi távolságban fekvő 132

kat. holdnyi erdőterületen hivatalosan 12269 frtra becsült 4000 db. tölgyfa a nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. ministeriumnak 1898. évi szeptember hó 13.-án 56128/I/3. sz. a. kelt magas rendelete értelmében nyilvános árverésen eladó lévén, ezen árverésnek Gerényben a községházánál leendő megtartására 1899. évi január hó 17.-ik napjának reggeli 10 óráját azon figyelmeztetéssel tűzöm ki, hogy venni szándékozók tartoznak a becsárak 10⁰/₀-át vagyis 1226 forintot bánatpénzül letenni, továbbá, hogy az árverési és szerződési egyéb feltételeket alólirott m. kir. vezető erdőgondnokságnál megtekinthetik.

Ungvárt, 1898. évi deczember hó 17.-én.

(16)

M. kir. vezető erdőgondnokság.

Hirdetmény.

Az ez iránt nyert felhatalmazás alapján Zsiberek község részére az 1899. év tavaszán elültetendő 100,000 db. erőteljes és ép erdeifenyő-csemetét keresek megvételre.

Ajánlatok az ár megjelölésével alulirt erdőgondnoksághoz intézendők.

Kőhalom, 1898. deczember hó 22.-én.

(17)

Járási erdőgondnokság.

*Szabó József s. k.,
járási főerdész.*

Botfaeladási hirdetmény.

4706/1898. sz. — Alulírott m. kir. erdőhivatal írásbeli ajánlati tárgyalás útján áruba bocsátja a parasznyai, moesölyási, diósgyőri és ujhutai m. kir. erdőgondnokságok kerületében a rendszeres erdőgazdasági üzemtervek szerint az 1899—1908. években kihasználható hozamterületeken, illetve a soóvári m. kir. erdőhivatal által évenként kijelölendő használati területeken található som, vadmeggy és cseresznye, veres és fekete gyűrű, mogyoró stb.

faanyagoknak, azon részét tövön az erdőben, a mely bot, esernyő-, napernyő-nyél és más kisebb eszterga-árura alkalmas.

Kikiáltási egységárként a kampós bot egy ürméterére nézve tizenöt (15) forint, sima botra egy ürméterére 6 (hat) forint és botfejre tíz (10) forint állapittatik meg.

A 10⁰/₀-nyi bánatpénzzel és ivenkint 50 kros bélyeggel s boritékon „Ajánlat a parasznyai, mocsolyási, diósgyőri és ujhtuai m. kir. erdőgondnokságok kerületében az 1899—1908. években kihasználendő hozamterületeken található botfa eladása iránt“ 1899. január hó 12.-én délelőtti 10 óráig alulírott m. kir. erdőhivatalnál benyújtandó ajánlatban a felajánlott egységárak számjegyekkel és betűkkel világosan kiirandók, egyuttal annak is kifejezés adandó, hogy az ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri, azokat elfogadja s magát azoknak feltétlenül aláveti.

Utóajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Szóvárott, 1898. évi deczember hó 13.-án.

(18)

Magy. kir. erdőhivatal.

Pályázat erdőmesteri állásra.

143/1898. sz. — Dobsina rend. tanácsu városnál a mostani erdőmester betegeskedése következtében egy másik erdőmesteri állás rendszeresítettik.

Ezen állás javadalmazása:

800 frt évi készpénzfizetés,

természetbeni lakás vagy 200 frt évi lakbér, a város választása szerint,

36 köbméter kemény és 32 köbméter lágý tüzifa a házhoz szállítva,

22 métermázsa széna vagy 50 frt szénaátalány,

12 forint konyhakertátalány, végre

a távolabb fekvő erdőrészekbe díjmentes előfogat vagy hátasló.

Kijelentetik egyuttal, hogy a városnál rendszeresített jelenlegi erdőmesteri állás a mostani erdőmester eltávózása vagy elhalálózása után többé betöltetni nem fog, hanem ezen állásnak

teendői is az új erdőmester által a képviselő-testület részéről megállapítandó megfelelő fizetés-feljavítás mellett lesznek teljesítendőek.

Az új erdőmesterrel szabályszerű szolgálati szerződés fog köttetni s köteles megválasztásától legkésőbb 4 hó alatt állását elfoglalni.

Felhivatnak mindazok, a kik ezen állásra pályázni óhajtanak, hogy az 1879. évi XXXI. törvényzikk 36. §, valamint az 1883. évi I. törvényzikk 12. §-a értelmében felszerelt kérvényüket 1899. évi február 15.-ig alulírt polgármesteri hivatalnál benyujtsák.

Megjegyeztetik, hogy a városi tisztviselők és szolgák nyugdíj-szabályzata már létesült és felsőbb hatósági jóváhagyás végett fel van terjesztve.

Dobsinán, 1898. évi december hó 21.-én.

(Utánnymomat nem díjazatik.)

(19)

Szontagh Béla,
polgármester.

Árverési hirdetés.

4784/1898. sz. — A soóvári m. kir. erdőhivatal részéről közhírré tétetik, hogy a Borsod vármegyében fekvő diósgyőri kincstári uradalomhoz tartozó üvegyárat belsőségeivel évi 100 frt bér kikiáltási ár s ehhez tartozó 46·25 kat. hold rét, szántó és legelő, évenként és holdankénti 5 frt bér mellett bérbeadja.

A gyár üzeméhez szükséges kemény vegyes tüzfára pedig 44 kr ürméterenkénti kikiáltási ár alapul vétele mellett ezennel 1899. évi január hó 19.-én d. e. 11 órakor a diósgyőri m. kir. erdőgondnokság irodájában megtartandó zárt írásbeli versenytárgyalást tűz ki.

A haszonbérlet és ezzel kapcsolatos tüzfahasználat kezdődik 1899. évi január hó 1-étől és tart ezen időtől számítandó egymásután következő tiz (10) évig vagyis 1908. évi december hó 31.-ig.

Felhivatnak a vállalkozni szándékozók, miszerint szabályszerűen kiállított zárt írásbeli ajánlataikat 350 frt bánatpénzzel

ellátva fent kitett óráig a diósgyőri m. kir. erdőgondnokságnál benyujtsák.

A megajánlandó tűzifa egységára számokban és betűkkel világosan kiírandó, továbbá kijelentendő, hogy az árverési és szerződési feltételeket jól ismerik s magukat azoknak feltétlenül alávetik.

Későbbben beérkező szabálytalanul kiállított és a megállapított feltételektől eltérő kikötéseket tartalmazó ajánlatok tekintetbe vétetni nem fognak.

Az árverési és szerződési feltételek az alulírt m. kir. erdőhivatalnál, valamint a diósgyőri m. kir. erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Soóvár, 1898. évi december hó 16.-án.

(20)

A m. kir. erdőhivatal.

Árverési hirdetmény.

Az aldobolyi volt kétágkatonaság és szerzeményesek tulajdonát képező s Aldoboly község határában fekvő összesen 103·42 kat. holdon található és szakértői becslés szerint 4400·8 tm^3 haszon és 3602·6 tm^2 tűzifában megállapított tölgy fatömeg 1899. év január hó 26.-án d. e. 10 órakor Aldoboly községházánál írásbeli zárt ajánlattal egybekötött nyilvános árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 26792 frt 06 kr., azaz huszonhatezerhét-százkilenczvenkettő forint és 06 kr.

Árverezni szándékozók kötelesek az árverezés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10 (tíz) százalékát bánatpénz gyanánt az árverező-biztos kezéhez letenni.

Írásbeli zárt ajánlatokhoz, melyek a szóbeli árverezés megkezdése előtt nyujtandók be, szintén fenti összegű bánatpénz vagy óvadékképes értékpapír melléklendő, utóajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Posta-állomás Illyefalva nagyközség (Háromszék vármegye). Vasuti állomás Uzon és Botfalú, előbbi tíz, utóbbi 6 kilométernyi távolságban fekszik az erdőtől és jó erdei utakkal van összekötve.

Az árverezési és szerződési feltételek Aldoboly község-házánál s a sepsiszentgyörgyi m. kir. erdőgondnokságnál bármikor megtekinthetők.

Aldoboly, 1898. deczember hó 27.-én.

(21)

Rákosi Ferenc,
közbirtokos, elnök.

Pályázat erdőgyakornoki állásra.

Az esztergomi főkáptalan kisapáti erdőgondnokságában előléptetés folytán *erdőgyakornoki állás* jött üresedésbe, mely 1899. évi február hó 1-én töltendő be.

Javadalmazás: 400 frt készpénz, egyszobás lakás, 12 ürmeter tüzifa, mintegy 100 frt száztóli, kiküldetések alkalmával napidij és étkezés.

Pályázhatnak, a kik akadémiai végbizonyítvánnyal rendelkeznek, katonai kötelezettségüknek eleget tettek, az erdészeti szolgálathoz megfelelő testalkattal és egészséggel bírnak.

Sajátkezüleg irt és bizonyítványokkal felszerelt folyamodványok az esztergomi méltóságos főkáptalan nevére, a főkáptalani erdőhivatalhoz, Esztergomba küldendők.

(22)

Főkápt. urad. erdőhivatal.

Pályázat erdőőri állásra.

13,564/1898. sz. — Máramarosmegye, Sziget járásához tartozó közép-apsai 21. számú erdőőri állásra pályázatot hirdetek.

Ezen állás évi 240 frt jövedelmezéssel van összekötve, mely utólagos havi részletekben a megyei pénztár által fizettetik. Szék-helye Apsicza.

A választás 1899. évi február hó 6. napján d. e. 8 órakor K.-Apsán fog megtartatni.

A pályázni szándékozók szabályszerűen felszerelendő kérvényüket 1899. év február hó 4. napjáig e hivatalhoz nyujtsák be.

Sziget, 1898. deczember hó 28.

(23)

A főszolgabíró.

Árverezési hirdetmény.

8484/1898. sz. — Alulírott járási főszolgabíró által ezennel közhírré tétetik, hogy a nagyméltóságu földmivelésügyi magy. kir. ministerium 40,586/98. sz. magas rendelete, valamint a nagyságos alispán urnak 20,715. sz. vagyonfelügyeleti engedélye alapján Köhalom község tulajdonát képező „Gaiskaul“ nevü erdejében kiszámlált 7654 drb 9189 tm^3 müfa és 19,384 tm^3 tűzifára becsült tölgytörzs 1899. évi január hó 31-én a község hivatalos helyiségében délelőtt 9 óraker tartandó nyilvános szóbeli árverezésem a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Kikiáltási ár a hivatalosan megállapított 66,153 frt 70 kr. becsár. Árverezni szándékozók kötelesek az árverés kezdete előtt a kikiáltási ár 10⁰/₀-át bánatpénzül letenni.

Írásbeli zárt ajánlatok kellő bánatpénzzel ellátva szóbeli árverezés megkezdése előtt elfogadtatnak.

Az árverezési feltételekre vonatkozólag felvilágosítás ad Köhalom község előljárósága.

Köhalom (Nagyküküllő vármegye), 1898. deczember 30-án.

(24)

A főszolgabíró.

